יודען, געדענקט, אז דער קאמף געגן די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד דויערט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשן

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 233 | Łódź, Niedziela, 6 października 1935. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ט' תשרי תרצ"ו | № 233

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דאס אביסינישע מיליטער
שטעלט א פערצווייפעלטע ווידערשטאנד

איטאליענישע אפענסיווע איבערן גאנצען פראנט.

לאנדאן, 5 (ספ. טעל.)

די ענגלישע פרעסע שטיצענדיג זיך אויף די לעצטע מעלדונגען פון פראנט, דריקט אויס די איבערצייגונג, אז דאס פערנעהמען אדוא דורך די איטאליענער איז א פראגע פון שעה'ן. די איטאליענער קאנצענטרירען 6 דיוויזיעס 100 טויזענד מאן. דאס איטאליענישע מיליטער פיהרט א אפענסיווע אויף א פראנט פון 65 קילאמעטער לאנג. ביז איצט האט דאס איטאליענישע מיליטער פערנומען א שטח פון 3000 קוואדראט קילאמעטער. א גרויסע ראלע שפילען אין דער איטאליענישער אפענסיווע אעראפלאנען ווי אויך טאנקס און בארג-ארטילעריע. דאס פערנעהמען דעם בארג ראמאט, וואס האט א סטראטעגישע בעדייטונג ווערט בעשטעטיגט פון אביסינישע קוועלען. דער קריגס-קארעספאנדענט פון „דיילי טעלעגראף" מעלדעט, אז איטאליענער מארשירען אין דריי קאלומנעס. מיט'ן לינקען פליגעל פיהרט אן גענעראל סאנטיני, וואס זיין מיליטער האט פערנומען אדיגראט, דער צענטר ווערט געפיהרט פון גענעראל בירולי, וועלכער פיהרט די אפענסיווע אין דער ריכטונג פון דעבראדאמאן. דער רעכטער פליגעל ווערט געפיהרט דורך גענעראל מאראווינני, וואס פערנעהמט די פאזיציע ביי אדוא. לויט נישט אפיציעלע ידיעות האבען די אביסינער פערלוירען איבער 5000 מאן פערוואונדעטע און געהרג'עטע.

לויט אינפארמאציעס פון „דיילי טעלעגראף" האבען די איטאליענער זייט'ן אנהויב פון דער מלחמה אקציע געהאט פערלוסטען 400 אפיצירען און זעלנער.

די אביסיניער שטעלען א פערביסענעם ווידערשטאנד.

אדיס אבעבא, 5 (ספ. טעל.)

אויפ'ן פראנט אקסום אדוא קומען פאר פערביסענע קאמפען. די אביסיניער שטעלען א הארטנעקיגען ווידערשטאנד. אין דער אקציע פון דער איטאליענישער ארמעע בעטייליגען זיך פיעכאטע, ארטילעריע, טאנקס און אעראפלאנען. די לופטפליהער עסקאדרעס וואס טוישען זיך כסדר, פערשיטען כסדר מיט באמבעס די פאזיציעס פון געגנער.

רוים, 5 (ספ. טעל.)

„רייטער" מעלדעט, אז עס איז דא נישט אנגעקומען קיין שום ידיעה וועגען פאלען פון אדוא. עס זעהט אויס, אז די איטאליענער האבען אנגעטראפען אויף א שטארקען ווידערשטאנד.

שוועריגקייטען אין דער פערפראוויאנטירונג פון דער איטאליענישער ארמעע.

פאריז, 5 (ספ. טעל.)

דער קארעספאנדענט פון „פארי סואר" מעלדעט פון אדיס אבעבא, אז דאס איטאליענישע מיליטער האט אנגעהויבען אנ'אקציע ארומצורינגלען אדוא, רוקענדיג זיך פון איין זייט פון אדין ראט און פון דער צווייטער פון — ראמאט. די אביסיניער מיידען אויס דעם קאמף. די איטאליענישע פליהער ווארפען אראפ פון די אעראפלאנען פראפאגאנדע אויפרופען און פראוויאנט פאר דער ציוויל-בעפעלקערונג. פון דער אנדערער זייט טרעפען אן די איטאליענער אויף שוועריגקייטען אין דער פראוויאנטירונג פון דער ערשטער קריגס-ליניע.

די אביסיניער שלאגען אפ די איטאליענישע אטאקעס ביי אדוא.

פאריז, 5 (ספ. טעל.)

„פארי סואר" מעלדעט: אדוא שטויסט כסדר אפ אלע איטאליענישע אטאקעס, וואס דויערן שוין זייט דריי טעג. דאס רעגולערע אביסינישע מיליטער אין דער צאהל פון 15000 מאן איילט אין שנעלען מארש פון אדיס-אבעבא מיט הילף פאר ראס סעאומא. עס הערשט די מורא, אז זיי וועלען קומען צו שפעט.

פאריז, 5 (ספ. טעל.)

פון אדיס אבעבא מעלדעט מען, אז בעת דער באמבארדירונג פון דער ראדיא-סטאציע גאראקי דורך איטאליענישע אעראפלאנען, זענען 200 פערזאן דערהרגעט און פערוואונדעט געווארען.

אדיס אבעבא, 5 (ספ. טעל.)

איטאליענישע אעראפלאנען האבען באמבארדירט די שטאט דעסיע, וואס געפינט זיך 250 קילאמעטער אויף צפון פון אדיס אבעבא. די אביסיניער האבען גענומען געפאנגען 40 איטאליענער.

א צוג מיט קריגס-מאטעריאל און מאשינען געווערען איז ארויסגעפאהרען פון אדיס-אבעבא קיין הארער.

איטאליענער פערנומען אדיגראט

רוים, 5 (ספ. טעל.)

די שטאט אדיגראט, וואס איז נעכטען פערנומען געווארען דורכ'ן ערשטען איטאליענישען קארפוס, ליגט אויף דער הויך פון 2,457 מעטער און האט א גרויסע סטראטעגישע בעדייטונג א דאנק דעם ,וואס זי בעהערשט די גאנצע אומגעגענד

ענגלישע מיליטערישע פארבערייטונג אין עגיפטען.

לאנדאן, 5 (ספ. טעל.)

פון עגיפטען מעלדעט מען וועגען די מיליטערישע פארברייטונגען ,וואס ענגלאנד מאכט. דער הויפט-אנפיהרער פון ענגלישען מיליטער אין עגיפטען ,גענעראל וועאיר, האט היינט אפגעהאלטען א לענגער געשפרעך מיט'ן עגיפטישען קריגס-מיניסטער, און דער ענגלישער הויך-קאמיסאר לאמפסאן האט לאנג קאנפערירט מיט'ן עגיפטישען פרעמיער. מאנטאג וועט אין אלעקסאנדריען פארקומען א רויסער מיליטערישער פאראד פון מיליטער נישט נאר, וואס געפינט זיך אין אלעקסאנדריען, נאר אויך פון פלאט.

פלענאר-זיצונג פון דער פעלקער-ליגע

זשענעווע, 5 (ספ. טעל.)

דער קאמיטעט פון 13 האט אויף דער היינטיגער זיצונג אנגענומען ענטגילטיג אין דער אנווענדונג פון ארטיקעל 15 פון פעלקער-ליגע אפמאך דעם ראפארט וועגען דעם איטאליעניש-אביסינישען קאנפליקט.

נאכדעם ווי עס ווערט ארומגערעדט דער גאנצער סכסוך, ווערט אין ראפארט געזאגט, אז דער ראט פון דער פעלקער-ליגע בעגרעניצט זיך דערווייל צו עמפעהלען אפצוהאלטען זיך דער פערגוואלטיגונג פון די פאקטען.

נאך דער זיצונג פון קאמיטעט פון 13 איז פארגעקומען א זיצונג פון ראט פון דער פעלקער-ליגע. די דיסקוטיע איבער'ן ראפארט פון קאמיטעט פון 13 איז אפגעלעגט געווארען ביז מאנטאג.

דאן האבען גערעדט דער איטאליענישער פארשטעהער באראן אלאיזי און דער אביסינישער טעקלע האוואריאטע, וועלכע האבען יעדער פערטרעטען דעם שטאנדפונק פון זייערע רעגירונגען.

צום סוף פון דער זיצונג האט דער פארזיצענדער געמעלדעט די מיטגלידער פון ראט, אז דער פרעזעס פון דער פעלקער-ליגע-פערזאמלונג האט צוזאמענגערופען אויף מיטוואך, דעם 9 ד.ח. א פלענארע זיצונג פון דער פעלקער-ליגע, פאר וועלכער עס וועט פארגעלעגט ווערען דער ראפארט.

נאך די רעדעס פון איטאליענישען און אביסינישען פארשטעהער ,האט דער ראט געשאפען א קאמיטעט, אין וועלכען עס זענען אריין פארשטעהער פון ענגלאנד, פראנקרייך, פארטוגאליען, דענעמארק, רומעניען און טשילי.

דער קאמיטעט דארף אויפ'ן יסוד פון די קאמוניקאטען פוןביידע צדדים אויספארשען די לאגע וואס איז געשאפען געווארען אין שייכות מיט דער קריגס-אקציע און פארלעגען א ראפארט אויף דער מאנטאגדיגער זיצונג פון ראט.

זיך פערפלענערט די מורא פאר פערוויקלונגען אין איראפא

פאריז, 5 (ספ. טעל.)

דער בעקאנטער פובליציסט זשערוויין פערזיכערט, אז איטאליען וואלט שוין איצט געוואלט אנהויבען אונטערהאנדלונגען. אין וועלכע זי וואלט געוואלט אויסנוצען דעם ערשטען נצחון אין מזרח-אפריקא. דערמיט ערקלערט זיך גראנדי'ס דעמארש אין לאנדאן.

פאריז, 5 (ספ. טעל.)

פון רוים מעלדעט מען, אז אלס רעזולטאט פון די בעשלוסען פון פראנצויזישען קאבינעט באלדווינס רעדע אין בארנעמוט און מוסאליני'ס בריף צו האאר'ן, איז די מורא אז די אביסינישע פראגע וועט ארויסרופען פערוויקלונגען אין אייראפא איז שוואכער געווארען. אין רוים גלויבט מען, אז עס אלץ וועניגער וואהרשיינליך, דאס עס זאלען אונטערגענומען ווערען מיליטערישע סאנקציעס נעגען איטאליע.

א גמר חתימה טובה

אלע אונזערע לעזער, פריינד, אנאנסען-געבער, ציטונגס - פערשפרייטער און דעם גאנצען כלל - ישראל שיקען מיר די בעסטע

ליקוואונשען צום נייעם יאהר

„נייער פאלקסבלאט"

צו די רדיפות אין דייטשלאנד
טארען מיר נישט בלייבען גלייכגילטיג
זאגט פרעזידענט רוזוועלט אויף א גרויסער פערזאמלונג

ניו-יארק, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

אין די יודישע קרייזען האט געמאכט א שטארקען רושם פרעז. רוזוועלט'ס רעדע, וואס ער האט געהאלטען אין קאליפארניען. בעריהרענדיג די פראגע פון די יודען-רדיפות אין דייטשלאנד, האט פרעז. רוזוועלט געזאגט, אז יעדען מענש מוז געגעבען ווערען די בירגערליכע און רעליגיעזע פרייהייט. צו די רדיפות אין דייטשלאנד טאר מען נישט בלייבען גלייכגילטיג.

שרעק פון די יודען אין רומעניע
צוליב דעם קוזיסטען-קאנגרעס. — די לעצטע מינוט האט דער אינערן-מיניסטער נישט דערלויבט דעם קאנגרעס

טשערנאוויץ, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

די יודישע בעפעלקערונג האט געלעבט אין שרעק צוליב דעם קוזיסטען - קאנגרעס וואס איז בעשטימט געווארען אויף יום-כפור.

די נעוו. יודישע דעפוטאטען האבען דערוועגען אינטערוועגירט ביים אינערן-מיניסטער, וועלכער האט זיך גלייך פערשטענדיגט מיט'ן פאליציי-פרעפעקט און בעפוילען נישט צו דערלויבען דעם קאנגרעס. דערוויסענדיג זיך, אז דער קאנגרעס וועט נישט פארקומען, האט זיך די יודישע בעפעלקערונג בערוהיגט.

נאך לאנגע שווערע ליידען איז געשטארבען דעם 4. אקטאבער 1935 אין עלטער פון 56 יאהר

נ"ע יאקוב קארטשמאר

אינדוסטריעלער און בירגער פון דער שטאט לאדז.

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 6-טען ד. ח. 12 א זייגער בייטאג פון מהרה-הויז. וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער די אין טיפען טרויער פערבליבענע: פרוי, זיהן און פאמיליע.

די בעוואוסטע יודישע **שאקאלאדע-פאבריק אין לאדז „ZŁOTY RAJ"**
ווינשט איהרע פערטרעטער און אגעגטען ווי אויך אלע קאנסומענטען פון גאנץ פוילען
א גמר חתימה טובה
אינהאבער **ש. האלפערן.**

IZBA RZEMIEŚLNICZA W ŁODZI urządza **Wielką Jesienną**
REWJĘ MODY
z udziałem największych firm Łódzkich

Szczegóły w afiszach.

w Teatrze Miejskim (Śródmiejska 15) dn. 13 b. m. o godz. 11.30.

Przedsprzedaż biletów do dn. 11 b. m. włącznie w firmie A. G. B. (Piotrkowska 80), w sobotę i w dniu rewji w Kasie Teatru.

BROWAR i FABRYKA KWASU WĘGLOWEGO
SUKCESORÓW K. ANSTADTA
Spółka Akcyjna
tel. 122-31
Łódź, Pomorska 34/36.

עמפפעהלט אויף **יום-טוב** איהרע פיינע קוואליטעטס-**בירען: Jasne-wyborowe**
און ביעריש, דונקעלע זיס ביער

בעמערקונג: מיר בעטען די ג' קונדשאפט, אז זיי זאלען ביים איינקויף אכטונג געבען אויף אונזער פירמע. אלע אונזערע פעסלעך ביר זענען מיט אונזער איינגעברענטע פירמע באצייכענט

L. ODERBERG
דער בעוואוסטער ניי-ערעפענטער **שיך-סאלאן**
33 פיעטריקאווער 33 (פריהער פיעטריקאווער 17)
עמפפעהלט צום יעצטיגען סעזאן **שיך** די לעצטע מאדעלען

א גמר חתימה טובה
ווינשען מיר אלע אונזערע
קרובים און קונדען
B-cia Geyer
Łódź, Zgierska 96.

א גמר חתימה טובה
ווינשען מיר אונזערע ליבע עלטערן, שוויגער-עלטערן, שוועסטערן, ברידער די פאמיליע, פריינד און בעקאנטע
יאקוב צוקערמאן
פרוי און זוהנדעלע.

א גמר חתימה טובה
ווינש איך מיינע געעהרטע שפילער און קונדען צום נייעם יאהר און גלייכצייטיג עמפפעהל איך גליקליכע לאסען צו דער 1-טער קלאס פון דער 34-טער מלוכה-לאטעריע.
1-טע קאלעקטור איז באלוט
J. MANDELMAN
לאדז, לימאנאווסקא 2, טעל. 243-84
P. K. O. 143021.

די פערוואלטונג פון די גאסען-הענדלער (סטראגאנעס)
ווינשען אין נאמען פון אלע מיטגלידער
א גמר חתימה טובה
דעם פרעזעס פון דער יודישער קהלה אין לאדז און דעפוטאט
ר' לייבל מינצבערג
ער זאל אויך ווייטער שטעהען אויף דער וואך פון די יודישע אינטערעסען.
מלך גרונדמאן
פסח קראקאווסקי

ב"ה לאדז.
דערמיט ווינש איך **א גמר חתימה טובה** אלע מיינע נאהנטע און ווייטע אין לאנד און אויסלאנד.
לייב פייגאלד
ערב יום-הכפורים תרצ"ו.

הזכרות
היינט, זונטאג, דעם 6-טען אקטאבער ד. י. 9.30 פריה קומט פאר אויפ'ן בית-החיים הזכרות און די ענטהילונג פון די מצבות נאך אונזערע פערשטארבענע עלטערן
נ"ע מאיר דוד און בחה
שמאראגד
צו וועלכע עס לאדען איין קרובים, פריינד און בעקאנטע.
קינדער און פאמיליע.

אתרוגים
קארפירער און פאלעסטינער
לולבים און הדסים מובחרים שבמובחרים
דערמיט מאך איך בעקאנט די ג. הורט-סוחרים אין לאדז און פון דער פראווינץ, אז איך האב געבראכט דירעקט פון גריכענלאנד און פאלעסטינא, וואו איך בין אליין געווען און איבערגעקליבן די שענסטע **אתרוגים** לולבים והדסים **במקח השוה**. איילט זיך און קויפט ביי מיר דירעקט. וכל הקודם זכה!
פערקויפס-שטעל
נאוואמיעסקא 24 ביי ח. פישהאף,
נאוואמיעסקא 12, אין הויף.
הורט-פערקויף פון קאלאניאל-ווארען און פרוכטען
ב. פישהאף, 11 ליסטאפאדא 47
טעל. 169-20

אתרוגים
מובחרים
לולבים והדסים
במקח השוה, הורט און ענצעל
ביי **עמנואל קאפעלוש**
פלאץ וואלנאשטשי 10.

1 זל. — 1 זל.
סוכות
איך גיב אויף אפנויץ סוכות פון חעלע נייע ברעטער פון 1 זל. אן א וואנד. צו בעקומען אין דער בעוואוסטער קיסטען-פאבריק **פאמארסקא 37,**
טעל. 140-94.
פערזארגט אייך בעצייטענס.
1 זל. — 1 זל.

סוכות!
בילליג אויף אפנויץ
פיעטריקאווער 60
telefon 112-88

סוכות!
אויף אפנויץ בילליג מאכט די קיסטען-פאבריק **Zeromskiego Nr. 61**
telefon 241-59.

אתרוגים
מובחרים טובים
לולבים והדסים
איז צו בעקומען אין ספרים-געשעפט
מרדכי מונק
20 נאוואמיעסקא 20
זונטאג אין פריוואט-וואוינונג
אגרארנא 12 רעכטס 1-טער שטאק

אתרוגים
מבחרים
לולבים
והדסים
ווי אויך ארץ-ישראל-אתרוגים פון דער ערשטער קוואלע הורט און איינצל איז צו בעקומען ביי
יחיאל קאפעלוש
זגערזשער 2 (רוג יודישע).

יום-כפור אין בית-תפלה פון פילהארמאניע
נארוטאוויטשא 20.
טויזענטער מתפללים זענען בעגייסטערט געווארען פון די הארציגע תפלות פון דעם וואונדערבארען חזן ה' **ס. קעסלער.**
די ראש-השנה'דיגע תפלות פון קאנטאר
ה' קעסלער
אין פילהארמאניע, האבען די מתפללים איבערצייגט, אז אלע שבחים פאר דעם פראכטיגען חזן זענען נישט איבערגעטריבען.
אויך א גייסטיגען גענוס האט מען געהאט פון די שיינע געזאנגען פון דעם הערליכען גרויסען און גוטען כאר אונטער דער לייטונג פון קאמפאזיטאר ה' **רובל.**
כדי צו געבען דעם תענוג די אנדערע, וועלכע האבען נאך נישט געהאט די מעגליכקייט צו הערען דעם שיינעם חזן מיטן גרויסען כאר האט דער בית-תפלה-קאמיטעט בעשלאסען צוצושטעלען נאך איינגע צעהנדליג שטוהלען אויף **יום-כפור.**
בילעטען אין קאסע פון פילהארמאניע היינט, עיו"כ פון 8 פריה ביז 3 נאכט.
בעמערקונג: צוליב דעם, וואס אן בילעטען וועט נישט אריינגעלאזט ווערען. הערט דאס ג' פובליקום געבעטען בעצייטענס זיך בעזארגען מיט בילעטען. אויך ווערט געבעטען צו „כל נדרי" נישט מיטברענגען קיין קליינע קינדער.

נאך לאנגע שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 68 יאהר אונזער לאנגיעהריגע מיטגלידין
נ"ע גיטל גאלדשטיין
(געב. גראבעק)
צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 6. אקט. 11 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, פראנציסקאנער 15, ווערען געבעטען אלע מיטגלידער אבצוגעבען דער פערשטארבענער דעם לעצטען כבוד. יודישער פליישער און וואורשטען-מאכער-צעך. פיעטריקאווער 24.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשוב'ן מיטגליד
בעריש שווילצער
צוליב'ן טויט פון זיין שוועסטער
נ"ע זעלדע
זייט געטרייסט מיט די טראדיציאנעלע ווערטער: המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג
פון שניידער-הורטאווניקעס און קעלבער-שעכטער, פארזשעטשנא 10.

הזכרה
היינט, זונטאג, דעם 6-טען אקטאבער ד. י. 9.30 פריה קומט פאר אויפ'ן בית-החיים א הזכרה און די ענטהילונג פון א מצבה נאך מיין פערשטארבענעם מאן
ב"ע
יהודה סעגאלאוויטש
צו וועלכער עס לאדען איין קרובים, פריינד און בעקאנטע.
פרוי און פאמיליע.

דינסטאָג — די לויה פון דעפּ. ווישליצקי

קאָנדאָלענצן פון פּרעמיער סלאַוועק, אינערן=מיניסטער, האַנדעלס-מיניסטער

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש)

פון תּל־אביב איז אָנגעקומען אַ ידיעה אַז דער זוהן פון פאַרשטאָרבענעם דעפּ. ווישליצקי איז שוין אָפּגעפלויגען אויף אַן אַעראָפּלאַן קיין פּוילען.

פרייטאָג איז דער אָרון מיט'ן פאַרשטאָרבענעם אויסגעשטעלט געוואָרען אין לאָקאַל פון צענטראַלען סוחרים־פאַראיין. שבת אין אָוונט איז אין לאָקאַל געקומען אַ גרויסער עולם זיך געזעגענען מיט'ן נפטר. פאַר'ן אָרון האָבען געהאַלטען אַן ערען־וואַך די נאָהענטסטע פריינד פון פאַרשטאָרבענעם ווי אויך מיטגלידער פון צענטראַלען סוחרים־פאַראיין.

די לעצטע טעג זענען אויך ווייטער אָנגעקומען קאָנדאָלענץ־דעפּעשען פון לאַנד און אויסלאַנד. דערונטער פון אינערן־מיניסטער, האַנדעלס־מיניסטער, פון דער סאָוויעטישער האַנדעלס־מיסיע אין וואַרשאַ, פון פּוילישען סוחרים־פאַראיין א.א.וו.

די לויה וועט פאָרקומען, צוליב דעם, וואָס פריהער קען דעם פאַרשטאָרבענעמס זוהן נישט אָנקומען, ערשט דינסטאָג.

* * *

די ידיעה וועגען טויט פון דעפּ. ווישליצקי האָט זיך בליץ־שנעל פאַרשפּרייט, נישט נאָר אין פּוילען, נאָר אויך אין אויסלאַנד. אין משך פון דאָנערשטאָג און פרייטאָג, זענען אָנגעקומען מאַסען קאָנדאָלענץ־דעפּעשען פון סוחרים־פאַראיינען און געזעלשאַפטליכע טוער.

אין הסכם מיט דעם בעשלוס פון לויה־קאָמיטעט און פאַמיליע, איז דער טויטער קערפּער נעכטען אַר'בערגעטראָגען געוואָרען דורך „חסד של אמת“ אין זיצונגס־זאַל פון צענטער. סוחרים־פאַראיין, וואו ווישליצקי האָט אונערמידליך געאַרבייט 20 יאָהר. פאַר'ן טויער זאַמלען זיך הונדערטער מענשען.

דער זיצונגס־זאַל איז פון מאַלער וויינטרויב דעקאָרירט געוואָרען אין שוואַרץ.

דער פאַראיינס־זאַל וועט זיין אָפען פון 6 אָוונט ביז היינט זונטאָג 3 נאָכמ. און אין טאָג פון דער לויה פאַר פריינד, וואָס וועלען קומען זיך געזעגענען מיט דעם לאַנגיעהריגען עסקן.

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ צווייטע זיצונג פון לויה־קאָמיטעט, אויף וועלכער ס'איז אָנגענומען געוואָרען דער פּראָגראַם פון דער לויה. מיט'ן איינאָרדנען די לויה פאַרנעמט זיך די קהלה און דער צענטר. סוחרים־פאַראיין.

אין משך פון לעצטען טאָג האָט די אלמנה און סוחרים־פאַראיין ווידער דערהאַלטען פיל קאָנדאָלענץ־דעפּעשען. צווישען אַנדערע האָט דער פּרעמיער סלאַוועק צוגעשיקט פאָלגענדע קאָנדאָלענץ־דעפּעשע:

„צוליב'ן טויט פון דעפּ. וואַצלאַוו ווישליצקי דריק איך אויס מיין האַרציגען מיטגעפיהל און ביילייד.

(—) וואַלערי סלאַוועק.

קאָנדאָלענצן האָבען אויך בעלעגט: מיניסטער קלאַרנער, ד"ר מינקאָווסקי, פּרעזעס הערזע, פּרעזעס קרישטאָוויטש, פּרעזעס פאַיאנס, פּרעזעס פּשאַנאָווסקי, און פיל אַנדערע אָנגעזעהענע פּערזענליכקייטען.

טרויער-זיצונג אין 2-טען לאָדזער קליינהענדלער-פאַראיין (זגערזשער 38)

דאָנערשטאָג אָוונט איז פאָרגעקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון עהרען־פּרעזעס אַדוואָקאַט מאַקסימיליאַן רובין אַ טרויער־זיצונג צוליב דעם טויט פון סיים־דעפּוטאַט וואַצלאַוו ווישליצקי. נאָך דעם ווי ער ווערט בעעהרט מיט אויפשטעהן פון די ערטער, שילדערט דער פאָרזיצער די גרויסע פאַרדינסטען פון פאַרשטאָרבענעם פאַר'ן יודישען קליינהענדלער.

צו דער לויה זענען דעלעגירט געוואָרען: אַדוואָקאַט מאַקסימיליאַן רובין, וו. פּרעזעס דוד רובינשטיין און לייב סרעברנאָגורא.

צו אונזערע לעזער!

די טעג הויבט זיך אָן צו דרוקען אין

„נייעם פאָלקסבלאַט“

אַן אויסערגעוועהנליך

שפּאַנענדער ראָמאַן

דער נייער ראָמאַן איז געבויט אויף אמת'ע פאַקטען און אויף סענסאַציאָנעלע וואַהרהאַפטע פּאַסירונגען. דער נייער ראָמאַן וועט זיך לעזען מיט'ן גרעסטען אינטערעס פון אָנהייב ביז'ן סוף.

י. ל. גאָלדבערג אָבגעשריבען אין זיין צוואה דריי פערטעל מיליאָן פונט אויף העברעאישע קולטור-אַרבייט

פאַראייניגטער קאָמיטעט וועט פאַרוואַלטען מיט די צינזען פון לעגאַט

ירושלים (יט"א) היינט איז געעפענט געוואָרען די צוואה פון נישט־לאַנג פאַרשטאָרבענעם ציוניסטישען עסקן י. ל. גאָלדבערג.

דער פאַרשטאָרבענער האָט אין דער צוואה פאַרשריבען אַ סומע פון 750 טויזענד פונט אויף העברעאישער קולטור־טעטיגקייט. דער לעגאַט ווערט אָנגעטרויט דעם קרן־קימת. דער קאַפּיטאַל דאַרף, לויט'ן לעצטען ווילען פון י. ל. גאָלדבערג, בלייבען נישט־גערירט, און זיינע צינזען דאַרפען פערוועגדעט ווערען אויף קולטור־אַרבייט. עס זאָל געשאַפען ווערען אַ פאַראייניגטער קאָמיטעט, אין וועלכען עס זאָלען זיין פאַרטרעטען די העברעאישע אוניווערזיטעט, די ציוניסטישע עקזעקוטיווע, דער קימת און דער העברעאישער שריפטשטעלער־פאַרבאַנד. דער קאָמיטעט וועט האָבען די אויפזיכט איבער דער פאַרטיילונג פון די צינזען, וועלכע עס וועט טראָגען דער לעגאַט־קאַפּיטאַל.

—=—

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07
ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פּרייזען

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־, געשלעכטס־קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אָן פון 8 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 5 ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 10—1 מיטאָג. אַלע אַרט אַנאַליזען
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

מאָדערנע: **דאַמען=שיך**
אין גוטע קוואַליטעט בעקומט מען נור ביי
A. Ogórek
Łódź, Zawadzka 11
tel. 202-86
בעמערקונג: אַ ספּעציעלע אָפּטיילונג פון **מענער-שיך**

א גמר חתימה טובה
און אַ גליקליך יאהר
ווינשען מיר אונזערע עלטערן, שווי־גער־עלטערן, פריינד און בעקאַנטע, פערוואַנדטע און אַלע וואָס איך שטעה מיט זיי אין האַנדעלס־בעציהונגען.
יעקב קראַוויעצקי און פרוי.
לאָדז, מ' תשרי תרצ"ו.

אונזער חשוב'ן מתפלל
אברהם שווארץ
צו דער פערלאָבונג פון זיין טאָכטער
הע לא
מיט ה'
מאַניעק ווייסבארד
ווינשען אַ האַרציגען מזל־טוב און גמר חתימה טובה
בית=הכנסת
חברה חייטים זאַכאָדניאַ 42.

אוירען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישעס פון 9—2 און פון 4—8 אָוונט

לעטשניצע
פאַר וועבערישע־קראַנקע
מענער־שוועכע און הויט־קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי־דאָקטאָר
אַ בעראַטונג 3 זל.

א גמר חתימה טובה
און אַ גוט יאָהר ווינשען מיר אונזער ליבע פאַמיליע, פריינד און בעקאַנטע ווי אויך אונזער ג. קונדשאַפט און סוחרים.
ה. לוקאָוויעץ
און פרוי
פּאַמאָרסקאַ 41a.

דעם ה' **טייטעלבוים**
זאַקאָנטנאַ 28, ווינש איך
א גמר חתימה טובה
פיל גליק אין זיינע געשעפטען
א. שטערנבערג.

ב"ה
אתרוגים מארץ-ישראל
מהודרים מובחרים שבמובחרים ג"ר לולבים והדסים משולשים נמצא להמכר בהורט ורעטייל אצל הר"מ דישיבת תורת חסד הרה"ג ר' ישראל לעוו, פּאַמאַרסקאַ 25 במקח השוה.

Dr. med. **H. HAMMER**
ספּעציאַליסט פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט
11 listopada 32 (róg Gdańskiej)
Telef. 128-39 טעלעפ.
נעמט אָן פון 3 ביז 7 אָוונט.

ד"ר
ס. קאַנטאָר
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער־שוועכע)
פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45.
נעמט־אָן פון 8—2 נ"מ און פון 6—9 אָוו.

סוכות
מערטיגע און טישלער־ברעטער מיט קייטלען אויך **באַלקאָן-סכות** אויף אָפּצוק און צו פערקויפען פּולנאַצנאַ 26 ווי אויך פּאַמאַרסקאַ 45 אויך ברעטער און לאַטעס אויפ'ן פּוד צו זעהר ביליגע פּרייזען קומט און איבערציינגט אייך! געדענקט די אדרעס: פּולנאַצנאַ 26 ווי אויך פּאַמאַרסקאַ 45.

א גמר חתימה טובה
ווינש איך דעם סטאַרשי פון בעקער־צעך
מאיר גאָלדבערג
פאַר סטאַרשי
בנימין שקלאַרזש
די פערוואַלטונג און מיטגלידער
אויך מיין פריינד
יואל לובאַבינסקי
זיין זוהן חיים אשר און דער פערוואַלטונג פון די פיש־סוחרים און זייערע פאַמיליעס.
פנחס ראָזענצווייג.

א גמר חתימה טובה
ווינשט דער גאַנצער פאַמיליע ווי אויך דער געעהרטער קונדשאַפט
ראָטענבערג
פּיעטריקאָווער 9.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין־קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95,
נעמט אָן פון 9—11 און פון 6—8 אָוונט

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
שערפּיעץ 37 (בענעדיקטאַ 6.
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

א גמר חתימה טובה
און אַ גליקליך יאהר
ווינשען מיר אונזערע פאָטער און מוטער, שוועסטער און שוואָגער, ווי אויך דאָס גאַנצע פערסאָנאַל פון „נייעם פאָלקסבלאַט“, ווי אויך אונזער געעהרטער קונדשאַפט.
עקיבה גרינבוים, פרוי און קינדערלעך

לעזט און פאַרשפּרייט דעם נייעם פאָלקסבלאַט

שטאַרן גאַרדיבען און קאַפּעס
(פון פילץ, שירעלקאָווע און בריסעלער)
ווי אויך מאָדערנע שאַטקעס צו טעסינגע פרייזען עקספּעדירט
Pracownia ręcznych robót
M. GOLDBART
Piotrkowska 62, tel. 135-35
רעכטע אַפּ. 1 איינג. 1 שט. הויף—רעכטס

סטאַרשי פעלדשער
ש. דרעש
לוטאָמירסקאַ 4, (האָטעל־...)
טעל. 184-78
נעמט אָן פון 8 ביז 10 פריה און פון ... ביז 4 נאָכמ. און פון 6—7 אָוונט.

Dr. ALTERMANOWA
פרויען־קראַנקהייטען און אַקושעריע
וואוינט יעצט
Sienkiewicza 20
telefon 177-27.

ד"ר **העללער**
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
טראַוגוטאַ 8, טעל. ...-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוו.
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

LEKARZ DENTYSTA
St. GELBERG
צוריקגעקעהרט
זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33
נעמט אָן פון 10—2 און פון 4—7 אָוונט

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען־, האַרץ־ און סקלעראָז־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 5
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9

צאָהן־אַרצט
G. Szymańska
נאַרוטאָוויטשאַ 3,
טעל. 110-84.
נעהמט אָן פון 10-1 און פון 3-8 אָוו.

L. Suchowczycki
כירורג
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
Gdańska 11
טעל. 123-47. (רוג קאָנסטאַנטינ...)
נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמ.

Dr. **J. Lubicz**
כירורג און אָרטאָפּעד
צוריקגעקעהרט
פּאָלודניאָווא 9
טעל. 183-17.

ערעפענונג פון סיים און סענאַט

ווענדונג פון מלוכה-פּרעזידענט צום סיים

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש)

די ערשטע זיצונג פון סיים איז פאָרגעקומען פרייטאָג 10 אַ זייגער אינדערפריה. דער מלוכה-פּרעזידענט האָט אָנגעטרויט דעם פאָרזיץ אויף דער ערשטער זיצונג פון סיים דעם עלטסטען דעפּוטאַט גענעראַל לוציאַן זשעליגאָווסקי און צו פיהרען די ערשטע זיצונג אין סענאַט — דעם סענאַטאָר אַנטאָני האַרבאַטשעווסקי.

דעפּ זשעליגאָווסקי און סענאַטאָר האַרבאַטשעווסקי זענען פרייטאָג 10 אַ זייגער אינדערפריה אָנגעקומען אין שלאָס, וואו זיי האָבען פאַר פּרעזידענט אָפּגעגעבען אַ שבועה.

10 אַ זייגער מיט 10 מינוט האָט זיך אָנגעהויבען די זיצונג פון סיים. די דעפּוטאַטען האָבען זיך אויסגעזעצט ווי זיי האָבען נאָר געוואָלט. נאָכדעם ווי עס איז אָפּגעגעבען געוואָרען אַ שבועה איז אויסגעוועהלט געוואָרען דער סיים-מאַרשאַלעק. צוליב דעם וואָס עס איז נישט געווען קיין קאָנטר-קאַנדידאַט, איז נישט פאָרגעקומען קיין אָפּשטימונג מיט צעטלען. דער לייטער פון דער מזרח-אָפּטיילונג אין אויסערן-מיניסטעריום שעטצעל האָט פאָרגעלעגט די קאַנדידאַטור פון דעפּ. סטאַניסלאַוו צאַר און די קאַנדידאַטור איז אָנגענומען געוואָרען דורך אַקלאַמאַציע.

מאַרשאַלעק צאַר איז דאַן אַוועק אויפ'ן שלאָס, בכדי צו בעקומען דעם הסכם פון מלוכה-פּרעזידענט ווען דער פאָרזיצער גענעראַל זשעליגאָווסקי האָט ווי דער געעפענט די זיצונג, האָט מאַרשאַלעק צאַר ערקלערט, אַז ער נעהמט אָן די וואַהל און האָט דערביי געהאַלטען אַ רעדע פאָרלעגענדיג גלייכצייטיג אויסצוּוועהלען אַ רעגולאַמין-קאָמיסיע.

ווי בעוואוסט איז שוין דער רעגולאַמין בעשטעטיגט געוואָרען מיט צוויי טעג פריהער. עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז אין דער שפּיץ פון סיים שטעהט דער מאַרשאַלעק, וועלכער בעשטימט 5 וויצע-מאַרשאַלקען, פון וועלכע יעדער שטעהט אין דער שפּיץ פון אַ קאָמיסיע, אַז די דעפּוטאַטען וועלען קאָנען רעדען פון אָרט א. אַז. וו. ביים פעסטשטעלען די נעמען פון די מיטגלידער פון דער קאָמיסיע האָט גענומען אַ וואָרט דעפּ. נאָוואַק, וועלכער האָט געפאָדערט צו פאַרגרעסערן די צאָהל מיטגלידער פון דער קאָמיסיע. דער פאָרשלאַג איז אפילו אונטערשטיצט געוואָרען דורך אַ גרעסערע צאָהל די פּוטאַטען אין דער אָפּשטימונג איז ער אָבער אדורכגעפאַלען. דאָס איז געווען דער ערשטער אויסדרוק פון אַ פּאָזיציע אין נייעם סיים.

דאַן איז די סיים-זיצונג געשלאָסען געוואָרען. באַלד דערנאָך איז זיך צוזאַמענגעקומען די רעגולאַמין-קאָמיסיע.

נאָכ'ן שליסען די סיים-זיצונג איז פאָרגעקומען די ערעפענונגס-זיצונג פון סענאַט. אַלס סענאַט-מאַרשאַלעק איז מיט 75 שטימען אויסגעוועהלט געוואָרען אַלעקסאַנדער פּריסטאָר.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש)

אויף דער ערשטער זיצונג פון סיים האָט פּרעמיער סלאַוועק פאָרגעלייענט פאָלגענדע פייערליכע ווענדונג פון מלוכה-פּרעזידענט.

דורכ'ן שווערען גורל פון אַ פערשקלאַפּט פאָלק, מיט בלוטיגע קרבנות פון עטליכע דורות האָט פוילען געמוזט בעצאָהלען פאַר דער שלעכטער אָרגאַניזאַציע פון דער מלוכה, פאַר די שלעכטע געזעצען, פאַר דעם אייגענווילען, פאַרן מאַנגעל פון אָנזעהן פון דער מאַכט פון דער אַמאָליגער רעפּובליק.

דער גורל האָט געוואָלט, אַז אין דער שעה פון דער שווערסטער פינסטערניש האָט אַ גרויסער מענש — אין דער געשיכטע פון פוילען דער גרעסטער — מיט'ן זשעני פון זיין געדאַנק, מיט דער מיה פון זיין לעבען, בעלויכטען אונזער דור.

אין דעם צושפּליטערטען פאַל, האָט ער געפינען די איינגעשלאָפענע כחות, אויפגעלעבט די מלוכה און פּיי דעם אויפבוי פון איהר מאַכט געאַרבייט ביז צו זיין טויט.

דער לייט-געדאַנק פון זיינע לעצטע יאָהרען איז געווען, צו פערפעסטיגען דעם כוח און די ענטוויקלונג פון דער מלוכה אויף אָנזעהן און קראַפט פון גוטע געזעצען.

די אויסבעסערונג פון דער אָרדענונג, וואָס ער האָט געפאָדערט, איז אדורכגעפיהרט געוואָרען. זי דאַרף גאַראַנטירען פאַר פוילען, אַז עס זאָלען זיך שוין נישט אומקעהרען די נעשפּענסטער פון דער פערגאַנגענהייט, וואָס האָבען זי דערפיהרט צום פאַלען.

די נייע קאָנסטיטוציע ווערט מיט דעם אָנזעהען פון איהרע פּרינציפּיעלע געזעצען איינפיהרען אין לעבען פון דער מלוכה-פעסטקייט און ווירקונגס-קראַפט פון איהרע אָרגאַנען, שטעלט פעסט די ראָלע און אויפגאַבען פון יעדער פון זיי. בעשטימט די גרעניצען פון זייערע פליכטען און בערעכטיגונגען. זייער הויפּט-אויפגאַבע איז צו דינען דער רעפּובליק.

דער סיים און סענאַט זענען בעשטימט דערצו אַז זיי זאָלען דורך זייערע בעשלוסען פעסטשטעלען געזעצען און אויסאיבען אַ קאָנטראָל איבער דער רעגירונג.

איך גלויב, אַז אין דער דאָזיגער אַרבייט וועט זיך דער סיים און סענאַט ריכטען מיט דער זאָרג צו געבען דער רעפּובליק גוטע געזעצען, וואָס זאָלען פערשטאַרקען איהר קראַפט און אָנזעהען. איך ווינש אייך, אַז איהר זאָלט בעווייזען אייער אַרבייט צו דערהויבען צו דער הויך און אַז אין דער צוקונפט זאָלט איהר אָפּקוקען אויף אייער אַרבייט מיט'ן געפיהל פון גוט ערפילטען דינסט לטובת דער רעפּובליק.

וואַרשאַ, 4 אָקטאָבער 1935.

מלוכה-פּרעזידענט

(—) אי. מאָשטשיצקי.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש)

היינט, שבת 11 אַ זייגער אינדערפריה, איז פאָרגעקומען אַ פּלענאַר-זיצונג פון סיים. אויף וועלכער עס איז בעטראַכט געוואָרען דער רעגולאַמין. די זיצונג איז בעטראַכט געוואָרען אַלס פאָרטזעצונג פון דער נעכטיגער זיצונג. דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט מאַרשאַלעק צאַר.

דער רעפערענט דעפּ. פּאַדאָסקי האָט רעפערירט די הויפּט-פּרינציפּען פון נייעם רעגולאַמין. די הויפּט-ענדערונג בעשטעהט אין דעם, וואָס יעדער דעפּוטאַט קען אַליין אַריינטראָגען פאָרשלאַגען אינטערפּעלאַציעס ווי אויך געזעץ-פּראָיעקטען. דעם צוזאַמענשטעל פון דער קאָמיסיע בעשטימט דער סיים.

צום סוף האָט דעפּ. פּאַדאָסקי בעטאָנט, אַז דער רעגולאַמין טראָגט אַ צייטווייליגען כאַראַקטער ווייל ערשט די פּראַקטיק וועט בעווייזען, צי ער איז פּאַסיג.

קיינער האָט צום רעגולאַמין זיך נישט געמאָלדען צום וואָרט, צוליב דעם האָט דער מאַרשאַלעק אָפּגעשטימט דעם רעגולאַמין אין בלאָק. דער רעגולאַמין איז אָנגענומען געוואָרען איינשטימיג.

דאַן איז מען צוגעטרעטען צו וועהלען 5 וויצע-מאַרשאַלקעס. עס זענען אויסגעוועהלט געוואָרען די דעפּוטאַטען מיעדזינסקי, שעטצעל, מודרי (אוקראַינער), פּירקאַ און פּאַדאָסקי.

דעפּ. רובינשטיין האָט אויך אַריינגעטראָגען די קאַנדידאַטור פון דעפּ. זאַמערשטיין. ער איז אָבער אדורכגעפאַלען. ער האָט בעקומען נאָר 41 שטימען.

דאַן זענען אויך אויסגעוועהלט געוואָרען 8 סעקרעטאַרען.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש)

נאָך דער היינטיגער זיצונג פון סיים און סענאַט זענען אַלע דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען אין אַ ספּעציעלען צוג אָפּגעפאָהרען קיין קראָקאַ, בכדי אָפּצוגעבען כבוד דעם מאַרשאַל פּילסודסקי. דאַן זענען די דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען אויך געפאָהרען קיין סאָוויניעץ, וואו זיי האָבען געשאָטען ערד אויף דעם געדענק-באַרג צום אָנדענק פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

אַ לאָדזער יוד געווינט אַ האַלבען מיליאָן זלאָטעס

די נעכטיגע ציהונג פון דער אינוועסטיציע-הלואה

וואַרשאַ, 5 (טעל. פון אונזער קאָרעספּ.)

אין דער היינטיגער ציהונג פון די אָבליגאַציעס פון דער אינוועסטיציע-הלואה איז דאָס געווינס פון אַ האַלבען מיליאָן זלאָטעס געפאַלען אויפ'ן נומער 16913.

ווי מען מעלדעט פון פינאַנץ-מיניסטעריום איז דער דאָזיגער נומער פון דער אָבליגאַציע געצייכנט געוואָרען אין דער לאָדזער קאָאָפּעראַטיווער דיסקאָנטאָ-באַנק פּיעטריקאָווער 43 דורך אַ געוויסען נטע קאַנטאָראָוויטש, אַנ'אָנגעשטעלטער. אַ חוץ דעם זענען נאָך געפאַלען פאָלגענדע געווינסען:

אָבל. נומ. 4 125.000 זל. נומ. סעריע 4805, אָבל. נומ. 9 50.000 זל. נומ. סעריע 8260, אָבל. נומ. 31 50 000 זל. נומ סעריע 15399, אָבל. נומ. 2 25000 זל. נומ. סעריע 4390, אָבל. נומ 30 25,000 זל. נומ. סעריע 13547 אָבל. נומ. 35.

און אויך אַ גרעסערע צאָהל פּרעמיעס צו 10 טויזענט און 5 טויזענט זל.

קורצע ידיעות

וואַרשאַ, 5 (ספּ. טעל.)

דער ספּעציעלער שליח פון קאַנצלער היטלער ריבענטראָפּ איז פרייטאָג געקומען קיין פוילען וואו ער איז דער גאַסט פון גראַף פּאָטאָצקי.

ירושלים (יט"א) דער דיסטריקט-קאָמיסאַר מאַיאָר קעמפּבעל האָט, אַמטירענדיג אַלס אַדמיניסטראַטיווער ריכטער, פערורטיילט פינף חסידים פון גערער רבינ'ס בעגלייטער בעת דעם אינצידענט ביי דער מערת-המכפלה יעדערן צו 2 פונט געלד-שטראָף. וואָס קען פערביטען ווערען אויף 8 טעג אַרעסט. די איבעריגע חסידים זענען פרייגעשפּראָכען געוואָרען.

בערלין, 5 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויפ'ן יסוד פון די נירענבערגער געזעצע איז ערשינען אַ פעראָרדנונג, לויט וועלכער יודען פערלירען די רעכט אויף צו בעקומען ווינטער-שטיצע. מ'טאָר אויך ביי יודען נישט נעמען קיין בעשטייערונג צו דער ווינטער-שטיצע.

בערלין, 5 (יט"א טעלעגראַפיש)

די רעגירונג גיט די טעג אַרויס אַ פעראָרדנונג, אַז יודישע מעדלעך יונגער פון 25 יאָהר מוזען פערלאָזען זייערע שטעלעס אויף אַ יאָהר צייט, די פעראָרדנונג ווערט פערטייטשט מיט'ן אויסרייד אַז די מעדלעך דאַרפען זיך אין משך פון דעם יאָהר איבען אין דער הויז-ווירטשאַפט. די שטעלעס פון די יודישע מעדלעך וועלען פערנומען ווערען פון אַרישע מעדלעך.

פערשטעהט זיך, אַז דאָס איז נאָר אַנ'אויסרייד. וואָרום די יודישע מעדלעך וועלען שוין אויף זייערע שטעלעס נישט צוגעלאָזען ווערען.

אויפזיכט איבער'ן קינד

ביים האָבען די אויפזיכט איבער'ן קינד דאַרף מען ספּעציעל זאָרגען אָפּצוהיטען די ריינקייט און געזונד פון זיין קערפּערל, וואָס געהער נישט צו ליבטע זאָרגען צוליב דער אויסערגעוועהנליכער עמפּפינדליכקייט און דעליקאַטקייט פון דעם קינד'ס הויט. בכדי צו פערהיטען דאָס רויט ווערען פון קינד'ס הויט, אָפּבריהען, אָפּליגען, אָפּרייבען, דאַרף מען גוט בעשיטען מיט פּודער „בעבע" שאַפּמאַנ'ס, וואָס ווערט שוין זייט 35 יאָהר רעקאָמענדירט דורך דאָקטוירים ספּעציאַליסטען. בעבע שאַפּמאַנ'ס פּודער איז אַ דעליקאַטער פּראָשעק, אדורכגעזייהט דורך צאָהלרייכע זיידענע שיטקעס, וואָס זענען צוגעגרייט אין אידעאַלע היגיענישע בעדינגונגען ביי דער אָנווענדונג פון די מאָדערנסטע מאַשינען איז אַ פּאָלקאָמע איינשיטונג פאַר קינדער.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

זונטאָג, ד. 6-טען אָקטאָבער

9 — צייט-סיגנאַל. 9.15 — פּליטען. 9.40 — ידיעות. 10 — גאָטעסדינסט. 11.57 — צייט-סיגנאַל. 12.03 — ידיעות. 12.15 — מוזיק. פריה-מאָרגען. 1 — טראַנסמיסיע פון די אינטערנאַציאָנאַלע פערד-געיעגען. 1.25 — הערשפּיל. 1.45 — פּליטען. 2 — פון די פערד-געיעגען. 3 — די שענסטע פּליטע. 3.45 — ראַטגעבער פאַר טוריסטען און ספּאָרטלער. 4 — שמועס פאַר קינדער. 4.15 — פאַר טעפּיאַן-קאָנצערט. 4.45 — „גאַנץ פוילען זינגט" 5 — טאַנץ-מוזיק. 5.40 — מוזיק. אוידיציע. 6 — קאָנצערט. 6.30 — הערשפּיל. 7.10 — ספּאָרט. 7.30 — פרעהליכע מוזיק. 8 — קאָנצערט. 8.45 — פון יוזעף פּילסודסקי'ס שריפטען. 8.50 — אָווענד-ידיעות. 9 — אויף די לעמבערגער פרעהליכע כוואַליעס. 9.30 — טראַנסמיסיע פון פערענדיגען דעם באָקס-מעטש פוילען — טשעכאָסלאָוואַקיי. 10 — ספּאָרט. 10.15 — פון פערענדיגטען פוסבאָל-מעטש פוילען-עסטרייך. 10.45 — לידער. 11 — ידיעות, קאָמוניקאַטען. 11.05 — טאַנץ-מוזיק.

„ל.ק.ס." רעמיזירט מיט ווינער „הכח"

„הכח" — „ל.ק.ס." 4:4 (1:3)

נאָכ'ן ערפאָלגרייכען טורניר פון ווינער „הכח" אין פוילען מיט עטליכע חדשים צוריק, איז נעכטען נאָכמאָל „הכח" אָראָפּגעקומען קיין לאָדז אויף אַ פריינדשאַפטס-מעטש מיט ל. ק. ס.

הגם „הכח" איז אַרויסגעטרעטען מיט אַ געענדערטען צוזאַמענשטעל, האָט זיך ווייניג וואָס געענדערט זיין שפּיל-סיסטעם, אַלס מאַנשאַפט רעפּרעזענטירט זיך „הכח" נישט אַזוי גלענצענד. דאָס שפּילען איז נישט אויסגעשטעלט אויף דעם עפעקטפולען ווינער סטיל פון קורצע פּאַסינגען, וואָס איז אַ שם-דבר אין פוסבאָל. די מאַנשאַפט בעמיהט זיך דורך שנעלע אַקציעס צו דערגרייכען דאָס פעלד, דערביי אַרבייטען די שפּילער אין גרעסטען טייל אויף דער „איינגענער האַנד". מען זעהט נישט דאָס צוזאַמענשפּילען, וועלכעס מ'דאַרף פערלאַנגען פון אַזאַ מאַנשאַפט, ווי ס'איז די עסטרייכישע „ליגע" מאַנשאַפט.

אין דער מאַנשאַפט זענען פאַרהאַן אַ גאַנצער רייה ערשטראַנגיגע שפּילער, דאָס זענען, פּלאַטשעק, מויזנער, צוויבעל, ראָזענפעלד, לעווי און רייך. די איבריגע שפּילער שטעהען אויף דער נאָרמאַלער הויך און שטעלען מיט זיך פאָר אַ גלענצענד מאַטעריאַל, וועלכע קענען ביי אַ געהעריגער צוגרייטונג נאָך שטאַרק אויסוואַקסען. דאָנענפעלד אין אָנגריף איז פיל שוואַכער ווי אין דער פערטיידיגונג, זיינע שאָסען זענען נישט צילבאַר און מיט אַ קראַפט פון אַ פערטיידיגער, וועלכע קאָנען נישט ברענגען קיין שום רעזולטאַטען.

ל. ק. ס האָט אין דער ערשטער העלפט געשפּילט אַזוי שוואַך ווי אויף די לעצטע „ליגע" מעטשען, ערשט נאָך דער פּויזע האָט זיך די מאַנשאַפט צו-שפּילט און די שפּילער האָבען זיך אַליין איבערגעשטיגען. דאָס אַרויסשטעלען די יונגע שפּילער פון „י. ק. פ." האָט אַריינגעבראַכט אַ פריש לעבען אין אָנגריף און די אָנעמישע אַקציעס האָבען ערשט בעקומען אין זיך אַ פּיסעל בלוט.

דאָס שפּילען-פערלויף, דאַרף צוטיילט ווערען אין צוויי טיילען. אין דער ערשטער העלפט האָבען געהערשט די געסט און האָבען געפיהרט מיט שפּילען. ל. ק. ס. האָט אין דער צייט געמאַכט אַ נעבעכדיגען איינדרוק. „הכח" האָט אָבער די שטאַרקע איבערמאַכט זעהר ווייניג אויסגענוצט, ווייל דער טויערן-רעזולטאַט האָט געדאַרפט זיין פיל העכער. דאָס ערשטע טויער ערצילט מויזנער נאָך אַ שעהנעם דורכברוך. אָבער נישט לאַנג האַלט אָן דער רעזולטאַט, לעוואַנדאָווסקי גלייכט נאָך דעם אויס. דאָס צווייטע טויער שיסט שטרויסער דירעקט פון אַ קאָרנער און נאָך איהם העכער דעם רעזולטאַט מויזנער.

אין דער צווייטער העלפט פון שפּילען ענדערט זיך די לאַגע זעהר פיל. ל. ק. ס. ענדערט די מאַנשאַפט און געפינט זיך אין אָנגריף. „הכח'ס" רעכטער פערטיידיגער שפּילט זעהר גלייכגילטיג, אַזוי, אַז די לינקע זייט פון ל. ק. ס. בעקומט בסדר מעגליכקייטען צו בעדראָהען דאָס טויער פון זיינע צוויי פעהלערן שיסט בסדר מילער און לעוואַנדאָווסקי צוויי טויערן און גלייכען אויס דעם רעזולטאַט.

ל. ק. ס. בעקומט חשק צו געווינען בעזונדערס ווען ער האָט צו-הילף „הכח'ס" פערטיידיגער און עס געלונגט איהם טאַקע צו שיסען דורך לעוואַנדאָווסקי'ן אַ פירט טויער. ערשט פאַר'ן סוף פון מעטש גלייכט רייך אויס. און ביים רעזולטאַט פון 4:4 ענדיגט זיך דער מעטש.

שידס-ריכטער ה' שפּערלינג — איז נאָך נישט רייף צו פיהרען אַזאַ מעטש און האָט פיל געשטערט אין שפּילען.

דער פּראָצעס פון די נאַרא-לייט אין וואַרשאַ

אינם דריטען טאָג פון פּראָצעס וועגען די אַנטיסעמיטישע עקסצעסען אויף פּאָוואָנזעק, איז פערענדיגט געוואָרען דאָס אויסהערען די עדות. דער ערשטער האָט עדות געזאָגט משה פלעכטנער, ביי וועמען די כוליגאַנעס האָבען אין זיין געוועלב אויס געהאַקט די שויבען. ער האָט בעמערקט איינעם וואָס איז געגאַנגען אין דער פּראָצעסיע, וואָס האָט מיט דער פויסט אויסגעהאַקט די טויבען, פלעכטנער דערקענט נישט פון די אָנגעקלאָגטע דעם, וואָס האָט ביי איהם אויסגעהאַקט די שויבען. די איבערפּאַלער זענען געווען בעוואָפענט מיט דרענגער און שטעקענס. שפּעטער האָט זיך דער עדות דערוואוסט, אַז דעלמאַן איז דערהרג'עט געוואָרען.

די פּראָקוראַטור האָט פעראָרדענט צו קאָנפיסקירען אין דער פּרעסע די ערקלערונג פון גלח קריגער, וואָס איז אָפּגעגעבען געוואָרען אויפ'ן פּראָצעס דעם 3-טען ד. ח.

די פּראָקוראַטור מאָטיווירט די דעציזיע דערמיט, אַז דאָס איבערלאָזען די ערקלערונג אָהן אַ געהעריגער אויפקלערונג, אַז דאָס עדות זאָגען פון דעם עדות שטימעג נישט אָביעקטיוו מיט דער ווירקליכקייט, דאָס וואָלט געהאַמעוועט דעם גאַנג פון פּראָצעס און וואָלט געקענט אַרויסרופען אַ בעאומרוהיגונג פון דער בעפעלקערונג.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען די פאָרטזעצונג פון פּראָצעס וועגען דער ערמאָרדונג דורך די „נאַראַ" לייט אויף פּאָוואָנזעק דעם יודישען בעקער יחזקאל דעלמאַן.

היינט האָט גערעדט דער פּראָקוראָר, וועלכער האָט ערקלערט, אַז דעלמאַן איז דערהרג'עט געוואָרען נאָר דערפאַר, ווייל ער איז געווען אַ יוד.

דער געריכטס-פאָרזיצער האָט איינינגע מאָל איר-בערגעריסען דעם ציוויל-מאָהנער אַדוו. סיראָוויטש

די פערטיידיגער פון די אָנגעקלאָגטע האָבען פון איין זייט געהאַלטען אַנטיסעמיטישע רעדעס און פון דער צווייטער זייט האָבען זיי געוואָלט צוגעבען דעם ענין דעם כאַראַקטער פון אַ גאַנץ פּשוט'ן צופעליגען געשלעג.

דער פּסק-דין אין דעם פּראָצעס וועט פערעפענטליכט ווערען דינסטאָג 1 אַ זייגער בייטאָג.

ביי האַרץ-ליידען און פערקאַלכונג פון די געפעסען

געניוונטקייט פון האַרץ-אַנפאַלען פּיריוילערט דאָס נאַטירליכע פּיטערוואַסער FRANCISZKA JÓZEFA אַ מילדען שטוהלגאַנג אָהן אָנשטרענגונג, צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטיקען.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

זונטאָג, 6 אָקטאָבער
ט' תשרי תרצח
זון־אויפגאַנג 5.45
זון־אונטערגאַנג 5.02

19 געבאָט פאַר'ן ראָד־פערקעהר
אַרויסגעגעבן פון דער שטאָטישער סטאַראָסטווע

די סטאַראָסטווע מאַכט אויפמערקזאַם די בעלי־עגלות, שאָפערן און ראָוועריסטן אָפּצוהיטן פאָלגענדע תקנות און צו געדענקען די דאָזיגע בעמערקונגען:

1) געדענק, אַז פאָהרען מוז מען איבעיג אויף דער רעכטער זייט גאַס.

2) פערהאַלט דיך ביים טראָטואַר פון דער רעכטער זייט. בעת'ן פערהאַלטען דעם וואגען, גיב אַ צייכען מיט'ן אויפהויבען די האַנד. שטעל זיך אָפּ נאָר אין מיטען וועג, נישט האַרט ביים טראָטואַר.

3) אויסדרעהען מוזטו אייביג אויף דער לינקער זייט נאָר דעמאָלט ווען דו זעסט אַז דער וועג איז פריי. אויסמיידען פון דער רעכטער זייט. (טראַמ־ווייען קען מען אויסמיידען אויך פון דער לינ־קער זייט).

4) לאָז נישט איבער די פערד אָהן השגחה.

5) שלאָף נישט בעת'ן פאָהרען.

6) פיהרסטו אַזעלכע מאַטעריאַלען. וואָס מאַ־כען אַן אַ שטויב, דעק עס צו, אָדער בעשפריץ מיט וואַסער.

7) אַרויספאָהרענדיג פון אַ טויער גיב אַכטונג צי דער וועג איז פריי.

8) בעת'ן אויסדרעהען ביים רוג וואו ס'קריי־צען זיך די וועגען, גיב אַ צייכען מיט אויפהויבען די האַנד, אין וועלכער ריכטונג דו ווילסט פאָהרען לעג אַכט אויפ'ן צייכען פון פאָליציאַנט.

9) פאַרנאַכט צינד אָן ליכט ביים וואַגען.

10) ביי די טראַמוואַי־סטאַציעס פאָהר לאַנגזאַם.

11) ביים רוג מייד נישט אויס אַנדערע פוהרען. פאָהר אונטער זיי.

12) פערפאָהר קיינעם נישט דעם וועג.

13) מייד אויס דאָס איבעריאָגען דעם צווייטען און די וועסט אויסמיידען אַ קאַטאַסטראָפע.

14) פאָהר אין אַ זייט, אויב דו הערסט סיגנאַלען פון: פאָליציי, פייערלעשער, פאָגאָטאָוויע, אויטאָס און טראַמוואַי־סיגנאַלען.

15) סיגנאַלען גיב נאָר ווען ס'איז נויטיג. בעאונרוהיג נישט די בעפעלקערונג מיט נישט־נויטיגע סיגנאַלען.

16) פאָהר נישט צו שנעל.

17) אויף די טראַמוואַי־שינעס טאָר מען נישט פאָהרען.

18) בעת'ן פאָהרען לאָז נישט אַרויס פון דער האַנד דעם קעראָווניק אָדער לייצען.

19) גלייך ביים אָפּשטעלען זיך, פאָהר אַריין אויפ'ן בעשטימטען אָרט.

פוילישע גאַלאַנטעריע־אינדוסטריע בעדראָהט
צוליב דעם אימפּאָרט פון דייטשע גאַלאַנטעריע־סחורות

(אג) אין די קרייזען פון די פּראָדוצענטען און הורטאָווניקעס פון גאַלאַנטעריע האָט די ידיעה וועגען דעם, אַז די דייטשע פירמע שירער פער־פלייצט דעם פוילישען מאַרק מיט איהר גאַלאַנ־טעריע־אויסאַרבייטונגען, אַרויסגערופען אַ גרויסע בעאונרוהיגונג. אונאָפּהענגיג דערפון האָט אַ וואַר־שאַווער האַנדעלס־צייטונג פערעפענטליכט אַנ'אַר־טיקעל אין וועלכען אונזערע אינפאָרמאַציעס ווע־רען אָפּגעלייקענט. די דאָזיגע צייטונג שטעלט פעסט, אַז עס קען נישט זיין קיין רייד וועגען אַ פערשטאַרקטען אימפּאָרט פון שירערס אויסאַרביי־טונגען קיין פוילען, ווייל די דאָזיגע אַרטיקלען זענען שוין פון לאַנג איינגעפיהרט אויפ'ן פוילישען מאַרק און אַז די קאָנקורענץ פון אַנדערע אויס־לענדישע סחורות אין דער בראַנזשע איז אַ בא־דייטענד גרעסערע, למשל די פראַנצויזישע.

אין שייכות דערמיט טיילט מען אונז מיט פון די בערייטענדסטע לאָדזער פירמען, אַז דער מאַסען־עקספּאָרט פון די אַרטיקלען פון די פירמע שירער ד. ה. פון ניי־באַרן אין באַרן צו האַנדו־אַרבייט, האָט זיך אָנגעהויבען ערשט מיט איניגע חדשים צוריק דאַן האָט די פירמע געהאַט אָפּגעמער נאָר אין דער פויזנער געגענד.

איצט האָט זיך די לאַגע געענדערט און אויב מען נעהמט למשל דעם גרעסטען פוילישען מאַרק פון גאַלאַנטעריע, לאָדז. האַלטען פון 22 הורטאָווניקעס פאָלגענדע פירמען אין אַ גרויסען מאַסשטאַב שירערס אַרטיקלען: מ. פישאָוו, נאָווע־מיעסקאַ 32, וו. ווייס — נאַוואָמיעסקאַ 30, פרידמאַן — נאַוואָמיעסקאַ 15, עדעלסבערג — נאָוואָמיעסקאַ 9, ל. הענדעלעס — נאָוואָמיעסקאַ 3. דערביי דאַרף בעטאָנט ווערען, אַז די ערשטע צוויי הורטאָווניקעס פיהרען דעם פערקויף פון די דאָזיגע אַרטיקלען ערשט זייט דריי חדשים. די איבעריגע זייט אַ יאָהר: אַנ'ערך 60 פּראָצענט פון אַלע דעטאַליסטען פער־קויפען אויפן גרויסען מאַסשטאַב שירערס אַרטיק־לען, בעת נאָך מיט אַ קורצער צייט צוריק זענען עס געווען נאָר 5 פּראָצענט. דערביי דאַרף בעטאָנט ווערען, אַז אַלע דעטאַל־געשעפטען אויף דער לימאַנאָווסקיעגאָ, נאָווראָט, פּשעיאַזד, ריי־מאָנטס־פּלאַץ, רזשגאָווסקאַ זענען פערפלייצט מיט די דאָזיגע אַרטיקלען.

פּערסישע רעגירונגס־דעלעגאַטען אין לאָדז
וועגען אימפּאָרט און עקספּאָרט פון לאָדז קיין פּערסיען

צוליב דער פאָראויסגעזעהענער אויסברייטע־רונג פון די פויליש־פּערסישע האַנדעלס־בעציהונ־גען קומט די טעג קיין פוילען, אויף דער איינלאַדונג פון דער פוילישער רעגירונג אַ פּערסישע דעלע־גאַציע ,וועלכע בעשטעהט פון פּערסישען פינאַנץ־מיניסטער, פּערסישער דירעקטאָר פון האַנדעלס־דעפּאַרטאַמענט און לייטער פון דער עקאָנאָמישער סעקציע ביים פּערסישען אויסערן־מיניסטעריום.

די דאָזיגע דעלעגאַציע, צוזאַמען מיט פאָר־שטעהער פון פוילישען אויסערן־מיניסטעריום און האַנדעלס־מיניסטעריום, וועט אויך קומען קיין לאָדז.

די דאָזיגע וויזיט וועט אויסגענוצט ווערען כדי אָנצוקניפּען אַ קאָנטאַקט מיט די פאַראינטערעסיר־טע עקספּאָרט און אימפּאָרט־פירמעס, וועלכע ווי־לען דערהאַלטען די האַנדעלס־בעציהונגען מיט פּערסיען. די קאָנפערענצען וועלען פאָרקומען אין דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער.

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"
ציגעל־גאַס 27.

אַ גרויסער וואָרט־קאָנצערט

מאָרגען, מאָנטאָג, דעם 7. אָקטאָבער, מוצאי יום־כפור. 8.30 אָוונט קומט פאָר אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" - אַנ'איינמאַליגער אויפטריט פון דער בעריהמטער וואָרט־קינסטלערין

רחל האָלצער

איז אַ פולשטענדיג נייע פּראָגראַם.

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון טעאַטער.

קאָנפערענץ אין האַנדווערקער־קאַמער
וועגען פּראָפעסיאָנעלער בילדונג פאַר טערמינאַטאָרען

אין דער האַנדווערקער־קאַמער איז פאָרגע־קומען אַ קאָנפערענץ וועגען דער צוזאַמענאַרבייט פון די האַנדווערקער מיט די אָוונט־פאַך־שולען אין ענין פון בילדען טערמינאַטאָרען.

אין דער קאָנפערענץ האָבען אָנטיילגענומען וויצע־פּרעזידענט קאָלאָווסקי, פאָרשטעהער פון פ"אַ פּעסיאָנעלען שול־וועזן, אַרבייטס־אינספּעקטאָראַט. האַנדווערקער - קאַמער, שול - וויזיטאַטאָרען און דעלעגאַטען פון אַלע האַנדווערקער־אָרגאַניזציעס מיט רעפעראַטען זענען אַרויסגעטרעטען דיר. זאַלעווסקי ,דיר. דאָבאָש, אינזש. קושיוואָבלאָדזקי ס'איז געשאַפען געוואָרען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פאַר דעם ענין. די קאָמיסיע וועט זיך אויך בעשעפ־טיגען מיט ערנעה־ען די טערמינאַטאָרען און גרינ־דען פאַר זיי זומער־קאָלאָניעס.

צוזאַמענשטויס פון אַ לאָקאָמאָטיוו אין טראַמוואַי

נעכטען פאַרטאָג איז אויף דערשינער־קרייציגונג פון קאָנסטאַנטינער פּאַלעשיע אַ לאָקאָמאָטיוו פון דער פירמע „י. ק. פּאָזנאַנסקי" אַרויף אויף דעם קורסירענדען טראַמוואַי נומער 3.

דער טראַמוואַי - וואַגאָן איז שטאַרק בעשעדיגט געוואָרען, אָבער די פּאַסאַזשירען זענען פון דעם צוזאַמענשטויס אַרויס גאַנץ.

נאָך אַ שעה צייט איז דער טראַמוואַי - פערקעהר נאָרמאַליזירט געוואָרען.

פּאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

פייערליכע סעזאָן־פערענדיגונג
פון די קאָאָפּעראַטיווע אַרבייטער־ציגעלניעס

די טעג איז פאָרגעקומען די טראַדיציאָנעלע סעזאָן־פערענדיגונג פון די קאָאָפּעראַטיווע אַרביי־טער־ציגעלניעס „פּראַצאַ". אין דער פייערונג האָט זיך בעטייליגט אַ גרויסע צאָהל געסט, פאָרשטעהער פון געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס און פון דער שטאָט־פערוואַלטונג. צ.אַ. דעפּ. וואַראָווסקי, סענאַ־טאָר בלאָק, נאַטשעלניק באַרשעווסקי, א. אַנד. אַ רעדע האָט געהאַלטען דער לייטער יוזעף זובערט.

אויספלוגען צום פליה־פּלאַץ
דאַרפען פריהער אָנגעמאָלדען ווערען אין ל.אָ.פּ.פּ.

די לאָדזער ל.אָ.פּ.פּ.־אָפּטיילונג טיילט מיט. אַז אויספלוגען אויפ'ן פליה־פּלאַץ קענען פאָרקומען נאָר דינסטאָג און פרייטאָג פון 9 ביז 10 פריה. אויפ'ן פליה־פּלאַץ קען מען פערבלייבען ביז 12 מיטאָג.

אָנמעלדונגען וועגען אויספלוגען נעמט אָן די לאָדזער לאָפּפּ־אָפּטיילונג (נאַרוטאָוויטשאַ 30, טעל. 106־50.

Dr. med. J. IMICH

ספּעציאַליסט פאַר האַלז־, נאָז־ און אויערען־קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

MONIUSZKI 1, tel. 209-97

Doktór Z. Henrykowski

ספּעציאַל־אַרצט פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

טראַוגוטאַ 9

טעל. 262-98

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוונט. זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 ביינאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל. פאַר אונבעמיטעלטע רעדוצירטע־פּרייזן

פּאָבאָר־רשימה פון יאָהרגאַנג 1915

(א) מאָרגען, מאָנטאָג, דעם 7־טען דאַרפען זיך שטעלען צו דער פּאָבאָר־רשימה אין מיליטער־ביוראָ אויף פּיעטריקאָווער 165 די מענער פון יאָהרגאַנג 1915, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1. קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליעס, וואָס הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

W Z Ź Ż

און פון 7. קאָמיסאַריאַט — מיט די אותיות:

O P R

מ'דאַרף מיט זיך מיטברענגען אַ פּערזענלי־כען דאָקומענט און אַ רעגיסטראַציע־שיין.

צוגאַב־פּאָבאָר־קאָמיסיע

(א) מאָנטאַג, דעם 14. ד. ח. וועט אין לאָקאַל אויף פּעטריקאָווער 165 אַמטירען אַ צוגאַב־פּאָבאָר־קאָמיסיע פאַר פּ. ק. או. לאָדז־שטאָט 1.

עס דאַרפען זיך מעלדען די יונגעלייט פונ'ם יאָהרגאַנג 1914 און עלטער, וועלכע האָבען זיך לעת עתה נישט צוגעשטעלט צו אַ מיליטער־איבער־זיכט, האָבען נישט רעגולירט זייער מיליטער־פליכט, וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען און האָבען בעקומען נאָ־מענטליכע אויפפאָדערונגען פון דער לאָדזער שטאָ־טישער סטאַראָסטווע.

פאַר'ן עובר זיין
אויפן קאָלעקטיווען אָפּמאַך

(א) פאַר'ן עובר זיין אויפן קאָלעקטיווען אָפּמאַך זענען צוגעצויגען געוואָרען צו פאַראַנט־וואָרטליכקייט די פירמעס: „פאָרבערייע" פון ברידער גריער" (זגערזשער 96), פירמע „שאַטאַן" (סענאַ־טאָרסקאַ 25) און די פירמע „פישהאָבעל" אין רודע־פּאַביאַניץ.

צואיילען די ברוק־אַרבייט
אויף ראָג פּיעטריקאָווער און גלובנע

(א) נעכטען איז אין דער שטאָטישער סטאַ־ראָסטווע פאָרגעקומען אַ ספּעציעלע קאָנפערענץ וועגען פערשנעלערן דעם טעמפּאָ פון דער אַר־בייט ביי די ברוקען אויף ראָג פּיעטריקאָווער און גלובנע.

די „פאָלקס־שול־וואָך" אין לאָדז

(א) נעכטען אין אָוונד האָט זיך מיט אַ „צאַפּשטיק" פון די פייערלעשער־אָרקעסטערס אָנ־געהויבען די „פאָלקסשול־וואָך" אין לאָדז.

היינט וועלען זיך אָנהויבען די אייגענטליכע פעראַנשטאַלטונגען און געלד־זאַמלונגען פון דער „וואָך".

געשטאָרבען אַ קאַמאַרניק

(א) נעכטען איז געשטאָרבען אין שפּיטאָל, נאָך אַנ'אָפּעראַציע, דער קאַמאַרניק פון דריטען רעוויר, וואַצלאַוו קאַשעליק.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

פון היינט ביז'ן 8־טען ד. ח.

גרויסער פילם פון פוילישער פּראָדוקציע א. נ.

Przeor Kordecki

אין דער הויפּט־ראָל

K. ADWENTOWICZ

אָנהויב פון די סעאַנסען 5.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער בייטאָג.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20. • לעצטע פארשטעלונג פון

ר. שושנה און מאריס לאמפע

מיט זייער ערשטקלאסיגען אנסאמבל.

מארגען מאנטאג, דעם 7 ד. ח. (מוצאי יום-כפור) 9 אוונט ס'ווערט געשפילט דער סענסאציאנעלער שלאגער

אורקע נאכאלניק'ס „דין-טוירע"

פיעסע אין 4 אקטען (9 בילדער) מיט פראלאג און עפילאג. אינסצענירט פון ר. שושנה און מאריס לאמפע. גנבים-לידער / טענץ / מוזיק פון דוד בייגעלמאן.

כארעאגראפיע: לאה ראטבוים. צום שלום: „א זליל געזונד" פון דער גאנצער טרופע. רעציטאציעס, מאנאלאגען פון שלום אש, י. ל. פרץ, משה נאדיר ווי אויך קופלעטען און דועטען.

פרטים אין די פראגראמען. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „פילהארמאניע".

מארגען, יום-כפור
וועלען נישט פארקומען
קיין סקארב-עקזעקוציעס

(א) אין הסכם מיט די אינסטרוקציעס פון דער צענטראל-מאכט וועלען מאנטאג, ד. 7. ד. ח. ד. ח. אום יום-כפור נישט דורכגעפיהרט ווערען קיין שום שטייער-עקזעקוציעס ביי יודען.

שולע-לעגיטימאציעס

(א) דאס שול-קוראטאריום האט צוזאמגעגעבען א פעראָרדענונג וועגען שולע-לעגיטימאציעס.

לעת עתה האט זיך פראקטיצירט, אז אזעלכע לעגיטימאציעס פלעגען בעקומען אלע, וואס האבען זיך געבילדעט און צוגעבילדעט אין די טאג-און-אָווענד-שולען.

פון איצט אן וועלען פערזאָנען, וואס זענען עלטער פון 30 יאהר אזעלכע לעגיטימאציעס נישט בעקומען.

אין סטאשיץ-פארק וועט פאר-קומען א האנדווערקער-אויסשטעלונג

דער שטאָט-פרעזידענט גלאזעק האָט אויפגענומען די פאָרשטעהער פון דער האַנדווערקער-קאַמער אין לאָדז, פרעזעס קאָפּטשינסקי און דירעקטאָר דאַבאָש. די האַנדווערקער-פאָרשטעהער האָבען געבעטען צו ערלויבען איינצואָרדענען אין סטאַשיץ-פאַרק אַ האַנדווערקער-אויסשטעלונג, וועלכע דאַרף פאָרקומען אין חודש מאי 1936. דער פרעזידענט האָט צוגעזאָגט גינסטיג צו ערלעדיגען דעם ענין.

גאל-שטיינער

שאפען זיך שטופענווייז צוליבען שלעכטען פונקציאָנירען פון דער לעבער, סערהיט זיי נעגען דעם ענטשטעהונג בענוצענדיג די קרייטעכצער
Cholekinaza H. Niemojewskiego

פון באלאנען-קאנקורס

צו דער לאָדזער ל.אָ.פּ.פּ.—אָפּטיילונג קומען אָן זעהר פיל בריף וועגען אַנטייל אין דעם באַלאָנען-קאָנקורס, וואָס ווערט אָרגאַניזירט פון לאָפּפּ. אָנ-מעלדונגען צום קאָנקורס ווערען אָנגענומען אין דער לאָדזער אָפּטיילונג (נאַרוטאָוויטשאַ 30) ביז'ן 7-טען אָקטאָבער.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: מ. קאַצפּערקעוויטש זגערזשער 54, י. שיטקע סעוויטש (קאָפּערניקאַ 26), י. זונדעלעוויטש (פּעטריקאָווער 25), ס. באַיאַרסקי און וו. שאַט (פּושעיאַזד 19), מ. ליפּשיץ (פּעטריקאָווער 193), א. ריכטער און ב. לאָבאָדאַ (11 ליסטאָפּאַדאַ 86)

שעהנע טהאט פון קאנסול מאקס קאהן
פאר דער יודישער ארימקייט אין ווידזעוו
(א בריף אין רעדאקציע)

חשוב'ע רעדאקציע!

אין נאמען פון הונדערטער יודישע ארימע משפחות, וואס וואוינען אין ווידזעוו, בעטען מיר אייך אפצודרוקען פאלגענדען בריף, פאר וועלכען מיר דאנקען אייך פאראויס.

שוין נישט איינמאל האט „נייער פאלקסבלאט" לעצטענס אנגעוויזען אויף דער ריהרעוודיגער געזעלשאפטליכער ארבייט פון קאנסול מאקס קאן. אין דער צייט, ווען פיל פילאנטראפישע אינסטיטוציעס, וואס זענען בערופען צו העלפען די נויטבעדערפטיגע לאדזשער יודען זענען טויב און שטום צו הונגעריגע געשרייען פון טויזענדער נצרכים, איז דער זעלבער צייט ווירקט זעהר פיל פאר דער יודישער ארימקייט ביי אונז אין שטאָט, אָהן טנמעל און פרסום, איינער אליין, דער קאנסול מאקס קאהן.

אלס בעווייז, אז אונזער ליב פאר ה' קאנסול קאהן איז נישט איבערגעטריבען, קאן דינען פאלגענדער פאקט. אויף די יודישע יום-טובים, האט קאנסול מאקס קאהן זיך בעזארגט מיט א ליסטע פון אלע נויטבעדערפטיגע יודען, וואס וואוינען אין ווידזעוו און פאר יעדען בעשטימט א פעקעל פראָדוקטען, ווי אויך צו 5 און 10 זלאָטים געלד אויף יום-טוב. דאס אלץ האט ער געטון בסתר, אָהן טומעל און רעש, נאר כדי ארויסצוהעלפען כאטש אין א קליינער מאס די יודישע נויטבעדערפטיגע בעפעלקערונג פון ווידזעוו.

די דאזיגע שעהנע טאט פון קאנסול מאקס קאהן רוקט איהם ארויס אין דער פאדערשטער רייה פון די לאָדזער יודישע כלל-טוער. זאל זיין שעהנע מענשליבע טאט, זיין פערשטענדניש לגבי די נויטען פון דער יודישער ארימקייט דינען אלס ביישפיל פאר אנדערע גבירים און כלל-טוער, וואס זאלען זיך פון איהם אראפנעמען א ביישפיל.

דאנקענדיג אייך, חשוב'ע רעדאקציע, פאר אפּדרוקען דעם דאזיגען בריף, בלייבען מיר מיט כבוד

א גרופע יודען פון ווידזעוו.

קאנדאלענץ-דעפעשע פון קאנסול מאקס קאהן
צו דער פאמיליע פון פערשטארבענעם דעפוטאט ווישליצקי און צום צענטראלען סוחרים-פערבאנד אין ווארשא.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן פריהצייטיגען טויט פון דעפוטאט וואצלאוו ווישליצקי האט קאנסול מאקס קאהן ארויסגעשיקט געכטען צו דער פאמיליע פון פערשטארבענעם און צום פרעזידיום פון צענטראלען סוחרים-פערבאנד אין ווארשא פאלגענדע דעפעשע:

„טיף ערשיטערט צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון פערדינסטפולען געזעלשאפטליכען טוער און אונערמידליכען קעמפער פאר'ן וואויל פונ'ם יודישען סוחר און יודישען מסחר אין פוילען, דעפוטאט וואצלאוו ווישליצקי, דריק איך אויס מיין אויפריכטיגען מיטגעפיהל דער פער'יתום'טער פאמיליע און דער פערוואלטונג פון צענטראלען יודישען סוחרים-פערבאנד.

מאקס קאהן.

אגליקליך לאס
צו דער 1-טער קלאס 34-טער לאטעריע ווערסטו קויפען אין דער קאלעקטור פון
KAFTAL
ווא דער קעניג פון די געווינסטען דער
מיליאן
איז שוין געפאלען 2 מאל.
לייג נישט אפ — בעשטעל זאפארט
Łódź, Piotrkowska 54.
KONTO P. K. O. 304.761.

מחלוקת און ליבע-ענטוישונג
4 פרויען זענען בעגאנגען זעלבסטמארד

(א) מחמת ארומקריגערייען אין דער משפחה איז אויף לעשנע גאס 14 בעגאנגען זעלבסטמארד דורך איינעהמען דענאטוראט די 27-יאהריגע העלענא יוזשוויאק. פאגאטאוויע האט זי אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

(א) צוליב דערזעלבער סיבה האט זיך געסמט מיט זאלץ-זויער די 22-יאהריגע מאריאנא קמיצשיק (אויף מארטשינא 10). אין א שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

(א) אויף זשגאווער 91 האט זיך מחמת ענטוישונג אין ליבע גע'סמ'ט מיט... גיפט פאר שטשורעס די 19-יאהריגע פאולינא יענשקע.

* * *

די זעלבע סיבה האט אויך געבראכט צו א זעלבסטמארד-שריט די 17-יאהריגע העלענא קאוואלסקא (אויף פאלודניאווא 27).

זי ווידער האט זיך גע'סמ'ט מיט יאדינע.

מ'האט די 2 ליבעס-ענטוישטע מיידלעך אויך אפגעפיהרט אין שפיטאל.

יום-כפור ווערט געדאווענט אין פילהארמאניע

דער גרויסער עולם, וועלכער האט אנגעפילט דעם פילהאַרמאָניע-זאַל אין ראש-השנה האט זיך איבערצייגט ,אַז אַלע שבחים, וועלכע מ'האט געזאָגט דעם געוו. ווילנער אויבער-קאַנטאָר קעסלער זענען נישט געווען איבערטריבען. אַזאַ דאַווענען ווי דער קאַנטאָר קעסלער האט דאָסמאָל געדאַווענט, צוזאַמען מיט דעם גרויסען כאָר פון 40 מאַן, איז נאָך ,ביז איצט אין פילהאַרמאָניע נישט געווען. דעריבער קומען צעהנדליגער און צעהנדליגער מענשען, וועלכע האָבען ראש-השנה געדאַווענט אין אַנדערע ערטער אויף יום-כפור אין פילהאַרמאָניע.

דאָס געשעהט צוליב דער בעקוועמליכקייט, ארד נונג און שעהנע תפילות.

ס'זענען נאָך פערבליבען בלויז אַ בעגרעניצטע צאָהל ערטער אויף יום-כפור.

יודיש-טעאטער אין פילהארמאניע
לעצטע פארשטעלונג פון שושנה און מאריס לאמפע

מאָרגען, מוצאי יום-כפור קומט פאָר אין „פילהאַרמאָניע" די געזעגנונגס-פאָרשטעלונג פון מאדאם שושנה און מאָריס לאמפע. געשפילט ווערט אורקע נאכאלניק'ס „דין טוירע". צום שלום ווערט געגעבען א פרעהליכער „זייט געזונד". אין דיוועּרטיסעמענט בעטייליגען זיך א חוץ די גאסטראָלערען — אויך די גאנצע טרופע.

גאסטראלען פון דינה האלפערן אין „ראזמאיטאשטשי"

נאָך דעם אויסערגעוועהנליכען ערפאָלג, וואָס די קינסטלערין דינה האַלפּערן האָט געהאָט אין וואַרשאַ, האָט דינה האַלפּערן צוזאַמען מיט איהר פּאַרטנער און רעזשיסער סעם בראָנעצקי, בעשלאָסען צו מאַכען אַ קליינעם טורנעע אין פּוילען פאַר זייער אָפּפאָהרען אויף אַ גרעסערען טורנעע קיין אויסלאַנד.

די קינסטלערין דינה האַלפּערן איז איינגעלאַדען אין אַ רייה איירצפּעאישע שטעט אויף גאַסטראָלען, דער ערשטער גרויספּאָהר איז אין לאָדזער „ראַזמאַיטאָשטשי"-טעאַטער, צוליב דעם קורצען טערמין, וואָס די קינסטלערין דינה האַלפּערן האָט צו זיין אין פּוילען, זענען איהרע גאַסטשפּילען אין לאָדז נאָר געציילטע, מען קאָן האָפען אַז דער לאָדזער טעאַטער-עולם וועט אויפנעהמען די קינסטלערין מיט איהר פּערדינטען ברוך-הבא.

„ריאלטא"
דאס איבערגעבויטע קינא „לונא"

דאָס קינאָ „לונא" האָט זיך פּרייטאָג געעפענט פאַר'ן לאָדזער עולם אונטער אַ נייעם נאָמען — „ריאַלטאָ".

דאָס איז אָבער נישט די „לונא" די אַלטע, נאָר (טאַקי צום גראָם) אַ נייע „ריאַלטאָ".

דאָס ניי-רעמאָנטירטע טעאַטער איז ממש נישט צו דערקענען — אַזאַ פּראַכט אַ זאַל איז עס געוואָרען. משמעות דעם רעמאָנט האָט אַדורכגעפיהרט אַ מייסטער, וואָרום אַלץ דאָרט, יעדעס ווינקעלע איז געמאַכט אין זעלטענען גוטען טאָן, גרויסאַרטיג, גרויסשטעטיש, אַזוי, אַז עס שמעקט שוין אפילו מיט פּאַריז-לאָנדאָן...

די דערעפענונגס = פּרעמיערע איז — דאָס זעהר פיינע, געפיהלפולע און צאַרט-געשפּילטע ווינער בילד, א. נ. „ליבעליי". עס איז אַ בילד פאַר פיינשמעקער. און נישט קיין וואונדער — דער מחבר איז נישט מעהר און נישט-ווייניגער ווי דער גרויסער יודיש-עסטרייכישער אַרטור שניצלער.

דער דירעקציע פון „ריאַלטאָ" קומט אַ בראַוואָ פאַר דער געשמאַקפולער, עלעגאַנטער „פּלאַצובקע", וואָס איז צוגעקומען אין לאָדז!

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער-שוועכע
פון 8–11 בייטאג און פון 4–9 אווענד

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16

אנהויב 4 א זייגער נאכמ.
היינט פרעמיערע!
Ryszard
TAUBER
אין פילם א. נ.
„ליבעס-טרוימען"
ענגלישע פראדוקציע.
לידלעך אין דער דייטשער שפראך.
אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 פריה.

די טעג קומט באך לאדז די גרעסטע פוילישער־יודישע סענסאַציע! דער בייער יובגער שטערן!
דינה האלפערן צוזאמען מיט איהר פארטנער ס. בראנעצקי
אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

עקאנאמישער פראגראם פון געוו.
מיניסטער מאטושעווסקי
און די פאסטולאטען פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע

(אג) דער ווירטשאַפטליכער פּראָגראַם פון געוו. מיניסטער מאַטושעווסקי, וואָס איז פּערעפּענטליכט געוואָרען אין דער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" און וואָס איז דערגענצט געוואָרען דורכ'ן הויפּט־דירעקטאָר פון באַנק־פּאָלסקי ד"ר באַראַנסקי, ווערט בעטראַכט פאר אַ גרויס געשעהעניש אין די ווירטשאַפטליכע קרייזן.

אויף דער לעצטער זיצונג פון פּרעזידיום פון פּערבאַנד פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע אין דער פוילישער מלוכה, זענען געגוי דיסקוטירט געוואָרען די אנשויאונגען פון מיניסטער מאַטושעווסקי און דירעקטאָר באַראַנסקי און אַלס רעזולטאַט איז פּעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די פּרינציפּיעלע פּאָליטיש־ווירטשאַפטליכע פּאָסטולאַטען פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע דעקען זיך אינגאַנצען מיט די מיינונגען פון מיניסטער מאַטושעווסקי און די"עקטאָר באַראַנסקי.

קאמיסארישע פערוואלטונגען
אין א רייהע יודישע גמינעס פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע

(א) ווי מיר האָבען שוין בשעתו געמאָלדען איז אין דער סולעיאָווער יודישער גמינע בע־שטימט געוואָרען אַ קאָמיסאַרישע פּערוואַלטונג.

איצט דערוויסען מיר זיך, אַז אין קאָמינסקער, בעלכאַטאָווער און ראָספשער יודישע גמינעס זענען איצט דורך דער אויפזיכטס־מאַכט אַדורכגעפיהרט געוואָרען לוסטראַציעס, און אין די נאָהענטסטע טעג זאָלען די גמינעס אויפגעלייזט ווערען און ס'זאָלען דאָרט בעשטימט ווערען פערוואַלטענדע קאָמיטעס.

BANK HANDLOWY w ŁODZI
Spółka Akcyjna
Al. Tadeusza Kościuszki 15
ma jeszcze do wynajęcia SAFES
na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie.
WYJEŻDŻAJĄC, nie zostawiaj w domu papierów wartościowych, złota, srebra i t. p., lecz zanieś je do SAFE'u!

א נייע נוצליכע אינסטיטוציע
געזעלשאפט פאר געגענזייטיגער פערזיכערונג אין פאל פון א קראנקהייט
אין ווארשא אפטיילונג אין לאדז. נאווראט 36

דער סיסטעם פון די אובזפיעטשאַלניעס, וואָס פּערפליכטען אין פוילען, האָט אויסגעמיטען גאַנצ־ליך הונדערטער טויזענדער פּערזאָן און פאַמיליעס צווישען די אַזוי גערופענע פרייע פּראָפּעסיעס ווי: סוחרים, אינדוסטריעלער, האַנדווערקער, הויזבעזי־צער, א. אַז. וו., וועלכע זענען נישט אומשטאַנד ביי די איצטיגע שווערע צייטען צו דערהאַלטען זייער און זייערע פאַמיליעס געזונדצושטאַנד אויף דער גע־העריגער הויך צוליב די אונגעהויערע גרויסע היי־לונגס־קאָסטען. א דורכשניטליכע ערנסטע קראַנקהייט וואָס דויערט א 3—4 וואָכען, פערלאַנגט עטליכע צעהנדליגער ערצטליכע וויזיטען, פערשידענע מע־דיצינען, וואָס קאָסטען טיילמאָל 200, 300 ביז טוי־זענט זל., וואָס איז אונמעגליך פאר א דורכשניט־ליכען מענש פון דער מיטעלער קלאַס. אין מערב־איראָפּע עקזיסטירען שוין פון לאַנג צאָהלרייכע פער־זיכערונגס־געזעלשאַפטען אין פאַל פון אַ קראַנק־הייט, אָדער זיי זענען געשטיצט אויף איבערגעגע־בענהייט, אָדער אויף אַקציאָנס־קאַפּיטאַלען. דער ערשטער פּרינציפּ פון אַזעלכע אינסטיטוציעס איז, אַז די פערזיכערטע, וואָס צאָהלען זייערע מאָנאַטליכע אָפּצאָהלונגען זאָלען האָבען דאָס רעכט אויסצוועה־לען זיך אַ דאָקטאָר, צו וועלכען זיי האָבען דעם צו־טרוי.

די דאָקטוירים ווידער זענען נישט בעגרעניצט אין זייער זאָרגפעלטיגער היילונג און די פערזי־כערונגס־געזעלשאַפט קעהרט אום די פערזיכערטע אַ בעדייטענדען טייל פון די היילונגס און קוראַציע־קאָסטען. **אלזא די הויפּט טעטיגקייטס-לי־ניעס פון דער געזעלשאַפט זענען אַט וואָס:**

1) די געזעלשאַפט היילט קיינעם נישט, נאָר צאָהלט צוריק אַ בעדייטענדען טייל פון די היי־לונגס־קאָסטען אָפּעראַציעס, אַפּטייקען א. אַז. וו.

2) די געזעלשאַפט פערזיכערט אָהן אַ ערצטלי־כער אונטערזוכונג.

3) פרייער אויסוואַהל פון אַ דאָקטאָר און דער דאָקטאָר איז מיט־גאָרנישט בעגרעניצט.

4) די געזעלשאַפט נאָך אַ יאָהר צו איהר געהע־רען צאָהלט אוים אונטערשטיצונגען פון טויט־פאַל.

5) די געזעלשאַפט קעהרט אום אַ טייל איינגע־צאָהלטע סקלאַדקעס, אויב דער פערזיכערטער האָט אין משך פון יאָהר נישט בענוצט זיך מיט די אונ־טערשטיצונגען פון דער געזעלשאַפט. די בעדייטונג פון אַזעלכע פערזיכערונגס־אינסטיטוציעס איז אַנ־אונגעהויערע און גיט די מעגליכקייט יעדען איינ־ציגען צו געניסען פון ערצטליכען וויסען און צו זאָר־גען פאַר זייער געזונדצושטאַנד.

שרייב נאָכ'ן פסק דין
האָט ער זיך ערשט ריכטיג מקיים פסק געווען

(א) צווישען די פּאָר שכנים, לעאָקאַדיאַ ווע־ראָניצקאַ און יאַן טאָבאָלעק (פון קוניצער גאַס אויף ווידזעוו) איז אַדורכגעפלויגען אַ שוואַרצע קאַץ, און זיי האַלטען זיך אין איין אַרומקריגען און אַרומ־שלאָגען.

דעם 24 דעצעמבער פ. י. האָט טאָבאָלעק, זייענ־דיג אונטערן גלעזעל, גאָר וואַזשנע צושלאָגען די וועראָניצקאַ, אַזוי אַז נעכטען איז ער געשטעלט גע־וואָרען פאַר'ן שטאָטישען גריכט.

דאָס גריכט האָט חוקר ודורש געווען די גאַנ־צע מעשה, פערהערט די עדות און גע'פסקנ'ט, אַז טאָבאָלעק'ן קומט — 6 חדשים צו זיצען אין טורמע.

איז טאָבאָלעק אַריין אין אַזאַ רציחה, אַז אַרויס גייענדיג פון גריכטס־בנין האָט ער אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער און געמאַכט דער וועראָניצקאַ עטליכע שטעך־וואונדען.

טאָבאָלעק זיצט שוין אין אַרעסט.

אנ'אויטא-קאטאסטראפע
פערוואונדעט געווארען 7 פערזאָן

(א) אַ ויפ'ן שאָסיי גלאָוונאָ — לאָדז איז געפאָה־רען אַ לאַסט־אויטאָ לד. 80972 אָנגעלאָדענט מיט חזירים. און מיט וועלכען עס זענען אויך מיטגעפאָה־רען 7 פיה־הענדלער.

לע'ם מאַיאָנטעק באַרטאָשעוויטשע איז דער אויטאָ אַריינגעפאַלען אין אַ גרוב, און צוגעשטיקט מיט זיך ד' פאָהרענדע.

איינער פון זיי — הענריק הען איז שווער פערוואונדעט געוואָרען, און די איבעריגע—לייכט.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20
צוריקגעקעהרט

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 101-93
ספעציאליסט
פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג
ספעקסועלע בערואטונגען און פסיכא־אנאליזען
נעמט אָן פון 11—8 און פון 5—8 אָוועגד

Dr. R. Zalcwasser
כירורג
צעגעלניאַנאַ 19, טעל. 17-125
נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—6.30.

וועגען די 7 קליינע קינדערלעך
וואס וואלגערן זיך אויף פיעפשאווא 18
דאס יודישע לאדז רופט זיך אפ

מיט עטליכע טעג צוריק האָבען מיר איבערגעגעבען אַ ידיעה, אַז אויף פּיעפּשאָוואַ 18 וואַלגערט זיך אַ יודישע פאַמיליע. אַ מוטער מיט 7 קליינע קינדערלעך. אַז די קינדערלעך שלאָפען אויף די טרעפּען און ווע"ען אין די קאַלטע נעכט געשוואָ־לען פון קעלט. מיר האָבען אַפּעלירט צו באַרמ־הערציגע מענשען בייהילפיג צו זיין די הילפ־לאָזע קינדערלעך.

דער ערשטער האָט זיך אָפּגערופען ה' יאַקוב בייהויז מיט אַ שפּענדע פון 25 זל. אפשר וועלען אַנ־דערע נאָכטון דעם ביישפּיל פון ה' בייהויז און אַזוי אַרום שאַפען פאַר די אומגליקליכע מענשען אַ דאַך איבער'ן קאָפּ!

אייער באגאזש ווערט אפגענומען פון דערהיים און צוגעשטעלט קיין ארץ-ישראל
דורך PRZEDBORSKI, KOLNER i S-ka, Łódź, Sienkiewicza 6
ביליג און שנעל. קלינגט טעל. נומערן 25-129 און 75-247

די מאטאריזאציע פון דער סאוויעטישער ארמעי

(ענדע פון דער 5־טער זייט)

דער אַרמעע, נאָר אין דער פעהיגקייט פון דער אינדוסטריע, דעם רייכטום פון רויה־שטאָפען, וואָס מאַכען מעגליך צו פּראָדוצירען ניי געוועהר, וועל־כעס ווערט בעה אַ מלחמה שנעל פערנוצט. דאָס שטרעבען פון אַלע לענדער צו זעלבסטאויסקום בעציהט זיך נאָר אויפ'ן פאַל פון אַ קריג, אַז מען זאָל נישט דאַרפען אָנקומען צו אַ פרעמדער מלוכה. מיט אַ קורצער צייט צוריק איז אין אַמעריקאַ פער־עפענטליכט געוואָרען אַ צוזאַמענשטעלונג פון 25 רויה־שטאָפען, וואָס זענען נויטיג פאַר אַ קריגס־פיהרענדע מלוכה. ראַטען־פערבאַנד האָט 22 פון די דאָזיגע רויה־שטאָפען, נאָר 3 פעהלען איהר (דייטש־לאַנד פעהלען 19, איטאַליען 21, יאַפּאַן 17 און ענגלאַנד 6 פון די דאָזיגע רויה־שטאָפען.)

און נעבען דעם נאַטירליכען רייכטום אין רויה־שטאָפען, איז דורך דעם אויפבוי פון דער שווער־אינדוסטריע אין די לעצטע צוויי פיאַטילעטקעס געוואַלטיג געשטיגען די בעוואָפענונגס־קראַפט פון ראַטען־פערבאַנד. אין 1934 זענען פּראָדוצירט גע־וואָרען 9,5 מיליאָן טאָן שטאָהל. פון בעזונדערער וויכטיגקייט איז אויך די אויסערגעוועהנליכע פער־בעסערונג פון באַהן־טראַנספּאָרט אין ראַטען־פער־באַנד, וואָס האָט פאַר דער אַרמעע אַ געוואַלדיגע בעדייטונג. אין 1934 איז געווען 82 טויזענד קילאָ־באַהן־שינעס, מיט 4 טויזענד מעהר ווי אין 1930. די טעגליכע פערלאָדונגס־צאָהל איז אין די לעצטע וואָכען געשטיגען אויף 73000 וואַגאָן טעגליך. אויך דער דאָזיגער ביז איצט שוואַכסטער פּונקט, האָט דערגרייכט דעם אַלגעמיינעם הויכען מצב.

עס איז אינטערעסאַנט, אַז די סאָוויעטישע ווירטשאַפטליכע אינסטיטוטען איז געלונגען אַלס ערזאַץ פאַר די קאַאוטשוק־פּלאַנצען, וואָס ראַ־טען־פערבאַנד האָט עס נישט, פון דער טאַו־סאַקיס פּלאַנץ זיין פערזייהט 200,000 אַקער באָדען אַ חוץ גומי. אין 1937 זאָלען שוין מיט דער דאָזיגער פּלאַנץ זיין פערזייהט 200,000 אַקער באָדען, אחוץ דעם געפינען זיך אין יאַראָסלאַוו, וואָראָניעזש, און יעפרעמאָווא פאַבריקען, וואו עס ווערט פּראָ־דוצירט קאַאוטשוק אויף אַ סינטעטישען אופן. זיי פּראָדוצירען יעהרליך 8000 טאָן סינטעטיש גומי. דאָס איז אַ פינפטעל פון גאַנצען געברויך פון ראַ־טען־פערבאַנד.

אויך די כעמישע פּראָדוקציע געפינט זיך אויף אַ הויכער מדרגה און דער ווערט פון דער פּראָ־דוקציע אין 1934 האָט בעטראָפען 2300 מיליאָן רובעל, ד.ה. צוויי און א האלב מאל אזוי פיל ווי אין יאָהר 1930.

באבא'ס וואונדערליכער וועג און זיינע העררליכע מעשים

(ענדע פון דער 8־טער זייט)

פאָטער שרייט און פאָדערט נקמה און באבא'ס נשמה האָט געפלאַקערט מיט רציחה.

פון דעם אַלטען גווידאַן איז שוין לאַנג קיין שפּור נישט פערבליבען און שוין יאָהרען האָבען זיין נשמה אויסגעקושט כרובים (מלאכים).

נישט איינס האָט באבא געזעהען מיט די אוי־גען פון זיין נשמה זיין פאָטערס לעצטע מינוטען.

גווידאַן האָט זיך געבאָדען אין בלוט פון זיין אייגען לייב, אָבער זיין בליק האָט רחמים גע־בעטען פאַר דעם מערדער.

דאָדאָן האָט געשפּאָט און גיפטיג געלאַכט. דאָדאָן — בראַנדאַניאַ'ס ליב־האָבער און נידה־ביישלעפער.

יונג איז נאָך בראַנדאַניאַ געווען און לעבענס־לוסטיג, פיינד געהאַט איהר אַלטען, גרויזאַמען גווידאַן מיט זיין שרץ, וועלכער איז אויף יונג לעבען געקומען.

ביים בלוט פון זיין פאָטער האָט גווידאָן גע־שוואוירען נקמה.

און אָבגעצויגען מיט די ריטער'ס אין וועג צו דער הייליגער ערד.

* * *

נאָר פערשידען זענען די וועגען פון אַל־מעכטיגען און נישט פערשטענדליך פאַר די אויגען פון בלוט און פלייש.

קיינמאָל איז באבא נישט דערגאַנגען צום היי־ליגען לאַנד און שוין אייביג האָט ער זיין ציל נישט דערגרייכט.

ליגען ביים הייליגען קבר און אויסקושען זיין ערד האָט "באבא געשמאַכט, רחמים בעטען פאַר דער מערדערישער מוטער, נאָר געקרייצט זענען זיינע וועגען געוואָרען.

וואָכענלאַנג ליגט ער שוין אין פינסטערען גרוב פון דעם כופר'דיגען סולטאַן אָבגעשפּאַרט. ער שמאַכט פאַר הונגער און דורשט און זיין פּרעכטיגער רויטער מאַנטילאַ שוואַרצט זיך פון דער בלאָטע, פון דעם פינקעלדיגען קרייץ ציהען זיך פעדעם...

רייסט זיך זיין גלויביגע נשמה אונטער די פרייע געדאַנקען. שוין־זשע ליידט ער פאַר איי־גענע זינד אַזוי אוים? שוין־זשע פאַר די זינד פון זיין לעבענדיגער מוטער?

נאָר געטריבען האָט באבא פון זיך די שלעכטע געדאַנקען — און גאָט'ס הילף האָט איהם נישט אויסגעמיטען.

באבא איז פערשיקט געוואָרען אין דעם גרוי־סען לאַנד אין יענער זייט בערג וואו דער קעניג אַרמיניאַן האָט געהערשט.

פערשטויסען איז געוועזען דאָס לאַנד און ערגיץ אין אַ ווינקעל געגעבען געוואָרען אויף גאָט'ס וועלט, אָבער דער הייליגער רוף פון דעם אַלמעכטיגען האָט עס נישט אויסגעמיטען. דעם קע־ניג אַליין האָבען די הייליגע מחשבות בעצויבערט און נאָך איהם דאָס גאַנצע לאַנד.

האָט באבא'ס חן און פייערדיג גלויבען גע־פעלען דעם האַר פון דעם לאַנד און איהם געשטעלט פאַר זיין גערטנער.

שפּאַצירט האָט זיך באבא אין קעניגליכען גאָרטען. זיינע אויגען האָבען געפּיעשטעט די פּרעכ־טיגע פלאַנצען און זיין מויל האָט נישט אויפגע־הערט צו זאָגען גאָט'ס לויב.

אין יענער צייט האָט אויך באבא צום ערשטען מאָל אין זיין לעבען געזעהען דעם מעכטיגען אַר־מיניאַנס טאָכטער — דרוזיינאַ אין גאָרטען שפּאַצירן.

פון דעם טאָג האָט איהר געשטאַלט שוין איהם נישט פערלאָזט. ביינאַכט און ביי טאָג פאַר זיינע אויגען געשטאַנען באבא האָט אָבער די שלעכ־טע מחשבות ווייט פון זיך אָפּגעשטויסען.

פערטרונקען אין די הייליגע געדאַנקען איז באבא בעלעגען, ווען דאָס שטילע געפליסטער צו־גלייך מיט די סטרונעס פון א האַרפע האָט איהם דערגרייכט. דאָס איז געווען דרוזיינאַ.

די שטימע איז איהם פערשלונגען געוואָרען נאָר זיינע אויגען האָבען געדאַכט מורמלען:

„שעהן זענען — אָה דרוזיינאַ — די בלומען אין דיין פאָטערס פּרעכטיגען גאָרטען און זייער דופט טוט א יעדען פערשיכור'ען — אָבער דרוזיינאַ האָט זיי ווייט איבערגעשריטען סיי לויט שעהנקייט, סיי לויט איהר דופט...

און דרוזיינאַ האָט געשמייכעלט.

פערגאַפט אויף זיין אָרט איז באבא פערבליבען און זיין לייב האָט דורכגענומען דער גליה פון א קדחת. איז דער גליה געשטיגען, געבראַוזט, האָט ער געפיהלט נישטאָ קיין פערהוילענס פאַר דרוזיינאַ און זיין האַרץ האָט זיך געעפענט.

באבא האָט דערצעהלט פון זיין ווייטען פאָטער־לאַנד ווי ער האָט זיינע יונגע יאָהרען פערבראַכט, פון זיין טאַטע־מאַמע און זיינע הייליגע נדרים אַקעגען גאָט.

האָט דרוזיינאַ געלאַכט אַזוי האַרציג צו איהם די ביימער האָבען אַרום ווייס געבליהט. דער וועג איז געווען בעדעקט מיט א ווייסען פוכיגען שניי פון אַראָבגעפאַלענע בליטען.

אינמיטען זענען געריטען דרוזיינאַ מיט באבא'ן אין דעם וועג צוריק.

דער ווינד האָט זיך צעשפּילט און דורכגעדרונגען די הערצער פון ביידע. געבושעוועט און גע־פונען דעם זוים פון זייער הייליגען סוד, איהם אין זיין שויס געטראָגען איבער וועלדער, פעלדער ביז באבא'ס הא[illegible]ם [illegible]ז.

באבא איז בעזעסען דעם קעניגליכען שטוהל פון זיין פאָטער, געגאַנגען אין זיינע וועגען און באַרמהערציג געהערשט איבער זיין פאָלק.

און דרוזיינאַ האָט געהיילט דעם פאָלק זיינע פערבלוטיגטע וואונדען ווי עס איז דאָ געווען, וואו עס איז דאָ לייד — איז דרוזיינאַ דערביי.

געבענשט האָט דאָס פאָלק זייערע גוטע הערשער און מיט ברכות זייערע וועגען בעשאָטען.

און אין ווייטע לענדער איז נאָך ביז היינטי־גען טאָג דער שם פון צוויי גאָטס הייליגע פער־בליבען.

גווידאַן און באבא זיין זוהן.

י. שווארצבערג'ס קאפעל־יש־ווארשטאט

בעוואוסטער יעצט געפינט זיך

נעמט אן צו פאסאנירען מענער און דאמען־היט, בעזיצט א גרויסן אויסוואהל פון מענער און דאמען־היט צום יעצטיגן הערבסט־סעזאן.

טראוגוטא 16

פינקטליכע אויספיהרונג, קאנקורענץ־פרייזן.

דער ניי־ערעפענטער

לוקסוס־שיר־מאגאזין א. פ.

„SALUS"

5 שרודמיעסקא 5

אין טעטפעטלעם א ריכטיג אויסוואהל פון הערן־, דאמען און קינדער־שיך

צו זעהר נידריגע פרייזן. גאראנטירטע ארבייט

קלאנג־קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

היינט פרעמיערע !!

דאס מעדעל פון די וואלקענס

JOSE MOJICA, ROSSITA MORENO

אין די הויפט־ראלען: ליבעס־פאעמע א. ג.

נעבנפראגראם: „די לאכעדיגע אויגעלע" מיט SHIRLEY TEMPLEY אין די הויפט־ראלען.

אויסערן פראגראם: קלאנג־צייטונג. אנהייב 4.30, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

שנעל־דרוקעריי בראמבערג

צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09

סיהרט אויס:

בריוו־בויגנס, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאנסביכער, פערלאפונגס־ און התונה־קארטען, וויזיט־קארטען, פאבריקס־און קאנטראקטנס־עטיקעטן, שטרימף־באנדראלן.

ראיעל מאדערן און שיין !!! און ביליג

Reprezentacja na Województwo Łódzkie

TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

na wypadek choroby w Warszawie

znajduje się w Łodzi przy ul. Nawrot 36, tel. 212-11

Towarzystwo nie leczy, lecz zwraca ubezpieczonym koszta leczenia. Wolny wybór lekarza. Lekarz nie jest niczem skrępowany przy ordynacji lekarstw. Szpital, połogowe, pośmiertne. Niskie składki miesięczne.

צו פערקויפען

אנ'עקזיסטירענדען פון 40 יאהר און גוט פראספערירנדען

לאגער פון גלאז און פארצעלאן

צו ערפאהרען פיעטריקאווער 50, וו. 7 פון 9 ביז 10 פריה און פון 2 ביז 4 נאכמיטאג.

Do szorowania i czyszczenia tylko ATA godna jest polecenia.

ATA czyści i szoruje wszystko!

WYRÓB ZAKŁADÓW „PERSIL" POL. SP. AKC. BYDGOSZCZ

Dr. med. **Niewiażski**

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט־קראנקהייטן, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראגנס: 1־טער שטאק. נעהמט און פון 8—11 און 5—9 אוו. זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארטאגס. באזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. med.

I. Dynenson

האט זיך איבערגעצויגען אויף פיעטריקאווער 99

טעל. 223-70.

נור 3 צעגעלניאנא 3

אין די ביליגסטע קוועלע פון

סדורים, מחזורים, סליחות, חומשים, תפילין, ציצית

• שול־ביכער •

יודיש, העברעאיש און פוילישע אין דער בוכהאנדלונג

„יהונתן"

3 צעגעלניאנא 3

פראנט־געשעפט

הורעפעקריפער בעקוועמע קרעדיטן ראבאט.

Dr. **J. Herszfinkiel**

ספעצ. פאר קינדער־קראנקהייטן צוריקגעקומען

נעהמט אן ביי זיך זשעלאזנא 8a, טעל. 111-87

ווי אויך אין לעטשניצע־פאמאץ־אלעקסאנדראווסקא 1.

DR. MED.

H. Lajchter

צאהן־כירורג

צוריקגעקערט.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

צו פערדינגען א צימער אויך א פראצעוניע. ציגעל־גאס 54, וו. 14.

פרייע פאסטענס

עס ווערט גזוכט א קליין הענד־אדער קראפט־צווערן־משין און סוויטער־גייהערינס אזמעגיעכנען אדער אויף ארט. צו ערפאהרען ביי גאלדבערג. קאמיניצא 4.

א יונגעל אין דער לעהר צו קירושנער. באלד נעצאהלט. קען זיך מעלדן ביי גאלדוואסער. ציגעל־גאס 14.

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער אבערלעק־ניהער צו סוויטערס. ווענדען זיך ביי קאליסקי, לימאנאווסקיעגא 8.

לאקאלען

א שעהן זוניג צימער מיט 2 פענסטער צו פערדינגען פאר א יונג פאר־פאלק. נארוטאוויטשא 30, וואלינונג 9.

א גרויס פראנט־צימער מיט גאז־קיך און בעקוועמליכקייטן צו פערדינגען. נארוטאוויטשא 31, וו. 3, פראנט, 2. שטאק, זעהר געאייגנעט פאר פאר־פאלק.

Bufetowa do cukierni natychmiast poszukiwana. Oferty z podaniem wieku i dotychczasowego zajęcia sub. „R. Z." do adm. nin. pisma.

Przyjmę jednego pana na mieszkanie. Cegielniana 8, m. 16

ס'ווערט געזוכט א מאן, וואס האט א טיפע דערפארונג, אויך א שטוב אין פראנט, נאוואמעיסקעגאס 28, ביי ליבערמאנ.

פערשידענעס

Angielskiego i hebrajskiego udziela tanio rutynowany nauczyciel, absolwent hebr. gimnazjum. Tel. 140-68 lub zgłosić się Lipowa 43, pr. ofic., 1 p.

א פאמיליע, וואס פאהרט אין קורצן קיין ארץ־ישראל קען מיטנעהמען א פריי־לייט. ערנסטע רעפלעקטאנטען קענען זיך ווענדען צו זילבערבערג, פיעטריק. 56, פראנט, וו. 16 צווישען 6—7.

MOTORY

elektr.

OKAZYJNE używane i nowe po cenach najniższych Przełączniki gwiazda trójkąt i rozruszniki własnego wyrobu. WARSZTATY REPERACYJNE, przewijanie maszyn. Instalacje elektr. Reklamy neonowe

Inż. J. Reicher i S-ka, Łódź

Południowa 28, tel. 21-000

איך וויל צוטרעטן אלס שותף צו פאבריקאציע אדער געשעפט מיט קאפיטאל פון 5000 זל. אפערטען אונטער R. 412 אין אדמינ.

ס'ווערט געזוכט א מאן, וואס קען אנבאטען פלוס פאר א גוטע בעלדונג. אפערטען אין אדמ. אונטער „גראנספארט".

קויפט פון דער ערשטער קוועלע!

קינדער־וועגעלעך מעבעל

אין פאבריק

„DOBROPOL"

Piotrkowska 73 אין הויף

לעטשניצע

פאר וועגעריש מראנסע און ספעציאליטעטן

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 122-73

מעבלען פון 8 פריה ביז 9 אוונט. יוגענריש־קראנקע, מענער־מעדיצין. און הויט־כר אנקהייטן. אנאליזן פון בלוט און אורין. די פערהיטונגס־סט. ציע פאר פרויען א פערטער עמפאנג־זאל. א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.

J. SCHORR

powrócił z Iwonicza

przyjmuje od 3.30—6

Gdańska 11, tel. 226-85.

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**

ספעציאליסט

פאר וענערישע און הויט־קראנקהייטן פערהיטונג נעגען שוואנגערשאפט. זגעריושער 11. טעל. 246-09

נעמט אן פון 8—4 אוונט.

DR. ME.

Szymon Grynberg

פילסודסקיעגא 55. טעל. 168-58

(ארדינירט זומער אין וויסניעוו־גורא)

צוריקגעקערט

נעמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Doktór

A. S. TENENBAUM

Piotrkowska 109, tel. 220-25

powrócił.

צאהן־ארצט

LEOPOLD

WINNYKAMIEN

פלאץ קאשטשושקי 4

נעמט אן פון 10—2 און פון 4—8 אוונט

Laboratorjum analiz lekarskich

„SANITAS"

Wólczańska 41, tel. 232-94

פיהרט אויס אלע ארט אנאליזן פון בלוט אורין, שלים א.א.וו.

Dr. med. **JAKOBSON**

powrócił

Chirurg

Spec. Chirurgia Kostna

D-ra Sterlinga 22

(Nowo-Targowa) Telef. 174-42.

ד"ר מעד. **מ. ווייגבערג**

נערווען־קראנקהייטן (עלעקטריזאציע)

זשעראמסקיעגא 25, טעל. 172-20

צוריקגעקערט

נעהמט אן פון 5—8 אוונט.

Dr. med.

M. JAKUBOWICZ

צוריקגעקערט

פאלודניאווא 9. טעל. 109-71

נעמט אן פון 10—12 און פון 4—6 אוונט

Dr. med.

G. GERSZTAJN

ספעציאליסט פאר אויגען־קראנקהייטן

צוריקגעקערט

Traugutta 12, tel. 175-10

נעמט אן פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 8.30

Dr. med.

Dr. ROSENZWEIG

צוריקגעקערט

Piłsudskiego 72

telefon 128-74

נעמט אן פון 9—10 און פון 6—7 אוו.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

די מלחמה אין אפריקא
א סכנה פאר'ן שלום אין אייראפא

דאָס וואָרט איז נעקומען צו טאַט. די איטאַל־יעניש - אַביסינישע מלחמה, וועגען וועלכער מען האָט אַזוי פיל חדשים דורכאַנאַנד גערעדט איז געוואָרען אַ געשעהענער פאַקט. דעם 3 אָקטאָבער פאַר־טאָגס האָבען מוסאָליני'ס אַרמעען אָנגעהויבען צו מאַרשירען און זענען אַריינגעדרונגען אויפ'ן אַבי־סינישען טעריטאָריום בכדי צו „רעגולירען די אַלטע און נייע חשבונות מיט אַביסיניען". די דעפּעשען פון די לעצטע טעג רעדען שוין דעריבער נישט וועגען אונטערהאַנדלונגען, אינטערווענצען, פּראָ־טעסטען א. אַז. וו., נאָר וועגען בלוטיגע שלאַכטען, וועגען מאַסען פערוואונדעטע און דערהרג'עטע, וועגען דער באָמבאַרדירונג פון שוצלאָזע שטעט דורך איטאַליענישע עראָפּלאַנען. שוצלאָז דערפאַר, ווייל די דאָזיגע שטעט האָבען אַפילו נישט די פּרימי־טיווסטע שוץ־מיטלען געגען אַ לופט־אַנגריף. מעל־דען טאַקע די צייטונגען וועגען דעם, אַז בעת דער באָמבאַרדירונג פון אדוא דורך די איטאַליענישע עראָפּלאַנען האָבען זיך אָפּגעשפּילט שוידערליכע סצענעס. מען האָט דער'הרג'עט פרויען און קינדער און די זעלנער, וואָס אַליין האָבען זיי זיך געפינען בעת דער אַטאַקע מחוץ דער שטאָט. די איטאַליע־נישע עראָפּלאַנען זענען געפלויגען זעהר נידריג און עס איז געגען זיי אַפילו נישט אָנגעווענדעט גע־וואָרען די האַרמאַטען געגען לופט־אַטאַקעס — און אַזוי האָבען מיר אין דער אַביסיניש־איטאַליענישער מלחמה אין אַפריקאַ שוין בעקומען אַ פאָרשטעלונג וועגען דעם מאָדערנעם קריג. נאָך איידער די קעמ־פענדע מחנות זענען געקומען אין בעריהרונג, נאָך איידער עס זענען אויסגעטוישט געוואָרען די ערש־טע שאָסען צווישען די קעמפּענדע אַרמעען, איז שוין אַטאַקירט געוואָרען די פרידליכע בעפעלקערונג פון אָפענע, נישט בעפעסטיגטע שטעט און אַלס די ערשטע קרבנות זענען געפאַלען אונשולדיגע פרויען און קינדער. די דאָזיגע ווילדקייט פון מוסאָליני'ס חיילות ווערט נאָך בולט'ער דערמיט, וואָס זיי האָ־בען עס געטון אין דעם פולען בעוואוסטזיין פון זייער אונבעשטראָפטקייט: מיט אַ געגנער, וואָס וואָלט געקענט אָפּרינען די איטאַליענישע שטעט מיט דערזעלבער מטבע, וואָלט מוסאָליני זיך זי־כער פערטראַכט איידער ער וואָלט זיך געוואַגט אויף אַזאַ שריט.

מיט דעם גאַנצען אַפּאַראַט פון דער מאָדערנס־טער קריגס־טעכניק האָבען די איטאַליענער איצט אָנגעהויבען דעם עראָבערונגס־קאַמף אין אַפריקאַ געגען אַ קליין פּרימיטיוו, צוריקגעשטאַנען פאָלק, וואָס ווערט אין זיין אונבעהאָלפענקייט דערפיהרט צו דער גרעסטער פערצווייפלונג. און עס וועט אונז נאָרנישט פערוואונדערען, ווען מיר וועלען אינגיכען דערהערען וועגען גרויזאַמע באַרבאַרישע אַקטען מצד די אַביסיניער געגען די איטאַליענער, געגען די איטאַליענישע טאַנקס און עראָפּלאַנען האָבען די אַביסיניער אַ קעגענצושטעלען נאָר זייערע פּרימיטי־ווע שפּיזען און דעם... גליהענדען פאַנאַטיזם און די אונמענשליכע ווילדקייט פון די אַפריקאַנישע אור־וועלדער.

און מיט שרעק שטעלט מען זיך אין אייראָפּאַ די פראַגע, צי וועט די שרפה, וואָס מוסאָליני האָט אַנ־ניגענדע סיבה צו בעאונרוהיגונג אין אייראָפּאַ, עס אויך אויף דעם אייראָפּעאישען קאָנטינענט? עס איז קלאָר, אַז די מלחמה אין אַביסיניען איז נאָך נישט, אויב מ'זאָל איטאַליען לאָזען פרייע הענד קיין גע־ניגענדע סיבה צו בעאונרוהיגונג אין אייראָפּאַ. עס איז קלאָר, אַז קיין שום פאָלק אין אייראָפּאַ בעזונ־דער, און אויך נישט די פעלקער־ליגע אַלס קאָלעק־טיוו וואָלט ווייטער ווי פּלאַטאָנישע פּראָטעסטען געגען איטאַליען נישט נעגאַנגען. נישט קוקענדיג אויף די אַלע אָפּמאַכען פון דער פעלקער־ליגע וואָלט קיינער נישט געקומען צו־הילף אַביסיניען געגען דעם אָנפאַל, פונקט ווי דאָס איז געווען בשעתו, בעת יאַפּאַנס מאַרש אויף כינאַ. צום גליק פון אַביסיניען ריהרט אָבער דער איטאַליענישער מאַרש אין אַפ־ריקאַ אָן די לעבענס־אינטערעסען פון גרויס־בּרי־טאַניען. ענגלאַנד האַלט, אַז ווען איטאַליען זאָל זיך פערפעסטיגען אין שכנות פון אויבען־עגיפּטען, וואָל־טען איהרע אינטערעסען דאָרט געוואָרען בעדראָהט. און נישט נאָר דאָס: דערמיטוואָלט אויך געשטעלט געוואָרען אין סכנה איהר וועג קיין אינדיען און אויס־טראַליען. ענגלאַנד קען דעריבער נישט און וועט אויך נישט דערלאָזען, אַז איטאַליען זאָל דעריבער פערנעהמען אַביסיניען. דערפון נעמען זיך די אַלע קאָמפּליקאַציעס, וואָס דראָהען מיט אַ ענגליש־אי־טאַליענישען קאָנפליקט. מוסאָליני ווייסט וועגען דעם גאַנץ גוט און ער ווייסט אויך, אַז אויב עס זאָל קו־מען צו אַ איטאַליעניש - ענגלישען קאַמף אויפ'ן מיטלענדישען ים, וועט גאַנץ זיכער נישט איטאַליען אַרויס אַלס זיגער, פון דאָזיגען בעוואוסטזיין נעמט זיך אויך דערפאַקט, וואָס מוסאָליני שוין נאָכ'ן אָנהויבען דעם מאַרש אין אַביסיניען, וויל ווייטער אונטערהאַנדלען מיט ענגלאַנד און פראַנקרייך און גלייכצייטיג מיט'ן אָנהויבען די אָפענסיווע אין אַפ־ריקאַ האָט דער איטאַליענישער אַמבאַסאַדאָר אין לאָנדאָן גראַנדי, בעזוכט דעם ענגלישען אויסערן־מי־ניסטער האָאַר און זאָל האָבען געמאַכט געוויסע פאָרשלאַגען. מוסאָליני בעמיהט זיך פאַר יעדען פרייז צו לאָקאַליזירען די מלחמה און איז גרייט צו געבען לטובת ענגלאַנד אויך די גרעסטע הנחות. די אויסלענדישע פּרעסע שטעלט דעריבער אויף די השערה, אַז אויב מוסאָליני זאָל אין אַפריקאַ האָ־בען אַ געוויסען נצחון, למשל, דאָס פערנעהמען די שטאָט אדוא, וואָס נעבען איהר האָבען די איטאַל־יענער געליטען אַ געוואַלדיגע מפּלה מיט אַנ'ערך 40 יאָהר צוריק, וואָלט דערמיט מוסאָליני'ס פּרעסטיזש געוואָרען געזעטיגט און וואָלט דאַן שוין איינגעגאַנ־גען אויף דער פערמיטלונג פון ענגלאַנד און פראַנק־רייך צו ליקווידירען דעם סכסוך.

דערוויל אָבער מיט דעם אויסבּרוך פון דער מלחמה און מיט דעם אונבעשטרייטבּאַרען פאַקט פון דער איטאַליענישער אַגרעסיע, וואָס די פעלקער־ליגע וועטמוזען פעסטשטעלען, ווייל קיינער נעמט דאָך נישט די ערקלערונג פון דער איטאַליענישער רעגי־רונג, דאָס זי איז געצוואונגען געווען צו איהר מאַרש אין אַפריקאַ צוליב דער אַביסינישער מאָבּיליזאַציע, וועלען אין הסכם מיט די פאָרשריפטען פון פעלקער־ליגע אָפּמאַך מוזען אָנגענומען ווערען סאַנקציעס געגען איטאַליען, די סאַנקציעס, וואָס זאָלען טראָ־גען אַ עקאָנאָמיש - פינאַנציעלען כאַראַקטער (ווע־גען אַנדערע סאַנקציעס טראַכט אַפילו נישט דער פערברענסטער פערטיידיגער) און מוסאָליני האָט שוין פון פריהער ערקלערט, אַז אַזעלכע סאַנקציעס וועט ער נישט בעטראַכטען אַלס סיבה צום קריג. אָבער די דאָזיגע פלומרשטע סאַנקציעס זאָלען אויך אָנגע־ווענדעט ווערען שטופּענווייז נישט מיט אַמאָל. עס זעהט אויס ווי מען וואָלט מוסאָליני'ן געוואָלט לאָ־זען צייט אויף נצחונות אין אַביסיניען, כדי ער זאָל זיך האָבען מיט וואָס צו בעווייזען זיך פאַר'ן לאַנד און זאָל אויך קענען אַנדערש רעדען ביי די אונטער־האַנדלונגען.

מעגליך, אַז די גאַנצע אַפריקאַנישע אַוואַנטורע וועט אָננעמען אַזאַ ווענדונג, ווייל קיינער פון די פעראינטערעסירטע צדדים וויל נישט און האָט מורא אַרויסצורופען פערוויקלונגען אין אייראָפּאַ. עס איז נישט אין אינטערעס פון ענגלאַנד, און נישט פון פראַנקרייך און אויך גאַנץ זיכער נישט אין אינטער־עס פון איטאַליען. איין רעגירונג איז נאָר פאַרהאַן אין אייראָפּאַ, וואָס קוקט זיך צו אויפמערקזאַם און שווייגענדיג צו דעם, וואָס קומט פאָר אין זשענעווע און וואַרט נאָר אויף דער געלעגענהייט און קען זיך גאָרנישט דערוואַרטען, אַז דער פראָנט פון די איי־ראָפּעאישע מלוכות, וואָס ווילען פערזיכערען דעם שלום אין אייראָפּאַ, זאָל זיך צופאַלען. און טאַקע דערפאַר, וואָס די דאָזיגע מלוכות ווייסען וועגען דעם דאַרף מען האָפען, דאָס זיי וועלען אָננעמען אַלע מעגליכע מיטלען בכדי צו לאָקאַליזירען די מלחמה אין אַפריקאַ.

איין מורא איז נאָר פאַרהאַן און נעמליך, אַז ביי די אָנגעשטרענגטע בעציהונגען, וואָס הערשען איצט אויפ'ן מיטלענדישען ים, זאָל עפּעס נישט געשעהן קיין אונפאָראויסגעזעהענעס, וואָס זאָל עלול זיין צו דערפיהרען צו דער גרעסטער קאַטאַסטראָפע אין דער מעשליכער געשיכטע.

אקציע פון די דייטשע נאציסטען אין פאריז

(אַ ב ר י ף)

פון דוד איינהארן

מיט עטליכע טעג צוריק האָט זיך אין דער קליינער כראָניק פון אייניגע פאַריזער צייטונגען געוויזען אַ מעלדונג, אַז די פאָליציי האָט אַרויס־געשיקט פון פאַריז דעם פיהרער פון די היגע היטלעריסטען. דער גרעסטער טייל צייטונגען האָ־בען אַפילו די דאָזיגע ידיעה נישט געגעבען.

פאַר קיינעם איז קיין סוד נישט, אַז די היט־לעריסטען האָבען דאָ אַ פעסטע אָרגאַניזאַציע. מען ווייס אַפילו די קאַפעען וואו זיי פערזאַמלען זיך, מען קען זייערע פעראיינען, וועלכע פיגורירען אונטער אַלערליי אומשולדיגע נעמען, ווי „דער פעראיין פון דייטשע האַנדעלס־אָנגעשטעלטע".

און נאַציס זענען דאָ אין פראַנקרייך אַ סך. אין פאַריז אַליין קאָן מען זיי אָנרעכענען אין אַ צענדליג טויזענד. אַ טייל אַרבייטען אין פערשידענע האַנדעלס־הייזער פון דייטשע פירמעס, וואָס האָבען זייערע אָפּטיילונגען אין פאַריז. אַ טייל אַרבייטען אַלס אינזשינערען אין פאַבּריקען. דאָס רוב פון זיי זענען נאַציס, און זיי ווערען שטרענג קאָנטראָ־לירט פון די נאַצי־קעמערלעך (פאַרטיי־גרופּעס), וואָס געפינען זיך אין פאַריז.

אַ חוץ דעם שווּבּעלט עס און גריבעלט מיט אַלערליי שפּיאָנען, וועלכע לעבען דאָ אונטער דער מאַסקע פון זשורנאַליסטען און טוריסטען.

אַ בעזונדער קאַפּיטעל זענען די דייטשע גאַ־סען־פרויען פון עלעגאַנטען טיפּ, וואָס דרעהען זיך אַרום אין די פרעהליכע קוואַרטאַלען פון מאָנ מאַרטר און מאָנפּאַרנאַס. די אַלע, עכט־גערמאַ־נישע בלאָנדע גאַסען־פרויען ווערען פּאָליטיש קאָנ־טראָלירט פון די נאַציס און פיהרען אויס פאַר זיי פערשידענע אויפגאַבען.

אַ זשורנאַליסט, וואָס קען פאַריז אויסגעצייכענט, סיי די אויבערוועלט, סיי די אונטער־וועלט, האָט מיר דערצעהלט, אַז די דאָזיגע ליבע־דינערינס ווערען עקסטראַ געקליבען אין דייטש־לאַנד און אַריבערגעשיקט קיין פאַריז, דאָ איז זיי ערלויבט פון היטלערן אַליין צו לאָזען זיך שענדען די היילגע גערמאַנישע ראַסע, ווייל די פּריס־טערינס פון ליבע קלייבען נישט שטאַרק איבער ווער עס איז עכט „אַריש" און ווער נישט. די דאָזיגע בלאָנדע היטלעריסטקעס זוכען צו מאַכען בעקאַנטשאַפט מיט עמיגראַנטען, מיט פּראָנצויזען, מיט רייכע אויסלענדער, וואָס זענען זיי נויטיג. זיי בעזעצען זיך אין ערשט־קלאַסיגע האָטעלן, פיה־רען אַ ברייט לעבען און שפּרייטען זייערע נעצען אין אַלע ווינקעלעך.

עס איז קיין שום צווייפעל נישט, אַז די פּאָליציי קען זיי און האַלט אויף זיי אַן'אויג. אָבער אַלין ווערט געמאַכט שאַ־שטיל. ווי אַזוי מען פערשטיקט דאָס אַלץ, עס זאָל נישט אַרויס אין דער עפענט־ליכקייט, בעווייזט אַ קליינער פאַקט.

מיט אייניגע חדשים צוריק איז אַכט אַ זייגער אין אָווענט, אַ יונגער פאַבריקאַנט בעפאַלען גע־וואָרען פון אַן'אומבעקאַנטער פערזאָן, וואָס האָט ביי איהם אַרויסגעריסען דעם פּאָרטפעל פון האַנד און האָט גלייכצייטיג געשאָסען אויף איהם. צום גליק האָט די קויל נישט געטראָפען. די פּאָליציי האָט זיך געלאָזט זוכען דעם אָנפאַלער.

6 אַ זייגער פאַר'טאָג האָט די וועכטערין פון אַ הויז אין דער דער'בייאיגער גאַס אָנגעזאָגט אין דער פּאָליציי, אַז האַלב נאָך פינף אַ זייגער אין דער פריה, ווען זי האָט געעפענט דאָס טויער, האָט זי געהערט ווי עפּעס אַ מענש געהט אויף די טרעפּ. זי האָט איהם געפרעגט דעם נאָמען, אָבער ער האָט נישט געענטפערט. זי האָט זיך פער־אינטערעסירט מיט אַזאַ געהיימניספולען גאַסט אין איהר הויז. איז זי אַרויף אַ קוק טון, ווער ער איז. אַז זי איז געקומען ביז צום דאַך פון הויז, האָט זי בעמערקט זיצען אַ מאַן מיט אַ דורכגעלעכערטען קאָפּ. קענטיג, אַז דער מאַן איז בעגאַנגען זעלבסט־מאָרד. דעם רעוואָלווער, וואָס איז אַרויסגעפאַלען ביים זעלבסטמערדער פון האַנט האָט זי געפונען אונטען אין הויף.

ווען די פּאָליציי איז געקומען, האָט זי אָהן שוועריגקייטען דערקענט, אַז דאָס איז דערזעלבער וואָס איז אָנגעפאַלען אויפ'ן יונגען פאַבריקאַנט.

און דאָ הויבט זיך אָן די געהיימניס. ווער איז דאָס דער אָנפאַלער און זעלבסטמערדער? ווייזט זיך אַרויס אַז דאָס איז אַ בעקאַנטע פערזאָן, איינער פון די וויכטיגסטע נאַצי־אַגענטען אין אויסלאַנד. זיין נאָמען איז שאַענליין, אַ דייטש, געבוירען אין מאָסקווע. אין יאָהר 1923 איז ער אַריינגעטרע־טען אין דער נאַצי־פּאַרטיי.

צו וואָס האָט דער מאַן געדאַרפט בעפאַלען דעם יונגען פאַבריקאַנט, ווען מען האָט ביי איהם נאָכ'ן טויט געפינען אין קעשענע זיינע אייגענע דרייי טויזענד פראַנק? און צו וואָס איז ער בכלל בעגאַנגען זעלבסטמאָרד ווען ער איז געווען זי־כער, אַז קיינער יאָגט איהם נישט נאָך.

אַלעמען איז בעקאַנט דער נאָמען „ווערדען". דאָס איז אַ פראַנצויזישע פעסטונג, אַרום וועלכער עס זענען געגאַנגען די גאַנצע צייט פון דער מלחמה די בלוטיגסטע קאַמפען. הונדערטער טויזנע טער מענשען זענען דאָרט געפאַלען אויף די פעלדער אַרום. איצט געפינען זיך דאָרט ריזיגע בית־עלמין'ס, וואָס ווערען יעדעס יאָהר בעזוכט פון צענדליגער טויזענדער טוריסטען. עס פערשטעהט זיך, אַז אַרום די דאָזיגע בית־עלמין'ס האָבען זיך בעוויזען אַלערליי קרעמלעך, וואָס פערקויפען פער־שידענע ערינערונגס־חפצים, ווי למשל, אַ שעהן קעסטעלע פאַר פאַפּיראָסען מיט בילדער פון די בית־עלמין'ס, טאַשען־טיכלעך, בעכערס, מעטאַלע־נע סטאַטועטקעס.

די טעג האָט מען געכאַפּט צווישען די דאָזיגע חפצים געגענשטאַנדען מיט בילדער, וואָס בעליידיגען און שענדען דעם אָנדענק פון די גע־פאַלענע סאָלדאַטען.

מען האָט גענומען מאַכען אַנ'אויספאָרשונג, און עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די אַלע חפצים שטאַמען פון דייטשלאַנד, פון דער פירמע סטייסיק פון דער דייטשער שטאָט גראָסברייטענבאַך. דערביי האָט די פירמע אויף די שענדליכע חפצים נישט געשטעלט, אַז זיי שטאַמען פון דייטשלאַנד.

די דאָזיגע קאָמפּאַניע פאַבריצירט טאַקע פאַר די ווערדענער געשעפטען אַלערליי ערינערונגס־זאַכען, אָבער די היטלעריסטישע גראָבקייט האָט זיי געשפּאַרט און ז ייהאָבען צוגעלייגט צווישען אַנ־דערע די דאָזיגע אַרטיקלען מיט בילדער, וואָס שענדען די קברים פון די געפאַלענע סאָלדאַטען.

ווען מען האָט זיך גענומען צום פאָרשטעהער פון די פאַבריקען אין פאַריז, איז פלוצלונג פער־שוואונדען זיין גאַנצע גראָבע היטלעריסטישע חוצפה ציטערענדיג ווי אַ בלאַט האָט ער ערקלערט, אַז די שענדליכע חפצים זענען צופעליג אַריין אין די קאַסטענס סחורה. ער האָט נישט בעוויזען די קאַסטענס צו קאָנטראָלירען.

איך בין אַליין געווען אַנ'עדות אין אַ קאַפע אויפ'ן מאָנפּאַרנאַס. עס איז געווען אין דער צייט ווען עס איז אָפּגעפאָהרען צום ערשטען מאָל די גרויסע פראַנצויזישע שיף „נאָרמאַנדיע". לעבען מיר ביי אַ טישעל איז געזעסען אַ גראָבע בלאָנדע דייטשקע און האָט עפּעס געשריבען. צו איהר איז צוגעגאַנגען אַ צווייטע דייטשקע און געפרעגט וואָס זי שרייבט.

די גראָבע זשורנאַליסטין האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ, און מיט בלוט־פערגאָסענע אויגען האָט זי הויך, אויפ'ן קול כמעט אויסגעשריגען צו דער צווייטער דייטשקע:

— וועגען דער „נאָרמאַנדיע" שרייב איך. די פערשאָלטענע פראַנצויזען, וואָס פאַראַ טומעל זיי מאַכען, וואָס פאַראַ רעש! סך־הכל האָבען דאָס געבויט אונזערע גערמאַנישע אינזשענערען. עס איז אונזער גערמאַנישער בוי־זשעני.

אַ נס, וואָס די פאַר פראַנצויזען אין קאַפע האָבען קיין דייטש נישט פערשטאַנען, אַנישט וואָלט שוין געווען פרעהליך. און די גראָבע היט־לעריסטישע זשורנאַליסטין מיט בלוט־פערגאָסענע אויגען וואָלט געמוזט מאַכען אַ שפּאַציר אין פּאָ־ליציי־קאָמיסאַריאַט.

די פראַנצויזען ווילען מיט אַלע כחות אויס־מיידען סקאַנדאַלען. איז דאָס אַ שוואַכקייט אָדער פּאָליטישע קלוגשאַפט? דאָס וועט די צוקונפט בע־ווייזען. (פּאַרוו.)

די מאטאריזאציע פון דער סאוויעטישער ארמעע

די דעפּעשען האָבען שוין געמעלדעט, אַז אין ראַטען־פערבאַנד זענען איינגעפיהרט געוואָרען אין אַרמעע אַ נייע פעטיילונג פון די מיליטערישע ראַנ־גען. אין דער ערשטער פעראָרדענונג ווערט צו דער בעגרינדונג פון דער נייער אָרדנונג פון דער ראַנג־בעצייכענונג געזאָגט, אַז עס ווערט גע־שטרעבט צו אַ טעכנישען איבערבוי, מאָטאָריזירונג און צו דער אויסבילדונג פון דער רויטער אַרמעע צו אַנ'ערשטקלאַסיגער מיליטערישער מאַכט. די נייע ראַנגען וואָס זענען איינגעפירט געוואָרן זענען זעהר ענליך צו די וועלבע, וואָס עקזיסטירען אין די מערב־אייראָפּעאישע אַרמעען. הויפּטזעכליך אין דער פראַנצויזישער אַרמעע.

צוליב דעם, וואָס די אָפיצערן־ראַנג־אָרדנונג שטיצט זיך אויפ'ן פראַנצויזישען מוסטער, איז אויך איינגעפיהרט געוואָרען דער טיטול פעלדמאַרשאַל פון ראַטען־פערבאַנד.

אין שייכות מיט דער נייער אָרדנונג אין דער סאָוויעטישער אַרמעע, איז אינטערעסאַנט ווי אַזוי עס איז דער טעכנישער און מאָטאָריזירטער צו־שטאַנד פון דער דאָזיגער אַרמעע. אין זיין רעדע אויף דעם 7־טען סאָוויעט־קאָנגרעס האָט טוכאַ־טשעווסקי געגעבען אַנ'איבערבליק איבער די פאָרט־שריטען, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען אויפ'ן דאָ־זיגען געביט. צוליב פערשטענדליכע טעמים זע־בען נישט אָנגעגעבען געוואָרען קיין ציפערען, נאָר פערגלייכונגען. אַזוי למשל איז דער מיליטער־לופט־פלאָט אין פערגלייך מיט 1931 געשטיגען אויף 330 פּראָצענט, און אין דער גלייכער צייט איז די געשווינדיגקייט פון די פערפאָלגער און באָמבען־עראָפּלאַנען געשטיגען אויף צווייפאַך. בעת דעם פּאַראַד, וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען אין שייכות מיט לאַוואַל'ס בעזוך אין מאָסקווע, האָבען די צייטונגען געמעלדעט וועגען דער געשווינדיגקייט פון די פערפאָלגונגס־עראָפּלאַנען פון 450 קי־לאָמעטער אין אַ שעה און פון די באָמבען־עראָ־פּלאַנען 300 קילאָמעטער אין אַ שעה.

לויט טוכאַטשעווסקי'ס ערקלערונגען, איז אַ בעזונדערע אויפמערקזאַמקייט געווענדעט געוואָרען דעם אויסבוי פון טאַנקס. אין אָנהויב 1935 איז געווען 25 מאָל אַזוי פיל קליינע טאַנקס, ווי אין 1931 און 7 ביז 8 מאָל אַזוי פיל גרויסע טאַנקס. דערביי איז די געשווינדיגקייט פון די נייע טאַנקס 5 ביז 6 מאָל גרעסער ווי פון די אַלטע טאַנקס.

די צאָהל מאַשינען־געוועהרען פאַר פיעכאָטע און קאַוואַלעריע איז געשטיגען מעהר ווי דאָפּעלט. ביי די לופט־כחות און טאַנקס אויף 7 מאָל אַזוי־פיל. די צאָהל שווערע האַרמאַטען איז איצט צוויי מאָל אַזוי גרויס ווי אין 1931. די טאַנקס־פערטיידיגונגס האַרמאַטען — 8 מאָל אַזוי גרויס. די קוואַליטעט פון די נייע האַרמאַטען איז אויך בעדייטענד געשטיגען און זייער טרעף־פונקט איז אַ ווייטער.

זעהר אַ גרויסע אויפמערקזאַמקייט איז געווענדעט געוואָרען אויף דעם אינפאָרמאַציע־דינסט. די צאָהל ראַדיאָ־סטאַציעס אין דער רויטער אַר־מעע זענען זייט 1931 געשטיגען אויף 1750 פּראָ־צענט, אין לופט־פלאָט אויף 1900 פּראָצענט.

אין סאָוויעטישען פלאָט, וואָס אַקצענטירט זיין כאַראַקטער אַלס פערטיידיגונגס־וואָפען דער־מיט, וואָס ער רעזיגנירט פון בויען ריזיגע קריגס־שיפען, איז איצט פערהאַן 5 מאָל אַזוי פיל אונטער־וואַסער־שיפלעך, 11 מאָל אַזוי פיל וואַך־שיפען און 5 מאָל אַזוי פיל מינען־שיפען.

אַ קלאָר בילד פון דער טעכנישער אויסשטאַ־טונג פון דער רויטער אַרמעע בעקומט מען פון וואָראָשילאָוו'ס בעריכט אויפ'ן 17 צוזאַמענפאָהר פון די באָלשעוויקעס. אין 1929 האָט אויף יעדען סאָלדאַט פון דער רויטער אַרמעע אויסגעמאַכט מאָטאָר־קראַפט (עראָפּלאַן, טאַנקס, טראַנספּאָרט־אויטאָס, מאָטאָריזירטע אַרטילעריע א.אז.וו.) 2,6 פערדקראַפט. אין 1930 איז שוין 3,07, אין 1933 שוין 7,74. די דאָזיגע ציפער איז העכער ווי פון דער פראַנצויזישער, ענגלישער און אַמערי־קאַנישער אַרמעע, וועלכע ווערען בעטראַכט אַלס די אַמבעסטען טעכנישע פערזאָרגטע אַרמעען.

די פאַקטישע שטאַרקייט פון אַנ'אַרמעע ליגט אָבער נישט אין אויגענבליקליכען צושטאַנד פון

(ווייטער זעה 11־ט זייט)

היסטארישע פאקטען אין די תפילות פון יום = כפור

פון י. שפירא

די תפילות פון יום כפור זענען בכלל די גאָאַכ־טעסטע תפילות, מעהר ווי די תפילות פון אנדערע ימים טובים זענען זיי דורכגעדרונגען מיט נאַציאָ־נאַלען געפיהל, עס פלאטערען אין זיי די יודישע נשמות. און זאָגענדיג זיי, דוכט זיך, ווי די גייסטער פון די פארצייטיגע מארטירער וואָלטען געשטאַנען הינטער אונז און דערצעהלט די גרויסע לײדענס־געשיכטע פון אונזער פאָלק. צווישען די יום כפורדיגע תפילות איז כל נדרי די אָנגעזעהענסטע, זי דינט אלס התחלה צו די איבעריגע תפילות און פיוטים, די חשיבות פון דער דאָזיגער תפילה לויט ווי היסטאָריקער בעהויפטען, בעשטעהט אין דעם וואָס אין קור צען כרוז זענען פאראַן די ווערטער, אז די געמיינדע איז הײנט דערלויבט צו דאַווענען מיט די עבריינים (דאָס הייסט מיט אַזעלכע יודען וועלכע האָבען עובר געווען אויף די עיקרים פון גלויבען), מיט „עבריינים״ מיינט מען דאָ די „אנוסים״, וועלכע זענען געווען גע־צוואונגען מיט געוואַלד אָפּצוזאָגען זיך פון דער יודי־שער אמונה. די דאָזיגע אנוסים פלעגט מען, ווי בע־קאַנט, צווינגען צו שווערען אז זיי פערלייקענען מיט זייער גוטען ווילען די יודישע אמונה, און זענען גע־טרייע פרומע קריסטען. אָבער נישט קוקענדיג אויף דער דאָזיגער שבועה פלעגען זיי בלייבען יודען און פלעגען אַלע יום כפור, אין בעהעלטעניש, זוכען א גע־לעגענהייט מתפלל צו זיין בציבור אין שוהל. צוזאַ מען מיט דער גאַנצער יודישער קהלה.

די דאָזיגע אינטערעסאַנטע תפילה וועלכע האָט אזא בעדייטענדע היסטאָרישע חשיבות, האָט אָבער פערשאַפט די לעצטע הונדערט יאָהר זעהר גרויסע צרות און דערנידערונגען, די אנטיסעמיטישע עלע־מענטען פון דער קריסטליכער בעפעלקערונג האָבען אומעטום אָנגעוויזען אויף כל נדרי, ווי אויף א בע־ווייז אז יודען זענען טרוילאָז נישט נאָר אויפן וואָרט נאָר אפילו אויך נישט אויף א שבועה, און מען קאָן זיך פאָרשטעלען, ווי אַזוינע פערלוימדונגען האָבען געווירקט אויפן יודישען האנדעל. פיל ריכטער אין פער שידענע מקומות פלעגען גאָרנישט צולאָזען א יודען צו א שבועה אין געריכט, וואָרום נאָך זייער פאַלשער מיינונג נאָך איז דאָס געווען פולקאָם נוצלאָז, אַזוי לאַנג ווי עס עקזיסטירט דער מנהג פון כל נדרי. און אין יענע געריכטען וואו יודען פלעגען י אָ מעגען שווערען פלעגט פאר זיי זיין א בעזונדערע יודישע פאָרמולע. אין וועלכער עס פלעגט זיין דערמאָנט אז כל נדרי בעפרייט זיי נישט פון דער דאָזיגער שבועה.

נאָך גרעסערע צרות ווי אין אנדערע מקומות האָ־בען די יודען געליטען צוליב דעם מנהג פון כל נדרי אין רוסלאנד, אָט זענען אייניגע פאקטען וואָס זענען פערצייכענט אין דער יודישער געשיכטע :

אין יאָהר 1799 האָבען זיך די יודען פון קורלאנד געווענדעט מיט א בקשה צום מיניסטעריום פון אי־נערן מען זאָל זיי אָנערקענען אלס רוסישע בירגער. דער מיניסטער האָט אָפּגעזאָגט זייער בקשה אויפן גרונד פון „כל נדרי״. וואָס בעווייזט קלאָר, אז די קריסטליכע בעפעלקערונג קאָן קיין צוטרוי נישט האָ בען צו יודען. צום גליק אָבער איז אין יענער צייט געווען אין רוסלאנד א יודען־פריינדליכער גובערנאַ־טאָר, באראָן העניניג, ער האָט זיך געווענדעט צום מיניסטעריום מיט א אָפיציעל פאפיר אין וועלכען ער האָט אויפגעוויזען מיט ראיות אז אין כל נדרי שטעקט נישט נעפאהר פאר רוסלאנד, און נאָר א דאנק זיין גרויסען איינפלוס אין די רעגירונגס־קרייזען, איז די יודישע בקשה דערפילט געוואָרען.

אין צוועלף יאָהר ארום אין יאָהר 1811, האָט דער רוסישער סענאט אויפסניי דעבאטירט וועגן דער פראגע, אויב יודען קאָנען צוגעלאָזען ווערען צו א שבועה, אין געריכט, דער אויבענדערמאָנטער באַ־ראָן איז צו יענער צייט שוין געווען א סענאַטאָר, און איהם איז ווידער אמאָל אויסגעקומען צו פערטיי־דיגען די יודישע אינטערעסען. צווישען זיינע אנדע־רע ארגומענטען לטובת די יודען, האָט ער אָנגעוויזען אז אויך די קאטוילישע קירכע בעפרייט די קריס־טען פון לייכטזיניגע נדרים. אָבער דאָך האָט אפילו דער דאָזיגער „אוהב ישראל״ פאָרגעלייגט אז די יו־דישע רבנים זאָלען מאכען א דערקלערונג צו כל נדרי. און אויב די דערקלערונג וועט נישט זיין צופרי־דענשטעלענדיג זאָלען זיי מבטל זיין די דאָזיגע תפילה צוליב דער מלחמה וואָס איז אויסגעבראָכען אין יאָהר 1812 קעגען נאַפּאָלעאָנען, איז זיין פאָרשלאג אָפּגעוואָרפען געוואָרען פון דער רוסישער רעגירונג. נאָר אויב דעם באַראָנס פאָרשלאג האָט נישט געפו־נען קיין שום אָפּקלאנג אין רוסלאנד האָבען זיך אָ־בער די דייטשע ראבינער זיך פעראינטערעסירט מיטן דאָזיגען פאָרשלאג. זיי האָבען צונויפגערופען א קאָנ פערענץ, וואו זיי האָבען בעשלאָסען אנצוווענדען אלע מיטלען כדי אָפּצושאַפען דעם מנהג פון כל נדרי, זיי איז אָבער נישט געלונגען דורכצופיהרען דעם דאָזיגען בעשלוס און ביזן היינטיגען טאָג קלינגט די דאָזיגע וואונדערשעהנע תפילה מיט איהר זיסער מעלאָדיע בכל תפוצות הגולה, וואו נאָר א יודישע קהלה גע־פינט זיך.

* * *

א תפילה אויף וועלכער יודען פערגיסען יום־כפור אין די שוהלען נישט איין טרעהר, איז דער פיוט „כתר מלכות״, פערפאַסט פון גרויסען משורר ר׳ שלמה בן גבירול. די לעגענדע דערצעהלט, אז דורך דער דאָ־זיגער תפילה זייגער איז בן גבירול געשטאָרבען פאר דער צייט, וואָרים גלייך ווי די תפילה איז פאָפולער געוואָרען האָט זיך איינער פון די דעמאָלדיגע אראַ־בישע דיכטער מתקנא געווען אין איהם. און דער פאר, וואָס ער איז אזוי צווישען אלעמען געלויבט גע־וואָרען. האָט ער זיך איינמאָל, בעת ר׳ שלמה בן גבירול איז געגאַנגען פערטראַכט אין זיינע רעיונות, אונטערגעגנבעט הינטער איהם און איהם דערשטאָ־כען מיט א שווערד אויף טויט.

נאָכן דערהרגענען ר׳ שלמה בן גבירול האָט דער אראַבישער דיכטער אויסגעגראָבען א קבר אונטער א פייגענבוים און איהם בעגראָבען.

פון דאן אָן האָט דער פייגענבוים אָנגעהויבען הער ליך צו בליהען און האָט ארויסגעגעבען די פרעכטיג־סטע פרוכטען.

ווער עס האָט אָנגעקוקט דעם דאָזיגען פייגענבוים האָט זיך געוואונדערט און נישט געקאָנט פערשטיין וואָס דאָ איז געשעהן, און מען האָט אומעטום גערעדט וועגען דעם וואונדער.

נאָך פילדראָהונגען האָט זיך דער מערדער מודה געווען. און ווען מען האָט אויפגעגראָבען דעם קבר, האָט מען ווירקליך דאָרטען געזעהען ליגען דעם טויטען קערפער פונם בעריהמטען ריכטער ר׳ שלמה בן גבירול !

פערשטעהט זיך אז דער רוצח איז בעשטראָפט גע וואָרען מיטן טויט. און דער קערפער פון דעם ריכטער איז מיט גרויס כבוד געבראַכט געוואָרען צו קבורה.

נעילה!

פון מ. עדעלבוים

אָט באַלד גייט א טאג און דער קולמינאַציאָנס־פונקט וועט דערגרייכט ווערען. די שטייגונג און אָנשטרענגונג, די ערנסטקייט און דאָס אונאויפ־הערליכקייט, וואָס האָט זיך אָנגעהויבען מיט דעם ערשטען בלאָז, מיט דער ערשטער תקיעה פון ראש־חודש אלול — וועט באַלד אָפּגעשלאָסען ווערען — מיט א תקיעה... נעילה.

אַ שווערע לאַסט מיט אַ געמישטען געפיהל — פון יאָ אויסגעפועלט אָדער חלילה נישט וועט אַלע־מען אַראָפּפאַלען פון האַרץ... דער פראָצעס איז געענדיגט און מען איז צופרידען.

עס איז אָבער כדאי צו אַנאַליזירען, וואָס דער מיין פון דעם גאַנצען גערודער איז געווען און מיט וואָס געהט אַוועק דער יוד נאָך נעילה. ווען איהר בלעטערט דעם מחזור און לעזט די תפלות פון נעילה מיט כונה, זעהט איהר, אַז אין איהר געפינט זיך דער סך־הכל פון דעם גרויסען חודש און די ימים־נוראים.

אָט שטעהט דער חזן און זאָגט פאַר דעם קהל... — היום יפנה השמש יבא ויפנה — אין דרויסען הויבט אָן ווערען פינסטערליך, די זון געהט אונטער אין א יהרע שקיעה פאַרבען — אַ ציטער און אַ גרויל כאַפּט אַרום — ס׳קומט די נאַכט מיט איהר שוואַרצקייט און אומזיכערקייט — און דער חזן מיט קהל בעטען, וואַרף אונז נישט אַריין אין אַ פינסטערען תהום פון זינד, ווייז אונז נישט קיין פינסטער נאַכטיג־פנים — סלח נא, מחל נא, חמל נא רחם נא... — פערגיב, האָב רחמנות, דערבאַרים זיך... דאָס בעט יעדער איינער, אי פאַר זיך און אי מיט דעם גאַנצען כלל. חשבון־הנפש און חשבון האומה... — סלח נא לעון העם הזה — אוי פער־גיב די זינד פון דעם דאָזיגען פאָלק...

השבון האומה — איז דער פועל יוצא פון חשבון־הנפש פון דעם פרט. דאָס צווייטע איז אָפּ־הענגיג פון דעם ערשטען. ווען דער יחיד, ווען יעדער איינער מאַכט זיך גוט, נאָר זיך אַליין העלפט ער דעם כלל צו פערריכטען די פעהלערען, וואָס ער האָט געמאַכט. דער כלל איז דער קאָ־לעקטיוו פון פיל יחידים, לויט ווי זיינע מיטגלידער, אַזאַ קאָנסטיטוציע און פנים האָט ער. עס איז מעהר נישט ווי רעכט, אַז יעדער איינער זאָל אין די גרויסע מינוטען, פון לעצטען אַפּעל, פון די די לעצטע רעדעס פון פערטיידיגונג, זאָל ער גע־דענקען, אַז אין איהם איז אָפּהענגיג דער כלל.

און ווידער דערמאָהנען מיר כביכול אין אונ־זער ביטערען גלות. מיר בעטען זיך ביי איהם — געדענק דעם ברית פון אברהם און די עקדה פון יצחק, ברענג צוריק די געפאַנגענע פון יעקב... געוויס די גאולה קומט נישט מיט אויסגערעכענטע פלענער. פערקעהרט, די האַרטע נאַטור איז שטענדיג געגען די מאַטעמאַטישע אויסרעכנונגען און קאַל־טען לאָגיק. מיר האָבען שוין געזעהן, אַז דוקא דאָס, וואָס האָט אויסגעוויזען אַ פאַנטאַזיע ביז משוגעת, איז געווען אַ פשוטע ווירקליכקייט און די ווירקליכקייט, דאָס זיכערע, איז געווען אַ דורכ פאַל. נישט אַלע כחות זענען אין מענשליכען רשות. מיר מוזען אָנקומען צו דער העכערער קראַפט. אָבער ווי לאַנג וועט איהר זיך נישט בעטראַכטען כאָטש אויף איין מאָמענט, ווי לאַנג איז דער שיער צו זיין פוילע בעטלער. בעטענדיג גאָט ער זאָל אונז אויסלייזען פון ביטערען גלות איז נאָך נישט גענוג. מיר מוזען איהם בעווייזען, אַז מיר זענען ווירקליך דורשטיג נאָך דער גאולה, און דאָס קען מען טון נאָר מיט פראַקטישער אַרבייט. צולעגען אַ האַנד און צושטעלען אַנ׳אַקסעל צו דער גרויסער און שווערער אַרבייט פון ווידעראויפבוי פון ארץ־ישראל. דעמאָלט, האָט די תפלה אַנ׳־אַנדער קלאַנג, אַנ׳אַנדער מיין, זי קלינגט ערנסט און ווירדיג. מיר טון אונזערס, אָבער דו, גאָט — העלף אונז צוליב דיין אייגענעם נאָמען! — כבוד דאָ איז אין גלות גאָרנישט אַזוי גרויס און די צוקונפט איז גאָרנישט קיין פרעהליכע... נאָר אין אַנ׳אייגען לאַנד, וועט דיין נאָמען געהערליכט ווע־רען דורך דער יודישער ווידעראויפריכטונג. דורך לויבען דעם יודישען נאָמען וועט אויך דאָס יהדות געהויבען ווערען.

מיר זאָגען ווייטער תפלות און בעטען מיט פערקלעמטע הערצער „העיר הקדש והמחוזות היו לחרפה ולבזות, וכל מחמדיה נטולות וגנוזות, ואין שיור רק התורה הזאת והשב שבות אהלי יעקב״, די הייליגע שטאָט און געגענדען זענען צו שאַנד און שפאָט... עס איז געבליבען נאָר די תורה, ברענג צוריק די גלות־יודען...

די דאָזיגע תפלה ווייזט אונז צוויי זאַכען, אַז אָהן דער תורה, וואָלטען מיר היינט נישט געשטאַ־נען און געבעטען ביי גאָט... מיר וואָלטען שוין לאַנג נישט עקזיסטירט אויף גאָט׳ס ערד. אונזער גורל וואָלט נישט געווען בעסער פון פיל אַנ־דערע פעלקער, שטאַרקערע און שוואַכערע, וואָס זענען אָפּגעווישט געוואָרען פון דער אויבערפלאַך. אַ דאַנק דער תורה זענען מיר דורכגעגאַנגען אַזא האַרטען און שווערען גלות. דאָס מוז דערום אויס־געהאַלטען ווערען. די תורה מוז ווידער אַמאָל ווערען אונזער שטיצע און דער קנין פון דעם פאָלק יונג און אַלט... אָבער אַ טעות איז צו מיינען, אַז די תורה אַליין דאַרף נישט האָבען קיין אונטערשטיצער. אַזעלכע זענען פאַראַן פיל און איינע פון זיי איז אַ באָדען, וואו זי קען אַמ־בעסטען וואַקסען, דערום בעטען מיר אַפילו האָ־בענדיג די תורה, אין גלות מיט איהר ווילען מיר נישט זיין... אָבער אין גלות אָהן איהר איז פיל ערגער. מיר מוזען דערום האָבען ביידע, אי די תורה און אי דאָס לאַנד.

אָט אַזוי פערבינדען מיר ענג דעם גורל פון עם ישראל, ארץ־ישראל און תורת ישראל... אַלץ מוז געהן צוזאַמען... דער חוט המשולש איז איינס — אחד! עס שטראָהמט פון איינס און איינציגס, דאָס איז די גאָטהייט אַליין. דאָס איז דער סוד פון נעילה... וואָס שליסט זיך מיט דער גרעסטער און ערהאַבענסטער דעקלאַראַציע ד׳ הוא האלקים לשנה הבאה בירושלים...

צוליב חילול יום = כפור

גיליאָטינירט א יודישען רעוואָלוציאָנער

יעקב פערייראַ איז געווען דער ערשטער יודי־שער קרבן פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע און איינע פון די הויפט־בעשולדיגונגען געגען איהם איז געווען דאָס, וואָס ער האָט מחלל יום־כפור געווען.

פערייראַ איז געוועזען א זוהן פון זעהר רייכע פאָרטוגעזישע יודען אין באַיאָן. נאָך אין זיינע פריהע יונגענד־יאָהרען איז ער בעאיינפלוסט געוואָ־רען פון די פרייהייטס־שטרעמונגען, וואָס האָבען דאַן צוגעצויגען די יוגענד, א דאנק זיין אומפּולסי־וויטעט שטעהט ער גלייך אָן דער שפּיץ פון דער בע־וועגונג און ווען די דעפּאַרטאַמענטען פון גאַנץ פראַנקרייך שיקען זייערע דעלעגאַטען אין דער הויפּט שטאָט פאַריז צו חתמ׳ענען די „פעראייניגונג״ (אור־ניאָן פון אַלע פּראָווינצען), פאָהרט שוין פערייראַ אַלס דעלעגאַט פון דעפּאַרטאַמענט.

באַלד בעזעצט זיך פערייראַ מיט זיין פאַמיליע אין פאַריז און צוזאַמען מיט א שותף, א געוויסען לאַבאַרד, עפענט ער אויף דער נאָס „סענט דעני״ א טאַבאַק־פאַבריק אונטער דעם מאָדנעם נאָמען „אונ־טערן קאַפּל פון פרייהייט״.

די געשעפטען געהען איהם זעהר גוט אוועק, אָבער ער אַליין גיט זיך מיט די געשעפטען ווייניג אָפּ און ער וואַרפט זיך מיט לייב און לעבען אין דער פרייהייטס־בעוועגונג. ער ווערט א מיטגליד פון די גרעסטע רעוואָלוציאָנערע קלובען, וואו ער אַרבייט צוזאַמען מיט דאַנטאָן, העבערט, מאַראַט, ראָבעספּיער א. א.

דער רעוואָלוציאָנערער פּאַטריאָטיזם פון פערייראַ איז געוועזען גאָר א געוואַלטיגער, אפשר שוין צו געוואַלטיג און דאָס האָט טאַקע אין א גרויסער מאָס פעראורטיילט זיין טויט.

זייענדיג בעאיינפלוסט פון רוסאָ׳ס נאַטור־רע־ליגיע און אַלע אַנדערע רעליגיעזע טעאָריעס, מיט וועלכע די לופט איז דאַן געווען מעוברת, האָבען די רעוואָלוציאָנערען געזוכט צו געבען דער קירכע א נייעם קולט, וואָס זאָל פערטרעטען דעם שטרענגען דאָגמאַטיש־קאַטוילישען גלויבען און זיין צוגע־פּאַסט צו דער נייער בעוועגונג.

און היות ווי אַטאַקירען דירעקט די קירכע איז געוועזען שווער, ווייל דער קאָנווענט האָט זיך לבֿת־חילה אַנטקעגענגעשטעלט האָט מען זיך גענומען צו איהרע „ווידערן־טרעגער״ און די דעליקאַטע מי־סיע האָבען די יאַקאָבינער איבערגעגעבען פערייראַ׳ן מיט אייניגע פון זיינע חברים, אַז זיי זאָלען אויס־פועל׳ן ביים דעמאָלדיגען אַרשעוועק פון פאַריז גאָ־בעל, ער זאָל זיך אָפּזאָגען פון זיין אַמט לטובת הכלל. געזאָגט און געטון. דעם זעלבען אָוונד 11 א זייגער (ווי עס זאָגט שפּעטער די בעשולדיגונגס־אַקט) קומט פערייראַ מיט נאָך א חבר אין דער וואוי־נונג פונם אַרשיוועק גאָבעל און פערלאַנגט פון איהם אַז ער זאָל מיט זיי געהן אין קאָנווענט און עפענטליך זיך אָפּזאָגען פון זיינע טעותים — גאָבעל ענטפערט אַז ער האָט נישט קיין טעותים אין זיין אמונה און ער האָט בכלל נישט פון וואָס זיך אָפּצוזאָגען. פע־רייראַ ערקלערט איהם דאַן, אַז עס האַנדעלט זיך אַב סאָלוט נישט וועגען רעליגיעזע דיסקוסיעס, נאָר ער דאַרף זיך מקריב זיין לטובת הכלל און זיך אונטער־וואַרפען דעם ווילען פונם פראַנצויזישען פאָלק, כדי מעגליך צו מאַכען דעם ווייטערען גאַנג פון דער רעוואָלוציע.

גאָבעל שוין א דערשראָקענער פון די געשעהע־נישען האָט זיך נישט געקענט צו שאַרף אַנטקעגענ־שטעלען און ער איז כמעט ווי געשלעפּט געוואָרען ביז דער פאָדערע פון דעם „קאָנווענט״, וואו ער האָט מיט א ציטערדיג קול ערקלערט: אַז נאָכגעבענ־דיג דער עפענטליכער מיינונג, זאָגט ער זיך אָפּ פון זיין אַמט און ער האָט דערביי אַראָפּגענומען פון זיך דעם גאָלדענעם צלם און דעם „בישאָף־רינג״ און זיי איבערגעגעבען דעם קאָנווענט, וועלכער האָט איהם דערפאַר געגעבען א רויט קאַפּעל (דאָס איז דעמאָלט געווען א רעוואָלוציאָנערער צייכען). ער האָט זיך דאָס קאַפּעל אָנגעטון אויפ׳ן קאָפּ, אונטער די הילכינגסטע אַפּלאָדיסמענטען און הוראַ־אויסרו־פען פון די פערזאַמעלטע.

אָט דאָ ענדיגט זיך די רעוואָלוציאָנערע טעטיג־קייט פון פערייראַ׳ן און דער דאָזיגער אַקט איז גע־ווען זיין טויט־אורטייל.

ראָבעספּיער, וועלכער האָט פערפאָלגט די גע־שעהעניש מיט א בייז אויג... און וועלכער איז געווען א שטילער שונא פון דער גאַנצער פילאָזאָפישער אַגי־טאַציע האָט זיך מיט אַמאָל א נעם געטון געגען דער נייער אַטעאיסטישער רעליגיע און ערקלערט עפענט־ליך, אינם קלוב פון די יאַקאָבינער, אַז פערייראַ מיט זיינע חברים זענען אַגענטען פון קאָנטר־רעוואָלוציאָ־נערען אויסלאַנד, וואָס מיט זייער נייער רעליגיע ווילען זיי גאָר שטערען דעם ווייטערען גאַנג פון דער רעוואָלוציע.

מען האָט גלייך פערייראַ מיט זיינעחברים פער־חתמעט די וואוינונגען און איינגעזעצט אין תפיסה פון סען־לאַזאַר.

אין אַרכיוו פון פאַריז קען מען נאָך היינט לייע־נען די פאָלגענדע בעקאַנטמאַכונג, וואָס איז דורך דעם קאָנווענט אויסגעקלעפּט געוואָרען אויף די פאַ־ריזער גאַסען:

„א פּרעמיע פון 30 פונט טאַבאַק ווירגינאַ בע־קומט דער, וואָס וועט בעווייזען אַנ׳איינצעלנעם פאַקט, וועגען יעקב פערייראַ, וואוינט אין פאַריז, רו סען דעני 55, וועלכער האָט געשטרעבט אָפּצו־שטעלען די רעוואָלוציע זייט 14 יולי 1739״.

זעלבסטפערשטענדליך, איז קיינער נישט געקומען אָפּנעמען די פּרעמיע — פערייראַ אַליין האָט פון „סען־לאַזאַר״ אַדרעסירט א לאַנגען בריף, צו דער „סירטע זשענעראַל״, וואו ער ווייזט אויף, אַז זיינע מעשים זענען שטענדיג געווען אמת׳דיג רעוואָלוציאָ־נער און אַז ער איז זעהר א סאָלידער בירגער.

עס האָט אָבער גאָרנישט געהאָלפען, ער האָט נישט פערלאָזען „סען לאַזאַר״ נאָר ער איז געשטעלט געוואָרען פאַר׳ן רעוואָלוציאָנערען טריבונאַל מיט א סך אַנדערע בעריהמטע פון זיינע חברים, ווי העבערט, ראָנסין א. א.

פערייראַ איז דעמאָלט אַלט געווען 51 יאָהר און איז געוואָרען אויסגעפּערנט דער 13־טער. קיין וויכ־טיגע בעשולדיגונג איז נישט געווען געגען איהם די הויפּט־עבירות זענען געווען צ. ב. ש., אַז ער איז געווען א פּרעזענליכער פריינד פונם גרויסען שריי־בער באָמאַרשע. וואָס איז בשעת דער רעוואָלוציע אַנטלאָפען קיין לאָנדאָן, און אויך די אַלטע עבירה אַז ער האָט געזאָגט שבחים לואי דעם 16־טען האָט מען נישט פערגעסען. דער הויפּט־חטא וואָס פינט רידט אינם בעשולדיגונג־אַקט איז דאָס, וואָס פע־רייראַ איז נישט אַזאַ כשר שעפעלע ווי ער מאַכט זיך.

דער דאָזיגער חטא קלינגט אַזוי:

„פערייראַ איז אַריינגעקומען יום־כפור צו כל־נדרי אין א פּרומער שוהל אָנגעטון אין שיך מיט לעדערנע זוילען, וואָס איז געגען דעם יודישען דת און איז אויך א בעליידיגונג פון די רעליגיעזע גע־פיהלען, הגם דער עולם האָט איהם אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז יום־כפור מוז מען געהן אין די זאָקען אָדער אין פילץ־לאַטשען האָט ער דאָך געוואָלט בליי־בען אין שוהל. דער עולם האָט פּראָטעסטירט געגען זיין חוצפּה׳דיגער האַלטונג און עס איז געקומען צו א גרויסען סקאַנדאַל, אַזוי ווייט, אַז דער פּרנס האָט געמוזט רופען פּאָליציי אַרויסצואָגען דעם שטערער״

צומאָרגענס, נאָכ׳ן תענית, וועלענדיג זיך נוקם זיין פאַר דער בעליידיגונג, איז פערייראַ אַריינגעקו־מען צום ראש־הקהל, בעוואָפענט מיט 2 רעוואָל־ווערען און אויף איהם אויסגעשאָסען און על־פּי נס נישט געטראָפען. מורא האָבענדיג פאַר׳ן כעס, וואָס דער אַטענטאַט האָט אַרויסגערופען ביי דער גאַנצער קהלה און כדי זיי זאָלען זיך נוקם זיין אין איהם, איז ער אין זעלבען טאָג אַנטלאָפען פון דער שטאָט.

עס האָבען נישט געהאָלפען די אַלע קרבנות, וואָס פערייראַ האָט געבראַכט אויפ׳ן מזבח פון דער רעוואָ־לוציע — ער איז צוזאַמען מיט זיינע חברים פער־משפט געוואָרען צום טויט.

דאָס וועגעלע, וואָס האָט געפיהרט צו דער גיליאָ־טינע העבערט, ראָנסין, קלאָץ, האָט אויך מיטגע־פיהרט דעם יודישען קרבן.

אַזוי האָט דער בלינדער גורל געוואָלט, אַז דעם יודישען רעוואָלוציאָנער און פריידענקער זאָל מען אין די לעצטע מאָמענטען פון זיין לעבען דערמאָנען די טיף־איינגעוואָרצלטע יודישע טראַדיציע פון יום־כפור און דעם חלול־הכבוד פון א יודישער שוהל.

א. באר

יום-כפור מיט'ן לאדיער רבי

עראינערונגען

פון ראובן בריינין

פלעגען אנקומען די עשרת ימי תשובה, זענען די דערוואקסענע, מענער און פרויען, ארומגעגאנגען מיט פערכמארעטע פנים'ער און מיט אראפגעלאזענע קעפ. עס פלעגען זיך הערען פון אין דער פריה ביז שפעט אין אווענד עכט־יודישע קרעכצעניש און זיפצעניש.

דער יודישער עולם איז געווען אין איין שרעק פארן אנקומען פון דעם גרויסען יום־הדין. שכנים, וועלכע האבען געהאלטען א גאנץ יאהר אין קריגען זיך און אין איין צאנקען זיך וועגען זאכען, וואס פאר אונז, קינדער, זענען דאס געווען אומפערשטענדליך און אומבעגרייפליך, האבען אין די ימים־נוראים, אין די פורכטבארע טעג, געזוכט פלומרשט שלום צו מאכען.

א וואלקען פון טרויער איז אין יענע טעג גע־האנגען איבערן שטעטעל.

נאר אין דעם רבינ'ס הויף און אין די ארומיגע געסלעך איז געווען לעבעדיג. די בעלי־עגלות האבען געהאלטען אין איין ברענגען חסידים, ארים און רייך, פון נאהענט און ווייט.

די אנגעקומענע חסידים, פיהלענדיג די נאהענטקייט פונם רבי'ן האבען נישט פערלוירען זייער מו־טיגע האלטונג אויך אין די שרעקענדיגע טעג. זיי האבען געוואוסט, אז דער רבי ארבייט מעשים, אום צו בעקעמפען דעם שטן, וואס איז מקטרג אויף יו־דען, און אויסצובעטען א כתיבה וחתימה טובה פאר זייגע חסידים.

דער חסידישער עולם, וואס זיין צאהל איז גע־וואקסען פון טאג צו טאג, אזוי, אז ערב יום־כפור זענען אלע יודישע אכסניות און סתם באלעבאטי־שע הייזער און וואו עס איז געווען נאר מעגליך א קאפ צוצושפארען, געווען איבערגעפאקט מיט אור־חים.

די איינוואוינער פון שטעטעל און די אנגעקו־מענע געסט — זיי זענען געווען ווי צוויי בעזונדערע שבטים: זיי זענען געווען — טאג און נאכט.

ווערליג די היימישע יודען האבען אין די עשרת ימי תשובה געהאלטען אין איין וויינען און אין איין ציטערן פאר'ן שרעקליכען יום־הדין, האבען די חסידים געהאלטען אין איין זינגען, געהענדיג אפט א ריקוד'ל און געמענדיג עטליכע מאל אין טאג א קאפעטשקע ניינציג־גראדיגע משקה.

איז געקומען ערב יום־כפור, זענען די חסידים די פליאסקעדיגעם און אויך די אנשי צורה צווי־שען זיי, ערנסט געווארען.

עס איז געווען א טאג פון גרויסע און קליינע הכנות: צו מאכען מאה ברכות, צו טובל זיין זיך אין דער עיפוש'דיגער מקוה, צו לאזען זיך געבען פון דעם שמש מלקות ארבעים חסר אחת און אריינ־צוכאפען די סעודה המפסקת און אנצוטון זיך אין ווייסע קיטלען.

נאך דער סעודה המפסקת האבען אונז די על־טערן געבענשט מיט טרעהרען אין די אויגען און געבראכט אונז צום זיידען און צו דער באבען. ארויס לעגענדיג די הענט אויף אונזערע קינדערשע קעפ, וועלכע זיי האבען בענעצט מיט א שטראם טרעהרען, האבען זיי אונז געבענשט מיט אריכת ימים.

* * *

מנחה האבען מיר קינדער געדאווענט מיט'ן טא־טען אין בית־מדרש הגדול, וועלכער איז געווען אנ־געפיקעוועט מיט וועקסענע ליכט, די נשמה־ליכט; ביי ביידע זייטען טיר זענען געשטאנען קערות, קו־פערנע און ליימענע שיסלען מיט צעטלעך, אויף וועלכע עס איז געווען בעצייכענט מיט גרויסע כתיבה־ווערטער דער צוועק פון די נדבות, וואס זא־לען אריינגעווארפען ווערען אין זיי: פאר'ן קברות־מאן, פאר'ן שמש, פאר דער חברה גמילת־חסדים, תלמוד־תורה און ד. ג.

קופערנע און אויך זילבערנע מטבעות זענען גע פאלען אין די קערות פון ביידע זייטען.

* * *

צו כל־נדרי בין איך געגאנגען, אין זאקען, ווי עס האבען געטון די גרויסע, צום רבי'ן אין זאל.

דער זאל איז געווען אנגעפאקט מיט אורחים. דאך איז געווען די לופט א פיל ריינערע ווי אין בית המדרש הגדול. עס איז דא, ביים רבי'ן אין זאל, נישט געווען קיין היי אונטער די פיס און אויך פיל ווענ־גער נשמה־ליכט.

ווען עס איז געקומען די צייט צו זאגען כל־נדרי, האט זיך געעפענט א טיר און עס איז אריינ־געקומען דער רבי (דער רבי איז דאן געווען רבי שניאור זלמן, דער אור־אייניקעל פון דעם „בעל התניא" און דער אייגענטליכער גרינדער פון דעם חב"ד און דער זוהן פון רבי מענדעלע ליובאוויט־שער) אין א שניי־ווייסער זשופיצע. זיין ערשיינען פאר'ן עולם מיט אביסעל אנ'ארונטערגעלאזענעם קאפ, האט געבראכט א ציטער, ווי אנ'עלעקטרישער שטראם אין די אברים פון דעם חסידישען קהל, וואס האט זיך געגעבען א שטופ און א ריס צום צדיק, צום שורש פון די גרויסע נשמות.

דער פלאץ פון רבי'ן איז געווען ביי א בעזונ־דערן טישעל, אריבערגעדעקט מיט א ווייסער מפה. אויפ'ן טישעל איז געלעגען א גרויסער אפענער מח־זור געבונדען אין ווייסען לעדער — א ירושה פונם אלטען רבי'ן, דער גרינדער פון דער שניאורסאן־דינאסטיע.

דער טישעל איז געשטאנען ביי דער טיר, וואס האט געפיהרט אינם רבינ'ס ביבליאטעק, אינם ווינ־קעל פון דער מזרח־וואנד.

די מזרח־וואנד איז געווען בעזעצט פונם רבינ'ס בן־יחיד, רבי בער און פון זיינע אייניקלעך — אלע אין שווארץ־אטלעסענע קליידונג.

מיט דער ערשיינונג פון דעם רבי'ן, האט זיך געווען אויפגעהויבען די בעגייסטערטע שטימונג פון די חסידים. עס האט זיך געפיהלט אין דער לופט די התפשטות הגשמיות. ס'איז געווען כולו רוחניות.

ווי דורך א מאגנעטישער קראפט האט זיך דער חסידישער עולם געצויגען צום שורש, צום מקור — צום רבי'ן.

נאך א קליינער ווײלע איז דער רבי, אין ווייסע, זיידענע זאקען, צוגעגאנגען מיט א וויינען, ווירדיג־פארנעמען טריט צום עמוד פונם חזן.

אין זאל האט געהערשט א שטילקייט, אין וועל־כער עס האט זיך געהערט דער שארש פון דעם רבי'נס זיידענע מלבושים.

און דער רבי האט געלאזט הערען זיין קלארע און הארמאנישע שטים:

בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה, על דעת המקום ועל דעת הקהל אנו מתירין להתפלל עם העבריינים!

נאך דער דאזיגער בריטליכער דעקלאראציע האט דער חזן געזונגען, אויף די נידריגסטע ווי אויף די העכסטע טענער, כל נדרי.

דער חזן איז געווען א קליין געוואקסענער פאר־שוין, מיט א קערפער פון א יונגעל און מיט א פנים פון א גורגרות דרבי צדוק, קוים־קוים, וואס די נשמה האט זיך געהאלטען אין דאזיגען קערפערל. נישט קוקענדיג אויף דעם האט זיין שטים בע־הערשט די גאנצע סקאלא־טענער, פון די צארטסטע ביז די שטארקסטע.

עס איז געווען ווירקליך א וואונדער צו זעהן און צו הערען ווי דער חזנ'דעל שפאלט די הימלען מיט זיין שאגם ארי.

דער חזנ'דעל איז געווען א קליין־קרעמער אין וויטעבסק. די דארטיגע דאקטוירים האבען איהם אפ געזאגט דאס לעבען, וואס עס האט זיך געהאלטען אויף א האר. ער איז געווען אבער איבערציינט, אז כל זמן ער דאווענט ביים רבי'ן די ימים נוראים, וועט איהם בייטשטעהן דעם רבינ'ס זכות צו דער־האלטען איהם ביים לעבען.

נאך די אלע תפילות און פיוטים, וועלכער דער רבי האט געהייסען מקצר זיין, און ווען דער חסידי־שער עולם איז זיך צעגאנגען צו די אכסניות און דער רבי איז צוריק אריינגעגאנגען אין זיינע פריוואטע צימערן, איז מיין פאטער פערבליבען מיט א געווי־סער צאהל פון די זקני החסידים די גאנצע נאכט אין רבינ'ס זאל, וואו זיי האבען שטעהענדיגערהייד די גאנצע נאכט געהאלטען אין איין זאגען תהילים און געוויסע פיוטים.

ביים צוריקגעהן אליין אהיים, האט זיך צו מיר געזעצט בינקע דער דיבוק, אדער ווי אנדערע האבען איהם גערופען: בינקע דער „אפיקורס", וועל־כער האט זיך געפונען אין רבינ'ס זאל.

ווענדענדיג זיך צו מיר האט בינקע גענומען קרי־טיקירען דעם רבי'ן און די תפלה פון כל נדרי: ווי געפעלט עס דיר, יונגעלע אנ'עדה יודען מיט דעם רבי'ן אין דער שפיץ, שטעלען זיך צו דערקלערען, אז די אלע שבועות, די אלע פערבאטען און די אלע חרמות, וואס האבען אויף זיך גענומען, זאלען זיין בטל ומבטל, דער נדר איז קיין נדר נישט און די שבועה איז קיין שבועה נישט.

אויף מארגען, יום־כפור בייטאג, דאווענדיג ביים רבי'ן אין זאל, ווען עס איז געקומען צו ונתנה תוקף, ווען דער עולם האט געזאגט מיט א צובראכען הארץ דעם בראש השנה יכתבון וביום צום כפור יחתמון, אז אום ראש השנה ווערט פערשריי־בען און יום־כפור ווערט גע'חתמ'עט ווער עס זאל לעבען און ווער עס זאל שטארבען, ווער עס זאל רוהען און ווער עס זאל זיין נע־ונד, ווער עס זאל ארים ווערען און ווער עס זאל רייך זיין... אין זעלבען מאמענט האט בינקע דער אפיקורס מיר אריינגע־שושקעט אין אויער: עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אז די ארימע ליט, וואס פלאגען זיך א גאנץ יאהר, וועלען אויסשטארבען און די לידיג־געהער און די טויגעניכטסען וועלען בלייבען לעבען; אז דער האר־רעפאשנער עולם וועט זיין נע ונד און וועט בלייבען קבצנים...

ביי די דאזיגע ווערטער האט זיך דערהערט רבי זלמנ'ס שטים: אדם יסודו מעפר וסופו לעפר, דער מענש קומט פון שטויב און קעהרט זיך צוריק צום שטויב, ער איז געגליכען צו א צובראכענעם שארבען און צו א פערוויאנעטער שפראצונג. זיין לעבען איז א פאראיבערגעהענדער שאטען, א פערבייפליהענדער שטויב, נישט מעהר ווי אנ'אוועקשווענדער חלום...

ביי דעם דאזיגען טרויעריגען סך־הכל פונם מענשליכען לעבען איז דער רבי איבערגעגאנגען אין א מוטיגען טאן: „ואתה הוא מלך אל חי וקים", וואס האט אויפגעהויבען די שטימונג פונם חסידי־שען עולם...

Gabinet Kosmetyczny
I. NAMIOTOWEJ
Narutowicza 11
front I piętro
Masaż twarzy, trwałe przyciemnianie brwi i rzęs, maguillage.
Przyjmuje od 11–3 i 5–7

אין די קעלערן פון פאריזער ארעסט-הויז

(רעפארטאזש)

פון מ. ריבווא

לאנגע שמאלע קארידארען, וואס ציהען זיך, דאכט זיך אהן א סוף. די גלעזערנע שויבען אין די אויסגעבויגענע סופיטען, וואס שמוגלען אריין אין די קעלערס פון פאריזער ארעסט הויז אביסעל טאג ליכט, פערשווינדען. די לופט ווערט אלץ שטיקענ־דיגער.

פאר דיר און הינטער דיר — פאליציאנטען, פאליציאנטען פון ביידע זייטען, דו געפינסט זיך אינמיטען א גרופע „פערברעכער" — אויסגעווי־זענע אויסלענדער.

צו צוויי און דריי גייט איהר. דיין רעכטע האנט איז פערארייניגט, דורך א קייטעל, מיט דער לינקער האנט פון א צווייטען. פון צייט צו צייט הערט זיך א געשריי פון א פאליציאנט: דא איז איינער גע־גאנגען עטוואס שנעלער, דא האט א צווייטער פערלאנגזאמט זיינע טריט, דא האט עמיצער זיך איבערגעווארפען מיט אווארט מיט זיינעם א שכן.

די קארידארען קרייצען זיך, זיי לויפען אויף רעכטס און אויף לינקס. שווערע, מאסיווע טירען עפענען זיך פאר אייך און איהר נעמט ווייטער שפא־נען אין נייע קארידארען. אין די ווינקלען זיצען בע־אמטע ביי טישען. בעלייגט מיט אנגעשריבענע און ליידיגע בויגענס, בלעטלעך און צעטעלעך. אומ־צאהליגע מאל ווערסטו פערצייכענט, בעקומסט יע־דעס מאל א צעטעל, וועלכען מען נעמט ביי דיר אביסעל ווייטער צו, כדי צו פערטוישען אויף א פרישען.

— שטייגען פון חיות... — דאס איז די ער־שטע בעצייכענונג, וואס קומט דיר אויפ'ן געדאנק, מוזט זיך אבער אפזאגען פון פערגלייך: חיות־שטיי־גען זענען אפט גרוימער, ריינער און די חיות זעהען אויס מענשליכער, ווי די דאזיגע געשטאלטען, וואס קוקען דא ארויס.

דיין האנט ווערט בעפרייט פון קייטעל. דער־הערסט אויסרופען דיין נאמען. איינע פון די טירען עפענט זיך אויף. א פאליציאנט שטופט דיך אריין אינעווייניג. געפינסט דיך אין איינער פון אט די שטייגען. בלייבסט שטיין א צעטומעלטער. דיין בליק שטרענגט זיך אומזיסט אן א שטיק צייט, עפעס אונטערצושיידען אין קארגען אפשיין פון אנעמישען עלעקטרישען ליכט, וואס קומט פון קארידאר.

— האסט טאבאק? — וועקט דיך אויף א פראגע פון דיין צוטומעלטקייט — עס דערקייקעלט זיך צו דיר א הינקענדיגער יונגע־מאן מיט א שטעקען.

— אנ'אויסלענדער?.. — פרעגט ער, נעמענדיג דעם פאפיראס — אויסגעוויזען... יא, „זיי" האבען פיינט די אויסלענדער...

עמעצענס א האנט בעריהרט דיך לייכט. עס שיילט זיך ארויס לעבען דיר פון דער האלב־פינ־סטערניש א מיטעלוואוקסיגע ברייטע פיגור פון א מאן פון א יאהר עטליכע און דרייסיג.

— צום ערשטען מאל פערהאלטען? — פרעגט ער זיך אין פראנצויזיש מיט אנ'אויסלענדישען אקצענט.

— און איך מיין פרייגט — ווארט ער נישט אויף קיין ענטפער, — האב שוין דעם 21. אויסוויין.

די גרופע וואס זיצט אויפ'ן דיל, פיהרט צווי־שען זיך א לעבעדיגען שמועס. דאס זענען פראנצוי־זען, ארעסטירטע פאר גנבה און וואגאבאנדאזש (שלעפעריי).

אין ווינקעל זיצט א יוגענטליכער פון א יאהר 19 זיינע געלבליכע האר זענען ווילד אפגעשטאנען אויף זיין קאפ און אויף זיינע קינבאקען. די ארויס־געקאלערטע אויגען זיינע קוקען פעריהומ'ט. די לי־פען האט ער כסדר צושפרייט אין א שמייכעל. אזוי זיצט ער אנ'איינגעבויגענער אין זיין ווינקעל און שמייכעלט לעקישעוואטע פערשולדיגט. בלויז פון צייט צו צייט גיט ער זיך ווי א כאפ אויף, דער אויבערשטער טייל. פון זיין קערפער גיט א ציה אויס צו דער קראטע פון דער טיר, זיינע ווילדע אפגעשטאנענע האר ווערען נאך ווילדער און אפ־געשטאנענער, די אויגען קאלערען זיך אינגאנצען ארויס פון זייערע לעכער. די גרויסע געלע ציין שטארצען משונהדיג ארויס און מיט א שרעקליך קול גיט ער א געשריי ארויס:

— בואר (טרינקען)!...

גלייך גיט זיך זיין קערפער צוריק א ציה איין און ער בלייבט זיצען אין זיין ווינקעל א פער־שעמטער פון זיין אייגענער חוצפה. ער שמייכעלט פערשולדיגט.

דא געפינט זיך נאך צוויי אויסלענדער. איינער אנ'איטאליענער פון א יאהר 25, געבוירען געווארען דא אין לאנד. ער איז נישט נאטוראליזירט. האט מען איהם געטראפען אויף די גרויסע בולווארען בעת א לינקער מאניפעסטאציע מען האט איהם ארעסטירט און געגעבען א ווייסען אויסוויי און 2 טעג צייט אפצופאהרען פון פראנקרייך, איז ער ארומגעלאפען פון איין אדוואקאט צום צווייטען, גע־פרובט אינטערווענירען דורך דעפוטאטען. ער האט אנגעוויזען, אז ער איז דא געבוירען געווארען און ארעסטירט האט מען איהם גאר ביים ארויסגיין פון קינא. האט מען איהם געהייסען אנגעבען א „דע־מאנד" — א ביטע, וועגען אנ'אויספארשונג. עס איז אבער נישט דורך קיין האלבע וואך און מען איז געקומען און איהם ארויסגענומען פון שטוב. אומזיסט זענען געווען זיינע טענות, אז ער האט אנגעגעבען א ווענדונג צום מיניסטער.

די פיס בויגען זיך אונטער דיר פאר מידקייט לאזט זיך אראפ צום דיל אין א האלב־קניענדיגער פאזיציע. דא אויפ'ן דיל, גייט איצט דאס געשפרעך וועגען „מזל".

— און איך האב א בעקאנטען — דערציילט איינער מיט א הייזעריגער שטים — האט ער „גע־ארבייט" 3 יאהר צייט אהן „איבעררייס"... מיט א צוויי חדשים צוריק איז ער דורכגעפאלען"...

— איך האב נישט קיין „שאנס" — רופט זיך אן פון דער זייט א צווייטער מיט א טרויעריג קול — דאס צווייטע מאל ערשט — און ביידע מאל דורכגעפאלען...

— עס גייט נישט אין קיין „מזל" — מען דארף זיך בלויז טויגען — קלאפט צו דער הינקענדיגער מיט'ן שטעקן, ווי אויף א בעשטעטיגונג — מיט מיר אליין האט זיך מיט א פאר וואכען צוריק פערלאפען אזא געשיכטע.

און דער לאמער נעמט דערציילען אויף זיין „ארגא" (זשארגאן), ווי אזוי א „פליק" (א פאליצי־יאנט) האט איהם געכאפט ביים אויספיהרען א שטיקעל „ארבייט" אין די האלעס.

— דו שמוציג בעשעפעניש — שרייט ער צו מיר, דער פליק, און טוט מיר אן א קייטעל אויף דער רעכטער האנט. איך ריהר זיך נישט פון ארט, איהר זעהט דאך — זאג איך איהם — אז איך בין א קאליקע און קען נישט גיין אהן שטעקען אין דער רעכטער האנט. נעמט מיך דער פליק אן ביי דער לינקער. „וואס קריכסטו אזוי פאמעלעך, הינטישער זוהן" — בייזערט ער זיך. איך, ווי נישט מיך מיינט מען. קומען מיר אזוי צו אין א שמאל געסעל און איך — טראך איילינג איהם מיט'ן שטעקן גלייך צווישען די אויגען... דער פליק פאלט און שלעפט מיך מיט. איך דערלאנג איהם און ער לאזט מיך נישט אפ, קוים ארויסגעריסען פון זיינע לאפעס...

— כי. כי. כי — לאכט מיט א ווילדער הנאה דער המעוואטער בחור — געשלאגען איהם, דעם פליק...

דער לאמער שווייגט. ער מעסט אויס א ווײלע דעם איינדרוק וואס זיין געשיכטע האט געמאכט און זעצט פאר:

— עס איז נאך נישט געענדיגט. אין א וואך ארום גיי איך פערביי דעם קאמיסאריאט. „לאמיך זעהן — טראכט איך זיך — ווי דו זעהסט אויס, ברודיגער נפש. און איהר מיינט, אז איך האב איהם נישט געזעהען? מיט א גרויסען באנדאזש איבערן קאפ איז ער דארטען געשטאנען...

— און ער האט דיך נישט דערקענט? — פרעגט זיך איינער.

— וואו דערקענט? אז די אויגען זענען איהם געווען פערלאפען...

דער עולם האט גרויס הנאה. כאטש עס לייגט זיך נישט אויפ'ן שכל, אז די גאנצע געשיכטע איז זיך באמת פערלאפען. זענען דאך אבער אלע צו־פרידען. מען האט זיי פיינט די פליקעס. אלע לאכען. העכער פון אלע לאכט דער האלב־אידיאטישער בחור.

פון צייט צו צייט עפענט זיך אויף די טיר און מען רופט דיך ארויס. מען פיהרט דיך ווייטער אי־בער די קארידארען, כדי אויפסנייע צו פערשרייבען צעהנדליגער מאל דיין נאמען.

און ווייטער געפינסטו זיך אין שטייג. איצט דערציילט מען דא וואונדערליכע געשיכטעס וועגען בעריהמטע גנבים און קאסע ברעכער, וועלכע פלע־גען „אויסרייניגען" דער פאליציי פון אונטער די הענט. דער לאמער דערשטוינט ווייטער אלעמען מיט זיין דערפאהרונג און דער־ציילט מיט טאלענט. אט האט ער געקענט איינעם. איז ער צוועלף מאל אנטלאפען פון הפיסה און פינף מאל פון דער קאטארגע. איינמאל האט ער זייענדיג אין געריכטס־קארידאר א כאפ געטון די טאגע פון אנ'אדוואקאט און זיך גאנץ געמיטלעך ארויס אויף דער גאס... א צווייטען מאל האט מען איהם אריינגעפיהרט אין קאנצעלאריע אויף אנ'אויספארשונג. האט ער צוגענומען פון אונטער דעם דירעקטארס נאז זיין הוט און מאנטעל און איז ארויס. ביי דער טיר האט איהם פערהאלטען דער וועכטער. „דערקענסט שוין נישט דעם דירעקטאר. דו ברודיגער נפש — האט ער א געשריי געטון צום וועכטער מיט'ן קול פון אמת'ן דירעקטאר. דער איבערגעשראקע־נער וועכטער האט זיך גענומען ענטשולדיגען און ברייט געעפענט די טיר...

די שלעפער און גנבים זיפצען טיף אפ פון צופרידענקייט, וואס מען האט אזוי אריינגעפרייעט די נאטשאלסטווא און פון קרענקונג וואס זיי קע־גען נישט בעווייזען אזעלכע העלדישקייטען.

די טיר עפענט זיך נאכאמאל אויף. עס דער־הערט זיך א געשריי.

— א סאנטע! (קיין סאנטע!) א בעריהמטע פא־ריזער תפיסה.

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

צווייטער רעגיסטער פון פאבאר פליכטיגע

אין משך פון די חדשים אקטאבער און נאָ־וועמבער זענען מחויב זיך צו שטעלען צום צווייטען מאל צום רעגיסטער די אַלע פאָבאָר־פליכטיגע וועל־כע האָבען געענדיגט אָדער ענדיגען אין געגעבענעם קאַלענדאַר־יאָהר 20 יאָהר.

דער נייער רעגיסטער ווערט פערארדענט בכדי פעסטצושטעלען, דאָס לעצטע וואוין־אָרט פון די פאָבאָר־פליכטיגע יונגעלייט צי די אַלע פּרטים, וועלכע זענען אָנגעגעבען ביים ערשטען רעגיסטער שטימען מיט דער ווירקליכקייט.

אויך צום צווייטען רעגיסטער מוזען זיך די יונגעלייט מעלדען מיט די געהעריגע דאָקומענטען. וועלכע בעשטעטיגען זייער אידענטישקייט, דאַ־טע און אָרט פון געבורט, וואוין־אָרט און רעליגיע.

שטעלען זיך צום צווייטען רעגיסטער דאַרף מען אין דער געמיינדע־פערוואַלטונג, וואו דער פאָ־באָר־פליכטיגער וואוינט, אָדער ער האַלט זיך אויף. די מעלדונג דאַרף געמאַכט ווערען פערזענליך. קוים איז דער פאָבאָר־פליכטיגער צוליב בעגרינדעטע טעמים נישט ביכולת פערזענליך זיך צו מעלדען, מעג ער שריפטליך זיך רעגיסטרירען.

צום צווייטען רעגיסטער דאַרף מען אויך ביילעגען אַ בעשטעטיגונג פון ערשטען רעגיסטער.

וואָס שייך די יעניגע פאָבאָר־פליכטיגע, וועל־כע געפינען זיך גראָד בעת'ן צווייטען רעגיסטער מחוץ זייער וואוינאָרט, מעגען זיי שריפטליך צו־שיקען אין זייער געמיינדע־פערוואַלטונג די מעל־דונג צוזאַמען מיט די געפאָדערטע דאָקומענטען, אָדער זיי קאָנען זיך מעלדען אין דער פערוואַלטונג פון דער געמיינדע, וואו זיי געפינען זיך פונקט דעמאָלט און די דאָזיגע געמיינדע — פערוואַלטונג שיקט שוין איבער די מעלדונג צו דער געמיינדע־פערוואַלטונג, וואו ס'געפינט זיך דער ערשטער רעגיסטער.

דער צווייטער רעגיסטער מוז ווערען פער־ענדיגט ביז'ן 30 נאָוועמבער, די פאָבאָר־פליכטיגע, וועלכע פערשפעטיגען זיך מיט'ן רעגיסטער, ווערען צוגעצויגען צו אַדמיניסטראַטיווער פעראַנטוואָרט־ליכקייט און זיי דראָהט ביז דריי חדשים אַרעסט אָדער אַ געלד־שטראָף ביז דריי טויזענד גילדן.

די צום צווייטען מאָל רעגיסטרירטע פאָבאָר־פליכטיגע בעקומען אַ געהעריגע בעשטעטיגונג. צו די יעניגע, וועלכע האָבען זיך שריפטליך רע־גיסטרירט, ווערט די בעשטעטיגונג איבערגעשיקט אויף זייער פּאָרטאָ.

אין מיטען דעצעמבער ווערען די פאָבאָר־רשי־מות אויסגעלייגט, און יעדער רעגיסטרירטער איז בערעכטיגט צו מעלדען דער געמיינדע־פערוואַלטונג וועגען בעמערקטע טעותים. אַלע אויסבעסערונ־גען און דערגענצונגען קאָנען אָבער געמאַכט ווערען נאָר אויפ'ן סמך פון פאָרגעשטעלטע דאָקומענטען.

וויבאַלד אַ רעגיסטרירטער קוועסטיאָנירט די אָנגעהעריגקייט צו זיין יאָהרגאַנג און ער קאָן זיך נישט שטיצען אויף קיין דאָקומענטען, נעמט מען איהם צו שאַצען.

פראָצעדור פון ענטשיידען סכסוכים וועגען סאָצ. פערזיכערונגען

פון קראנקהייט.

אויב דער סכסוך איז ענטשטאַנען בנוגע דער פליכט צו זיין פערזיכערט, אָדער ס'איז געגאַנגען וועגען אויסמעסטען בייטראג — דעצידירט דאָס געריכט.

מיט אַן־אָנקלאַגע דאַרף מען זיך ווענדען אין משך פון 14 טעג נאָך דעם דערהאַלטען די דע־ציזיע.

וויבאַלד ס'האַנדעלט זיך וועגען הילף, וועלכע די פערזיכערונגס־אַנשטאַלטען זענען מחויב צו ער־טיילען די פערזיכערטע, דעצידירען ענטגילטיג די שידס – קאָמיסיעס ביי די פערזיכערונגס – אַנ־שטאַלטען.

צו די שידס – קאָמיסיעס דאַרף מען זיך ווענדען מיט אַן־ענטשפּרעכענדער אָנקלאַגע אין משך פון 30 טעג נאָכ'ן ערהאַלטען די דעציזיע.

סכסוכים וועגען דער פליכט צו זיין פערזי־כערט, אויסמעסטען פון בייטראג אָדער קלאַסי־פיצירען די געגעבענע אַרבייט צו דער אָדער אַנ־דערער קאַטעגאָריע ענטשיידען אין דער ער־שטער אינסטאַנץ די וואָיעוואודזטוועס און אין דער צווייטער אינסטאַנץ — דאָס מיניסטעריום פאַר סאָ־ציאַלער השגחה.

דער רעקורס דאַרף דערלאַנגט ווערען אין משך פון 14 טעג.

האַנדעלט זיך אָבער וועגען די לייסטונגען, וואָס דער געליטענער דאַרף בעקומען, דעצידירען די ענט־שטאַנענע סכסוכים ענטגילטיג די שידס־געריכטען, צו וועלכע מ'האַרף זיך ווענדען מיט אַנ־אָנקלאַגע אין משך פון אַ יאָהר נאָכ'ן דערהאַלטען די דע־ציזיע.

פון פאַרפאַלען

אַלע ענטשטאַנענע סכסוכים וועגען עמעריטור און אינוואַלידען־רענטע, זענען בערופען צו ער־לעדיגען די שידס־געריכטען, וועלכע ענטשיידען סכ־סוכים וועגען פאַרפאַלען.

פון גייסטיגע אַרבייטער.

אַלע סכסוכים וועגען דער פליכט צו פערזי־כערען גייסטיגע אַרבייטער, אויסמעסטען בייטראג און זיי צו ערטיילען הילף, ליגען אין דער קאָמ־פעטענץ פון די וואָיעוואודזטוועס אין דער ערשטער אינסטאַנץ און אין מיניסטעריום פאַר סאָצ. השגחה אין דער צווייטער אינסטאַנץ.

ווירטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

פאַבריק - מאַרקעס.

ס'איז פערבאָטען נאָכצומאַכען אַנ'אויסאַרבייט־מאַרקע אַפילו אין דער צייט צווישען דער אָנמעל־דונג און רעגיסטראַציע. ד"ה די נאָכגעמאַכטע מאַרקע איז נאָך נישט רעגיסטרירט געוואָרען, אָבער זי איז שוין אָנגעמאָלדען געוואָרען אין פאַטענט־אַמט.

הכנסה - שטייער.

הכנסה שטייער בעצאָהלט מען בלויז פון א.ג. פערדינסט אָבער נישט פון גרייטען קאַפּיטאַל אָדער פון אונטערשטיצונג.

קינדיגונג.

אַ טערמין פון אַ קינדיגונג רעכענט זיך נישט ווען די קינדיגונג איז אַרויסגעשיקט געוואָרען, נאָר פון טערמין, ווען דער אָנגעשטעלטער האָט די קינדיגונג דערהאַלטען.

עהרען - געריכט.

אויב מ'האָט נאָכ'ן פערשרייבען זיך אויף אַ בוררים געריכט אָפגעטרעטען די פליכטען פאַר דער פּרעטענציע אַ דריטען פערזאָן, פערפליכטעט דאָס פערשרייבען זיך אויף אַנ'עהרען־געריכט אויך דעם דריטען פערזאָן.

אונטערנעהמער.

מיט'ן טויט פון אַנ'אונטערנעמער ווערט נישט אויפגעלעזען קיין אַרבייטס־אָפּמאַך.

וועקסעל פעראַנטוואָרטליכקייט.

אַ בעל־חוב קאָן זיך נישט אַרויסדרייען פון דער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר א וועקסעל לגבי אַ דריטע פערזאָן כ"ט דער טענה, אַז בעת ר'האָט בעגעבען דעם וועקסעל איז ער געווען מינדער־יעהריג (יונגער פון 21 יאָהר), אפילו, ווען דער וועקסעל איז געגעבען געוואָרען אין בלאַנקאָ.

וויבאַלד ס'ווייזט זיך אַרויס, אַז דער וועקסעל איז געענדערט געוואָרען, מוז דער מאָהנער בעווי־זען, אַז די בעלי־חובות האָבען אונטערגעשריבען דעם וועקסעל שוין נאָכדעם, ווי דער וועקסעל איז געענדערט געוואָרען.

לאָקאַטאָרען אָפּמאַך.

ס'איז גילטיג אַנ'אָפּמאַך וועגען אַ 4־צימער־דיגער דירה, אויך אין פרט פון דער הויך פון דירהגעלד. אַפילו, ווען דער אָפּמאַך איז נישט אויס געשטעלט אויף אַ בעטישמטען טערמין.

ווירטשאַפטליכע קאַמערן.

קוים האַנדעלט זיך אין אַ סכסוך פון אַנ'אַרבי־טער מיט אַנ'אונטערנעמער וועגען דער אָנגענו־מענער אַרבייטס - צייט אין אַ געוויסען אינדו־סטרי־צווייג, איז מאַסגעבענד אין אַזאַ פאַל די מיינונג פון דער האַנדעלס־אינדוסטריעלער, אָדער האַנדווערקער — קאַמער.

נייע געזעצען און צירקולאַרען.

גערשאַנקען עקזעקוציע קאָסטען פון פייער קאַסע חובות.

דער אַלגעמיינער אַנשטאַלט פאַר געגענזייטיגע פערזיכערונגען (פייער־קאַסע) האָט בעשטימט ברייטע הנחות פאַר פערלעגענע חובות ביז'ן 1933 יאָהר.

איצט ווערט אָבער אויפגעקלערט, אַז די דער־מאָנטע הנחות נעמען נישט אַרום עקזעקוציע־קאָסטען.

מיליטער הנחות

דער מיניסטער פאַר מיליטער־ענינים קלערט אויף, אַז דער כלל וועגען רעכט פאַר סטודענטען פון פּאָליטעכניקומס, אַפילו אויסלענדישע, אויף אָפּלייג פון מיליטער־דינסט ביז'ן עלטער פון 25 יאָהר איז נישט נוגע סטודענטען פון דער העכערער עלעקטראָטעכנישער שול אין פּאַריז.

קאַמף מיט אומלעגאַלע בנינים.

ביז אַהער האָט זיך אַזוי געפיהרט, אַז פאַר אויפבויען, איבערבויען, צובויען אָדער אַרויפ - בויען אַהן אַ פּלאַן און ערלויבעניש איז מען בע־שטראָפט געוואָרען מיט אַ קליינער געלד־שטראָף.

איצט האָט די בוי־פּאָליציי (בוי־אינספעקציעס) בעקומען אַ פעראָרדענונג, אַז אין אַלע פאַלען פון אומלעגאַל בויען, זאָלען די בנינים ווערען אומבעדינג בעזייטיגט.

ווערט פון א גראם גאָלד.

דער פינאַנץ־מיניסטער שטעלט פעסט די ווערט פון אַ גראַם ריין גאָלד אויפ'ן חודש אָקטאָבער אין דער הויך פון 5 גילדען 92 און אַ האַלבען גר.

נייע לעגיטימאַציעס פאַר פערזיכערטע

דאָס מיניסטעריום פאַר סאָציאַלער השגחה מאַכט אויפמערקזאַם די פערזיכערטע אין די ס[illegible] צ' אַלע איינגעשריבענע פּרטים שטימען מיט דער נעמען זייערע לעגיטימאַציעס זאָלען זיי אַכט לייגען צי אַלע אייגנגעשריבענע פּרטים שטימען מיט דער ווירקליכקייט.

וועגען אויסבעסערונגען דאַרף מען זיך ווענ־דען אַמשפּעטסטען אין משך פון אַ חודש נאָך דעם אַרויסנעהמען די לעגיטימאַציע. קוים ענטזאַגט זיך די סאָציאַלע פערזיכערונגס־אַנשטאַלט צו מאַכען די פערלאַנגטע אויסבעסערונג, דאַרף מען פאָדערן אומבעדינג אַ שר'פטליכע דעציזיע און די דע־ציזיע פאָרלייגען דער אויפזיכטס־מאַכט.

באַבאַ'ס וואונדערליכער וועג און זיינע הערליכע מעשים

(לויט „אליהו בחור") — פאָעמע — פון בן־זאב

די בוימער אין פּאַלאַץ־גאַרטען האָבען אָנגע־בען זייערע פירות פערלירען און אויף דער ערד האָבען נאָך פריש געצאַפּעלט די גראַנאַטען. זיך געשוואַרצט און געגעלט און פון איינעם צום אַנ־דערען האָבען זיך געצויגען לאַנגע, פערשידענקאָ־לירענדיגע הערבסט־פעדים. פון צפון־זייט האָבען אָנגערוקט שוואַרצע, צוזאַמענגעדושעטע כמאַרעס און אין דרויסען איז געהאָנגען דער רעגען".

דער גאָרטען האָט אָבער געווירבעלט פון דער פערזאַמעלטע־ מענשען מאַסע. אין דער לופט האָ־בען געשאַלט די יובל־טראָמפּייטען. דאָס פאָלק האָט געפייערט.

פינפאונצוואַנציג יאָהר, אַז גווידאָן דער מעכ־טיגער און גוטער האַר געהט אַרום איינזאַם אַליין, אין זיינע שטובער קלינגט אָפּ דאָס עכאָ און היבשע ראָסאָבע לאַסיצעס דרעהען זיך דאָרט פראַנק און פריי אַרום.

זיצט גווידאָן אין די פּאַרעדיגע זומער נעכט אויפ'ן ראַנד פון זיין בעט באָרוועס און פערקלערט, פוסט איז זיין געלעגער, דורשטיג — נאָך האָט קיין פרוי זיין דורשט נישט געשטילט — ווייל קיינמאָל האָט גווידאָן נישט ערלויבט זיינע לענ־דען צו דערפיהלען דעם זיסליכען טעם פונ'ם אור־חטא.

נאָר איינעם האָט גווידאָן געשוואוירען זיין הייסעסטע און איבערגעגעבענסטע ליבע — דעם אל־מעכטיגען גאָט און זיין גרויסען באַרמהערציגען זוהן. מוטיג און מעכטיג האָט געפלאַקערט זיין קנאה אויף זיינע פערלעסטער און מיט דער קראַפט פון גאָטס לייב וואָלט ער זיין נאָמען געשירעמט.

אָהן צווייפעל וועט זיין נאָמען ווי אַ ברילאַנט גלאַנצען אין דער אויסגעהאָפּענער קרוין פון גאַטס טרייעסטע.

וועמענס האַרץ פון גווידאָנ'ס אונטערטעניגע האָט ל'ען נישט אויפגעציטערט און פערגאָסען געוואָרען מיט שטאָלץ קלערענדיג אַזוי?

נאָר נישטאָ קיין גוטס אָהן שלעכטס און ווי די רעדער פון אַ וואָגען געהען זיי מיטאַנאַנדער גע־שלאָסען.

פינפאונצוואַנציג יאָהר זענען פערלאָפען און שוין נייע גרייטען זיך אין וועג אַריין. דער מעכטי־גער, האַרציגער האַר פון דער שטאַט איז אַלץ עלטער געוואָרען, אין די שוואַרצע האָר האָט זיך אַ גראָהקייט געוואָרפען. די טאַפּפערע געשטאַלט פון גווידאָן האָט זיך אָנגעהויבען צו בויגען אונ־טער דער לאַסט פון דער צייט .

א טיפע זאָרג האָט אַרומגענומען די טרייע אונטערטאַנען קלערענדיג וועגען דער צוקונפט פון לאַנד. קיין יורש האָט דער אַלטער גווידאָן נישט געהאַט און נישט געגעבען געוואָרען אין דעם לאַנד אַ פּאַסענדער פערטרעטער.

און נאָך די פינפאונצוואַנציג האָבען זיך ווייטערע פינף יאָהר א קייקעל געגעבען א יאָהר נאָך א יאָהר.

איז זיך צוזאַמענגעקומען דער ענגער ראַט פון דעם מעכטיגען האַר און בעשלאָסען : גווידאָן דער ערווירדיגער וועט חתונה האָבען און א פרוי, וועט מיט איהם זיין געלעגער טיילען, ווייל א יורש מוז דאָס לאַנד האָבען ווי פון דור דורות עס איז געבאָטען.

און א בולע (פויפסט־בריף) האָט גווידאָן פון דעם פּאַפּאַ בעקומען ; ער מוז חתונה האָבען פּרא פובליקא: באַנגע (פאַר אַלעמענס גוטס). טרעטען זאָל גווידאָן אין די וועגען פון זיין גרויסען מייסטער, זיך לעגען אַ קרבן אויפ'ן מזבח פון זיין פאָלק.

ני און גווידאָן האָט בעשלאָסען חתונה צו האָבען.

* * *

די אומגעלומפּערטע קולות און קלינגערייען פון אַלע קלויסטער־גלאָקען האָבען זיך כמעט צו־זאַמענגעגאָסען מיט דעם לעצטען אויסקרעכץ פון דער שעהנער יונגער בראַנדאַניאַ.

ביי איהר שויס איז געלעגען דאָס קליינע בע־שעפעניש'ל איינגעוויקעלט אין זיך איינגעקאָרטשעט און געגלאָצט מיט די קליינע אויגעלעך מיט שרעק פאַר'ן אומבעקאַנטען חלל. א יונגעלע.

פערחידושט פאַר וועהטאָג און א פרישען אומ־בעקאַנטען תענוג איז בראַנדאַניאַ געלעגען פער־גליווערט אויף איהר געלעגער, ווען דאָס נייגעבוי־רענע בעשעפעניש האָט גענאַגט און געצויגען פון דער ברוסט, און זי האָט געמיינט, אַזוי נאָגט עס אַ וואַמפּיר איהר דם התמצית.

פערשאָלטען האָט דאַמאָלס די מוטער איהר גאַנץ צעוועהטאָגט וועזען דאָס ערשטלינג מיט זיין אַלטען גרויזאַמען פאָטער.

נאָ־ גוו'דאַנען האָט די פרייד געדושעט אין זיין אַסצעטיש פנים איז צוגעקומען אַ אויסדרוק פון האַרציגקייט און פאָטערליכער ליבע.

ער איז געפאַלען אויף דער ערד און דאַנק פאַר דעם אַלמעכטיגען בעשעפער. אין זיין הייליגער התלהבות האָט ער אויפגענומען ווי גאָטס ענטפער דעם קינדס ערשטע אויסגעשרייען : ווא... ווא...

דאַמאָלס האָט גווידאָן לויט דער אַלטער צוואה פון זיין שטאַם זיין ערשטלינג גערופען נאָך די ערשטע אויסגעשרייען בא... בא...

הגם נישט געוואוסט האָט ער דעם פירוש פון די אונפערשטענדליכע זילבען — האָט ער אין זיי אויפגעפאַסט דעם אַלמעכטיגענס ערשטע ענט־פלעקונג צו איהם...

נאָר בראַנדאַניאַ האָט עס שוין געשפירט און פערמאַכענדיג די אויגען האָט זי געפיהלט די פער־נעצטע ליפען בושעווען אין דער פינסטער איהר ברוסט.

א גרויל האָט זי אַרומגענומען געפונענדיג זיך געשלאָסען צו דעם נאַסען, העסליכען שפינדעל און איהרע ליפען האָבען אָהנמעכטיג געפּליסטערט: ווא... ווא... וועה צו דער מוטער.

אַז בבא האָט זיך איין טאָג אויסגעדרעהט מיט זיין רוקען צו דערצייט, האָט ער בעוויזען אָפּצו־צעהלען דרייצעהן פערלאָפענע יאָהר. יאָהרען וועל־כע האָבען נאָך געדאַכט צו העגנען אין אַ פערפ־וירר־נעם ציטער איבער זיין קאָפּ און איהם בעטריפען מיט דעם שמן־זית'דיגען טוי פון דער פערגאַנגענע־צייט.

די פורפורענע, ברייטאַרבעלדיגע מאַנטילא האָט איהם געהאָנגען פון איבער די פּלייצעס און זיין ברוסט האָט זיך בעהאָפטען מיט דעם גרויסען, צירליכע צלם.

דורכגענומען ווי מיט א גליה מיט דעם הייליגען געדאַנק האָט בבא פּאַמעליך אָפּגעריטען פון זיין היים

אויף דעם וועג האָבען די שנייען געטאַפּיעט, געפּלאָסען אין אַלייניגע, פאָרעמדיגע ריטשקעלעך און ערגיץ ווייט אַריין מיט א געמורמעל אין טייך. פעלדער האָבען שוין אָנגעהויבען צו גרינען און דאָ, דאָרט האָט געפונקעלט נייע ערד צו דער זון.

פון די סטעזשקעס האָבען ווי פון פערכישופטע קרייזען אַרויסגעשפּראַצט איינצעלנע ריטער, גאָר אָהן מיה זיך בעקענט מיטאיינאַנדער און באַלד שוין געוואָרען בעפריינדעטע ברידער.

אין די ברייטע שליאַכען האָבען זיי אין מאַ־סען געצויגען און געקוקט האָבען פערחידושטע פויגעל אויף מענשען, וואָס ציהען גאָר פריהלינג אין די וואַרימע לענדער...

בבא האָט געפיהלט זיך ווי מיט פליגעל גע־טראָגען אינמיטען די הייליגע ברידער.

ער האָט געוואוסט : די וועגען פון זיין פאָטער זענען פערהייליגט און הגם כמעט תמיד פערהוילען אָבער אויך טיף גערעכט .

געשפּירט : דאָס פערגאָסענע בלוט פון זיין

(ווייטער זעה 11־טע זייט)